

Dönem : 3
Toplantı : 4

MİLLET MECLİSİ S. Sayısı : 773

Madencilik reformu kanunu tasarısı ve C. S. Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu ve 36 arkadaşının Maden İşleri Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkında, Giresun C. Senatosu Üyesi İhsan Topaloğlu ve 36 arkadaşının, 6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında, Çanakkale C. S. Üyesi Ziya Termen ve 22 arkadaşının, Madencilik reformu kanun teklifi (1/605, 2/629, 2/640, 2/657)

T. C.
Başbakanlık
Kanunlar ve Kararlar
Tetkik Dairesi
Sayı : 71 - 77/828

2 . 2 . 1972

MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanan ve Türkiye Büyük Millet Meclisine arzı Bakanlar Kurulunca 31 . 1 . 1972 tarihinde kararlaştırılan «Madencilik Reformu kanun tasarısı» ve gerekçesi ilişik olarak sunulmuştur.

Gereğinin yapılmasını saygıyla arz ederim.

Prof. Dr. Nihat Erim
Başbakan

Madencilik Reformu kanun tasarısı

GENEL GEREKÇE

Yurdumuz madenciliğini geliştirmek ve böylece yurt ekonomisindeki olumlu etkisini arttırmak için madenciliğin çeşitli sorunlarını çözümlenmek üzere, bu kanun tasarısı hazırlanmıştır. Tasarı, üç bölümden oluşmaktadır.

I. Bölümde; 6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddeleri günümüz gereklerine göre değiştirilmekte ve yeni bâzı maddeler ilâve edilmektedir.

II. Bölümde; Maden Kanununu yürütmek ve madenciliğimizi yönlendirmek üzere, Maden Genel Müdürlüğü kurulması için esaslar tespit edilmektedir.

III. Bölümde; Maden Kanunu ve bu kanuna eklenen maddeler ve geçici maddeler yer almıştır.

BÖLÜM : I

6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna yeni maddeler eklenmesi

Madencilik sektörü pek çok ülkenin kalkınmasında en önemli dayanaklardan biri olmuştur. Ancak, gene pek çok ülke sahip oldukları çok geniş doğal kaynaklara rağmen kaynaklarını değerlendirememiş veya başkalarının yararlanmalarına bırakmıştır. Sorun, kaynaklara sahip olmak kadar, onları iyi işletilebilmek ve değerlendirebilmektir.

Yurdumuzda bütün Cumhuriyet Hükümetleri, madencilik kalkınmanın en önemli unsurlarından biri olarak görmüşlerdir. Ancak, madencilik sektörü dış ticaret dengemizde hâlâ ekonomimize yük olmaktan çıkarılamamıştır. Nitekim, 1969 yılında madencilik ürünleri ithalâtı, ihracattan 23 milyon TL. fazla olmuş ve bu açık 1970 yılında 135 milyon TL. sına yükselmiştir. Madencilik sektörünün toplam geliri, harcanan çabalara rağmen uzun yıllardır gayrisâfi millî hâsıla (G. S. M. H.) içinde % 1,5 oranında kalmıştır. Bu değer % 36'sını teşkil eden en önemli maden ürünümüz olan taşkömürünün yıllık üretimi yalnız 5 milyon tondur. Bilinen toplam taşkömürü varlığımız A. B. D., Sovyet Rusya gibi ülkelerin yalnız bir yıllık üretimlerinden azdır. G. S. M. H. içindeki payları itibarıyla taşkömürünü, linyit, taşocağı ürünleri ve petrol izlemektedir. Yurdumuzda tüketilen toplam enerjinin % 35'i tezek - odun gibi kaynaklardan karşılanmakta, buna rağmen sınırlı linyit yataklarımız gerektiği gibi üretime geçirilememekte ve tahribedilmektedir. Dünya çapında büyük önemi olan Bor yataklarımız ise kalkınmamıza yardımcı olacak bir biçimde değerlendirilememektedir.

Bu durumda kalkınmasını en kısa zamanda gerçekleştirmek zorunda olan bir ülke olarak doğal kaynaklarımızı hızla harekete geçirici, faydalanma oranını artırıcı ve tahribatı önleyici tedbirleri almak zorundayız. Alınması gerekli tedbirlerin en önemlilerinden biri yurdumuzdaki madencilik çalışmalarını düzenleyen (6309 sayılı) Maden Kanununun bu yönden bir değişikliğe tabi tutulmasıdır.

Getirilmek istenen değişiklikle, maden sahalarının süratle aranması ve değerlendirilmesi için gerekli ilk tedbirler alınmakta, doğal kaynaklarımızın bir spekülasyon konusu olması ve bu gaye ile yıllarca bekletilmesi önlenmektedir.

Hakların devrinde ve işlemlerin yürütümünde getirilen değişiklikler bu gayeyi sağlayacaktır. Doğal kaynakların daha iyi ve yararlı bir biçimde işletilmeleri için çeşitli hükümler getirilmiş, fennî nezaret müessesesi düzenlenmiştir.

Madencilik sektörünün, kalkınmamızda oynayabileceği büyük yardıma olanak sağlayabilmek için bugüne kadar kısıtlı kalmış olan tüm madencilik çalışmalarını kamu eliyle güçlendirmek, özel sektörü daha yararlı yapıya kavuşturabilmek değişikliğin en önemli yönü olmaktadır. Bu maksadı sağlamak üzere arayıcı ve işletici kamu kuruluşlarının çalışmalarını sınırlayıcı hükümler yumuşatılmıştır.

Madenlerimizden sağlanan gelir içinde yabancı sermayenin payı, verilen bütün teşvik edici izinlere rağmen % 1'e erişememiştir. Buna karşılık bâzi önemli kaynaklarımızın değerlendirilmelerinde ticarî amaçlar ulusal çıkarlarımızı geri bırakmıştır. Bu sakıncalardan korunmak, endüstrimizin muhtacolduğu hammaddeleri emniyet içinde ve yeterince üretebilmek için doğal kaynaklarımız ile ilgili her türlü hakkın ancak Türk vatandaşlarına ve onların kurdukları şirketlere verilebilmesi görüşü getirilmiştir.

Ayrıca, ulusumuzun varlığı ve ekonomik kalkınmamız için kamu elinde bulunmasında hayati zorunluluklar olan bâzi çok önemli doğal kaynaklarımızın kamu eliyle işletilmesine imkân yaratılmıştır.

Böylece ünlü ve rakipsiz bor yataklarımız hızla ulusumuzun hizmetine girebilecek, linyit yataklarımızın ise en iyi biçimde halkımızın tüketimine sunulması kabil olacaktır. Aksi takdirde bor yataklarımızın dünya pazarlarında rakipsiz yer alabilmesi imkânı hiçbir zaman doğmayacak, Türkiye'nin enerji ve yakıt sorunu ise çözüm bulmayacaktır.

Özet olarak, kanun değişikliği, doğal kaynaklarımızın yurt kalkınmasına en kısa zamanda büyük katkıda bulunmasını sağlayacak tedbirler dizisinin başlangıcı ve önşartı olarak hazırlanmış ve sunulmuştur.

BÖLÜM : II

Maden İşleri Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri

6309 sayılı Maden Kanununun yürürlüğe girdiği 1954 yılından bu yana, millî gelirlerimizdeki madencilik sektörü payının artırılması için çeşitli tedbirler önerilmiştir. Ancak, bir yandan kanundaki boşluklar, öte yandan bu tedbirlerin gerçekleştirilememesi, madencilik sektörünün yurt ekonomisine azamî katkıda bulunacak bir düzeye eriştirilmesini engellemiştir.

Durumun yurt çapındaki olumsuz etkilerini gerçek ağırlığı ile değerlendiren Reform Hükümetimiz, bu sakıncaların giderileceğini programında vaat etmiştir.

Nitekim, doğal kaynakların yurt ekonomisine en yararlı biçimde işletilip değerlendirilebilmesi için 6309 sayılı Maden Kanunu ile ilgili bir değişiklik tasarısı hazırlanmış ve buna paralel olarak kanunun uygulayıcısı durumunda olan Maden Dairesinin güçlü bir örgüte kavuşturulması, böylece bir bütünlüğün sağlanması istenmiştir. Bu nedenle, madencilüğimizin düzenlenmesi, yürütümü ve denetimi için gerekli yetkilerle donatılmış bir Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulması yerinde ve faydalı görülmüştür.

Maden arama ve işletme işleri ile ilgili istek ve teşebbüsler, bunlara ilişkin hakların verilmesi, anılan hakların kullanılması ve denetimi, maden mevzuatı ile tayin edilmiştir.

Bu işlerin millî yararlarımız açısından hızla yürütülmesi ve sonuçlandırılması, yurttışa kolaylık sağlanması, denetimin en iyi şekilde yapılması, maden yataklarının tahribedilmemesi, maden kaynaklarının süratle üretime geçecek şekilde yönlendirilmesi, çalışma güvenliğinin sağlanması, madencilik sektörünün istenilen düzene kavuşturulması, böylece, bir yandan maden kanununun tam anlamıyla uygulanması, öte yandan madencilüğimizin millî gelir içindeki payının artırılması, ancak kurulacak güçlü bir örgüt ile sağlanmış olacaktır.

İdari özellikleri, teknik yapısı ve gereklilikleri dolayısıyla belli hizmetlerin Bakanlık çatısı altında bağımsız kuruluşlar tarafından yürütülmesi hukuk bakımından mümkündür. Gelirlerini Devlet Bütçesinden temin etmekle beraber, ayrı bir hukukî varlığa sahip olan bu çeşit kuruluşlarla belli bir kamu hizmetinin daha rasyonel, işin gereğine daha uygun yöntemlerle yürütülmesi hızlı, sağlıklı ve verimli bir şekilde görülmesi temin olunmaktadır.

Örneğin aynı gerekçe ile Maliye Bakanlığına bağlı idare olarak Gelirler İdaresi kurulmuştur.

Bu nedenle ve yukarıda sıralanan zorunluluklar açısından, maden işlerimizin tamamen idari özellik taşıyan hukukî durumu, teknik yapısı, ulusal çıkarlarımızın zorunlu gerekleri ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bir Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulması yararlı görülmüş, kuruluş ve görevlerini belirleyen kanun tasarısı hazırlanmıştır.

BÖLÜM : III

Maden Kanunu ve bu Kanuna bâzı ek ve geçici maddeler eklenmesi

Bu bölümde Maden Kanununa eklenen 7 ek madde ile 5 geçici madde ve bu kanuna eklenen 2 geçici madde bulunmaktadır.

MADDE GEREKÇELERİ

6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna yeni maddeler eklenmesi

Madde 1. — Maden Kanununda değişikliğe uğrayan maddelerin gerekçeleri aşağıda verilmiştir :

Madde 11. — Bu madde arama ruhsatnamelerinin yürürlük süresini göstermektedir.

Arama ruhsatnamelerinin yürürlük sürelerinin uzatılmaması veya yenilenememesi karışık terkipli, fakir tenörlü ve fakat büyük rezervli maden yataklarının değerlendirilmesi ve ekonomik olarak işletilip işletilemeyeceği hususlarının araştırılmasına fırsat bırakılmıyordu.

Bu durumdaki maden yatakları için gerek ve zorunluluk görülen hallerde gerekli fizibilita çalışmalarına girilebilmesi için istisnai olarak bunlara ait arama ruhsatnamelerinin yenilenebilmeleri imkânı sağlanmıştır.

Arama ruhsatnameleri yine iki yıl süre ile verilecektir. Ancak, yukarıda işaret olunan durum ve şartlar bulunan yataklara ait arama ruhsatnameleri yine iki yıl süre ile bir defa yenilenebilecektir.

Madde 13. — Bu tasarı ile yabancı gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulmuş bulunan şirketlere, maden arama ve işletme hakkı verilmesi yasaklanmıştır. Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları arasında yabancı gerçek ve yabancı tüzel kişi bulunan limited ve anonim şirketler de bu yasaklamaya tabi tutulmuştur.

Madde 18. — Maden arama ruhsatnamelerinin verilmesini geciktiren, verilen haklar arasında tedahüllere ve anlaşmazlıklara yol açan sebeplerin başında, sahaları çevrelemek için alınması gereken sınır noktalarının araziden veya bu hizmet için yetersiz ölçekli haritalardan seçilmesi gelmektedir.

Yurdumuzun 1/25 000 ölçekli haritaları tamamlanmak üzeredir. Bu haritalardan madencilik teşebbüsleri için yararlanılması esas olarak kanunlarda yer almıştır. Bu itibarla, araziden nokta seçilmesi yöntemi kaldırılmış ve yerine 1/25 000 ölçekli haritalardan nokta seçilmesi yöntemi konulmuştur. 1/25 000 ölçekli haritaları henüz tamamlanmamış olan bölgelerde, uygulamadan edinilen deneyler de gözönünde tutularak 1/200 000 ölçekli haritalardan yararlanılması öngörülmüştür. Kısa bir süre sonra buna da gerek kalmayacaktır.

271 sayılı Kanunla kullanılmasına izin verilen 1/25 000 ölçekli haritaların uygulamada sağladığı yarar, çok büyük olmuş ve amaç olan parselleme yönteminin getirilmesine imkân hazırladığı anlaşılmıştır.

Madde 19. — Arama ruhsatnamesi harc teminat miktarlarındaki paranın eski kanundan farklı olarak yalnız para olarak ve bir malsubuz karşılığında bir malsandığma yatırılması gerektiği öngörülmüştür.

Ayrıca ruhsatname verilmesinden önce Harçlar Kanununda yapılan değişikliklerden doğan farklı ruhsat süresi içinde ilgili tarafından yatırılması gerekliliği belirtilmiştir. Uygulamada pek çok davalara sebebiyet veren bu konu böylece açıklığa ve hıza kavuşturulmuştur.

Madde 20. — Tekaddüm hakkı sağlamayan arama müracaatları ile ilgili olan bu maddede, eski kanunda sayılan keenlemyekün sebepleri aynen alınmıştır.

Madde ile getirilen birinci yenilik bu türlü talep sahiplerine yapılacak bildirimün 29 neu maddede ile getirilen yeni usule tabi olmasıdır. İkinci olarak, sahanın 3 000 hektardan fazla olması sebebiyle yapılacak keenlemyekün işlemlerinde, müracaatçının sahanın ölçülmesi ile ilgili taleplerinin nazara alınması ve masraf yatırmak için verilecek süre hükme bağlanmıştır.

Madde 23. — Aynı cins maden aramak için aynı anda yapılan müracaatlar arasında Devlet Kamu Tüzel kişilerine aidolanlar varsa, tekaddüm haklarının doğrudan doğruya bunlara tanınacağı kabul edilmiştir. Kamu tüzel kişilerine ait müracaatların birden fazla olması halinde de, içlerinden birisi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca seçilecek ve tekaddüm hakkı buna tanınacaktır.

Bu takdirde, 23 neu maddenin, tekaddüm hakkının kur'a ile belirlenmesi hükmü, ancak araların da kamu tüzel kişileri bulunmayan gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinin müracaatları hakkında uygulanabilecektir.

Madde 24. — Birden fazla il sınırlarını ilgilendiren arama müracaatları hakkında uygulanması en uygun olan işlemin, bu konuda uygulamada elde edilen sonuçlar gözönünde tutulmak

suretiyle yeniden düzenlenmesi zorunluluğu ortaya çıkmıştır.

Tasarıda getirilen hükme göre, bitişik bir kaç ilân sınırlarına taşan arama müracaat sahaları il sınırları bakımından taksir ettirilmeyecek, müracaatın yürütülmesi konusunda bu illerden birisi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından görevlendirilebilecektir.

Aynı cins maden için ayrı illere yapılmış olan müracaatlar arasındaki tedahüllerin giderilmesinde de, müracaat tarihleri esas alınacaktır.

Madde 25. — Maden arama haklarının arayıcı lehine de olmak üzere süratle verilmesi ve işlerin bir takım tebligat zorluklarıyla karşılaşılmasından dolayı sürüncemede kalmasını önlemek amacıyla müracaattaki noksanların ve hataların ilgiliye 29 ncu maddede gösterilen ruhsat almak üzere başvurduğu günde bir yazı ile bildirilmesi öngörülmüştür.

Madde 26. — Keşif için daireye tanınan yetki açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde 27 ve 28. — 1/25 000 ölçekli haritaların kullanılmasıyla kısa zamanda gereksiz hale gelecek olan keşif işlemlerinin süratle yapılması ve müracaatın bir an önce ruhsata bağlanmasını temin amacıyla eski kanunda mevcut itiraz ve tebligat işlemleri kaldırılmıştır.

Madde 29. — Tebligat zorlukları yüzünden uzayan ruhsat alma işlemini çabuklaştırıcı bir sistem getirilmiştir.

Maddede belirtilen süreler içinde hem daire hem türlü incelemesini yaparak ruhsatı vermek veya eksiklikleri bildirmek, hem de ilgililer ilk müracaatlarını yaptıkları daireye başvurarak işlerini kendileri kovalamak zorunda olacaklardır. Böylece her iki tarafın hızlı ve sorumluluk içinde çalışması sağlanmış olacak ve tebligat dolayısıyla çıkan anlaşmazlıklar ortadan kalkacaktır.

Madde 34. — Arama faaliyetinin işletme faaliyetine çevrilmesi yasaklanmaktadır.

Halen yürürlükte bulunan hüküm, bu maksadı temin bakımından daha da açıklığa kavuşturulmuştur. Bu arada gerektiğinde ileride girilecek aramalara önderlik edecek olan cevher most-ralarının sökülüp alınması önlenmek istenmiştir.

Ayrıca, arama işlerinin ciddi surette yürütülmemesi ve sahadaki faaliyetin fiilen işletmeye çevrilmesi halinde uygulanacak müeyyide gösterilmiştir.

Madde 39 ve 58. — Uygulamada arama sahaları istifçiliğine, saha ticaretine ve spekülasyona yol açan arama ruhsatnameli ve işletme talepli sahaların elden ele devri ortadan kaldırılmıştır.

Her arama ruhsatnamesi veya işletme talebi hukuku, ancak bir kez o da gerekli hallerde Bakanlığın izni ile devrolunabilecektir.

Devir işleminin yapılmasında takibolunacak yöntem ve şekle ait yürürlükteki sistem korunmuştur.

Madde 54. — İlân giderlerinin ilgili tarafından ödeneceğine dair bir fıkra eklenmiştir.

Madde 62 ve 64. — Bu tasarı ile, yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin Türk Ticaret Kanununa göre kurdukları limited ve anonim şirketlere maden hakları verilemeyeceği öngörüldüğünden, 62 ve 64 ncu maddeler de bu konuda 13 ncu maddenin gerekçesinde açıklanan esaslara göre değiştirilmiştir.

Ayrıca, 62 nci maddedeki Harç ve Damga Pulunun tevdi ve şartnameyi imza için daireye başvurma işlemleri kolaylaştırılmış, maden işletme ruhsatnamesinin Bakanlığın tespit edeceği şartlarla bir kez uzatılabileceği ve bu sürenin bitiminde 100 ncu maddede belirtilen tesislerin bedelsiz olarak Devlete geçeceği öngörülmüştür.

Madde 63. — Bu tasarı ile, maden işletme imtiyazları yürürlük süresinin otuz yılı aşmaması esası getirilmiş, madde buna göre yeniden düzenlenmiştir.

Ancak, bundan önce otuz yıldan daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait haklar, süreler bakımından saklı tutulmuştur.

Tasarının kanunlaşmasından önce imtiyaz süresi uzatılması konusunda yapılmış ve işletmeleri ileri safhalara ulaştırılmış bulunan isteklerle, birleştirme istekleri hakkında gerekli hükümler eklenmiştir.

Madde 67. — Bu tasarı ile, devlete geçmiş (bulunmuş sayılan maden) lerin işletme haklarının, gerektiğinde re'sen veya istenmesi üzerine, kamu tüzel kişilerine verilmesi öngörülmüştür.

Üzerlerinde başkalarının tercih ve rüçhan hakkı kalmamış olan bu madenlerin kamu tüzel kişilerine verilmesinde müktesep hukuk bakımından herhangi bir sakınca bulunmadığı gibi, bu yola gidilmesi Anayasanın 130 ncu maddesi hükümlerine de uygun düşmektedir.

Devletçe re'sen verilmelerine gerek görülmeyen veya kamu tüzel kişileri tarafından istenmeyen bu tip bulunmuş madenlerin işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazının, gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine verilmesi yoluna gidilebilecektir.

Madde 74 ve 75. — Maden sahalarında işletme faaliyetine başlanması, bu faaliyetin teknik ve ekonomik gereklere uygun şekilde düzenlenip devam ettirilmesi ile ilgili bu maddeler yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenleme sırasında uygulamada rastlanan durumlar da gözönünde tutulmuş, madenlerin ataletten kurtarılması işletme faaliyetinin ekonomi ve teknoloji gereklerine uyulmak suretiyle ciddi ve aralıksız şekilde devam ettirilmesi, maden yataklarının tahrip ve israfına yol açılması, istihsal edilen cevherlerin en iyi şekilde değerlendirilmesi öngörülmüştür.

İşletmede bu esaslara uyulmaması halinde, uygulanması gereken müeyyideler 75 nci maddede gösterilmiştir.

Madde 77. — Madenin işletilmesi sırasında maden yatağında veya cevher rezervinde nitelik ve nicelik yönlerinden önemli gelişmeler olabilir veya madencilik ekonomi ve teknolojisinde yeni ilerlemeler ve durumlar ortaya çıkabilir.

Bu gibi yeni gelişme, ilerleme ve şartlara uyulmasını temin için yurt yararına olmak kaydıyla, şartname hükümlerinin Bakanlıkca da re'sen değiştirilmesini sağlayacak bir fıkra eklenmiştir.

Madde 82. — Maden işletmelerinde sağlanması ve uyulması gerekli fennî nezaret konusu, uygulamada rastlanan tereddüt ve anlaşmazlıklar da gözönünde tutularak yeniden düzenlenmiş ve 82 nci maddeye açıklık getirilmiştir.

Madde 99. — İşletme imtiyazının feshinde sahada faaliyetin durdurulacağı hususu eklenmiş ve bu konuda uygulamada görülen tereddütler açıklığa kavuşturulmuştur.

Madde 115. — Bu madde ile maden kanununa getirilen değişiklik, % 1 - 3 olan devlet hakkı nispetinin % 1 - 5'e çıkarılmasından ibarettir.

Madde 144. — Maden arama ve işletme haklarının verilebilmesi için ve Maden Kanunu gereğince maden sahalarında yapılması gerekli keşif, tetkik, tahkik ve tatbiklerin gerektirdiği bütün masrafların ilgililer tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Uygulamada, bu masrafları karşılayacak paranın ilgililerden tahsili, bunlardan avans çekilmesi, mahsup ve reddi işlemlerinde büyük zorluklarla karşılaşılması, ayrıca tebliğ ve diğer formaliteler yüzünden işlerin çok uzun sürelerle sürüncemede kaldığı görülmüştür.

Bu sakıncaları önlemek amacıyla madde yeniden düzenlenmiştir.

BÖLÜM : II

Maden İşleri Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri

Madde 2. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün yapısı ve kuruluş amacı belirtilmiştir.

Madde 3. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkilerinin, madencilüğimizin tümü olarak gelişmesini düzenleyecek bir biçimde olması hedef alınmıştır. Böylece, şimdiki dairenin yalnız maden hakkı vermek şeklinde gelenekleşen görevi biçimine modern bir anlayış getirilecek, madencilüğimizin tüm sorunları izlenecektir.

Madde 4. — Örgütlenmeyi düzenlemiştir.

Madde 5. — Genel Müdürlüğü'nün yurt çapında verilen görevleri yerine getirebilmesi için kuraçağı taşra örgütünü belirtmiştir.

Madde 6. — Genel Müdürlük örgütünü ve Genel Müdürün temsil ve yönetim yetkisini düzenlemektedir.

Madde 7. — Taşra kuruluşunun görev ve yetkilerini belirlemektedir.

Madde 8. — Genel Müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşlarındaki görevlilerin atanmalarına ait usul ve şartları belirlemektedir.

Madde 9. — Genel Müdürlük için çok gerekli bâzı kilit mevkilerde sözleşmeli personel çalıştırma olanağını belirtmektedir.

BÖLÜM : III

Maden Kanununa ve bu kanuna bâzı ek ve geçici maddeler eklenmesi

Madde 10. — Maden Kanununa eklenen ek maddelerin gerekçeleri aşağıda verilmiştir :

Ek Madde 1. — Bu ek madde ile, Maden Kanununa yeni bir hüküm getirilmektedir.

Üzerinde tesis edilen tekaddüm, arama, işletme talebi veya işletme hakkı ret, iptal veya fesih olunan meşkufiyeti veya bulunmuşluk vasfı kaldırılan bâzı sahalar vardır ki, bunların Bakanlıkça tespit ve ilân edilecek belli bir tarihten itibaren aramalara serbest bırakılması gerekmektedir. Bu gibi sahalar serbest hale getirilmeden önce bunların üzerlerine yapılan müracaatların, sahiplerine tekaddüm hakkı sağlamayacağı Maden Kanununun çeşitli maddelerinde gösterilmiştir. Ek madde 1 ile, kamu tüzel kişileri tarafından yapılan arama müracaatları hakkında bu esasın uygulanmaması diğer bir ifadeyle kamu tüzel kişilerine ait müracaatların kabul edilmesine ve yürütülmesine bu halin engel teşkil etmemesi öngörülmüştür.

Yeni hükme göre, başkalarının hakkı bulunmayan ve fakat henüz aramalara açılmamış bulunan sahalarda, kamu tüzel kişileri tarafından yapılan müracaatlar için tekaddüm hakkı elde edilmesine bu sahaların aramalara açılmaması engel teşkil etmeyecektir.

Ek Madde 2. — Maden arama ve işletme hakkı verilecek sahaların 2 000 hektarı aşmaması, Maden Kanunu hükümleri gereğindedir.

Kamu tüzel kişilerinin teşebbüs güçleri, sermaye ve kuruluş imkânları gözönünde tutularak bunlara ait işletmelerin Maden Kanununun bu gereğinden istisna edilmeleri öngörülmüştür.

Getirilen yeni hükme göre kamu tüzel kişilerine ait arama müracaatları sahalarının âzamî genişliklerinin 20 000 hektara kadar ulaşabileceği, işletme talepli sahalar için ise, havza teşkiline imkân verilmek üzere belli bir genişlikle sınırlama zorunluluğunun konulmaması kabul edilmiştir.

Ek Madde 3. — Arama ve işletme hakkı verilen veya arama veya işletme hakkı istenilen maden sahalarında Bakanlıkça gerekli görülen hallerde re'sen istikşaf, tetkik ve aramalar yaptırılması imkânı bu ek madde ile sağlanmak istenmiştir.

Ek Madde 4. — Maden Kanununda, Orman, Damga ve Harçlar Kanunu gibi diğer bâzı kanunlarla, maden arama ve işletme hakkı sahiplerine yükletilen birtakım görev ve yükümlülükler bulunmaktadır. Bunların yerine getirilmeleri için bu kanunlarda bir süre belli edilmediğinden veya müeyyideleri gösterilmediğinden işler sürüncemede kalmaktadır.

Bu halin önlenmesi için Ek Madde 4 ile hüküm getirilmiştir.

Ek Madde 5. — Maden kömürü ve bor tuzlarının yurdumuzun sanayileşme alanındaki çabaları kuvvetle desteklemek ve stratejik gereklere zamanında ve yerinde cevap verebilmek bakımından Devlet eliyle işletilmeleri zorunlu bulunmaktadır.

Bu nedenlerle, bu madenlerin yalnızca Devlet eliyle aranıp işletilmeleri öngörülmüş, bunu teminen Ek 5 ve 6 nei maddeler düzenlenmiştir.

Tasarının ek 5 nei maddesinde getirilen hükümle maden kömürü ve bor tuzu madenlerinin Devlet adına aranması ve işletilmesi, hak ve yetkisi kendi kanunlarına göre bu madenleri işletmeye yetkili olan ve sermayelerinin tamamı Devlete ait bulunan Kamu İktisadî Teşebbüsleri ile, gelirleri genel bütçeden karşılanan ve kanunla kurulmuş olan kuruluşlara verilmiştir.

Getirilen yeni hükümde ayrıca, bu madenleri işletecek olan kamu tüzel kişilerinin, sermaye veya gelirlerinin tamamı Devlete ait kuruluşlar olması, bunların sermayelerinde hiç bir oranda özel teşebbüs payının bulunmaması, aynı zamanda bu kuruluşların kurulmalarına ait özel kanunlarına göre anılan madenleri aramaya ve işletmeye yetkili olmaları öngörülmüştür.

Bundan böyle, maden kömürü yatakları ancak, kömür işletmek üzere kurulmuş olup aynı zamanda sermayesinin tamamı Devlete ait bulunan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu gibi kamu iktisadi teşekkülleri tarafından işletilecektir. Bor tuzu madeni de bu hükme paralel olarak Etibank gibi veya aynı vasıfta kurulacak teşekküller eliyle aramı işletilebilecektir. Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü gibi sermayesinin tamamı genel bütçeden karşılanmak üzere ve kanunla kurulmuş bulunan kuruluşlar ise, kuruluş kanunundaki yetkiyle sınırlı olmak üzere bu madenleri sadece arayabilecektir.

Öte yandan, nitelik ve nicelik yönlerinden önemsiz olan ve bu sebeple de yukarıda işaret edilen nitelikteki kamu kuruluşları tarafından bizzat işletilmelerinde gerek ve zorunluluk görülmeyen küçük çaptaki maden kömürü yataklarının işletme hakları kendi üzerinde kalmak, belli bir plân ve projeye bağlanmak ve bu hususta Bakanlıktan izin alınmak şartlarıyla bu kuruluşlarca, istekli özel teşebbüse veya diğer kamu tüzel kişilerine işlettirilebilmelerine cevaz verilmiştir. Şu kadar ki, bor tuzu madeni bu hükme tabi olmayacaktır.

Bu tasarının kanunlaşmasından itibaren maden kömürü ve bor tuzu madenleri için, gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri ile durumları tasarıda belirtilen niteliklere uymayan diğer kamu tüzel kişilerine arama ve işletme hakları verilemeyecektir.

Ancak, bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce maden kömürü sahaları üzerinde kazanılmış bulunan maden haklarının saklı olduğu gösterilmiştir.

Şu kadar ki, bu hükmün mezkûr maden kömürü sahaları hakkında Ek Madde 6 hükmünün uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği ayrıca belirtilmiştir. Bor tuzu madenlerine ait müktesep haklar, maden kömürü sahalarının tabi tutulduğu bu esasa bağlı olmayacak, kendilerine bu tasarının kanunlaşması tarihinden itibaren Ek Madde 6 hükmü uygulanacaktır.

Ek Madde 6. — Tasarının kanunlaşmasından önce maden kömürü ve bor tuzu madenleri üzerinde elde edilmiş bulunan tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme haklarının tabi olacağı esaslar Ek Madde 6 ile gösterilmiştir.

Maden kömürü üzerindeki bu gibi müktesep haklardan lüzum görülenleri, Bakanlık kararıyle geri alınabilecek ve Ek Madde 5'in 1 nci bendinde gösterilen vasıftaki kamu tüzel kişilerine verilebilecektir.

Bor tuzu madeni üzerindeki müktesep hakların tamamı, bu kanunun yürürlüğe konulduğu tarihte Bakanlıkça geri alınacaktır. Maden Dairesindeki kayıtlar ve siciller yine Bakanlıkça bu tarih esas tutulmak suretiyle düzeltilirilecektir. Aynı zamanda geri alınan bu haklar nitelikleri 6 nci maddenin 1 nci bendinde belirtilen kamu kuruluşlarına yine Bakanlıkça devir ve intikal ettirilecektir.

Geri alınan bor tuzu haklarının sahiplerine ödenecek tazminatın tespiti ve tediyesi ve sahaların yetkili kamu kuruluşlarına devir ve intikali ile ilgili işlemler özel kanununda gösterilen usul ve esaslara göre yürütülecektir.

Bakanlıkça geri alınacak olan maden kömürü sahalarına ait işlemler hakkında da keza aynı özel kanunun hükümleri uygulanacaktır.

MTA Enstitüsü kuruluş statüsü itibarıyla bu kanunda belirtilen niteliklere sahip bulunduğu için üzerinde bulunan maden kömürü ve bor tuzu tekaddüm ve arama haklarının geri alınmasına lüzum olmadığı açıktır. Bu hususun bu şekilde açıklanması yeterli görülmüştür.

Ek Madde 7. — Devlet eliyle işletilmesi öngörülen maden kömürü ve bor tuzu madenleri üzerinde bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce kazanılmış tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme haklarının geri alınma işlemleri yapılırken bağlı oldukları süreler bakımından tabi oldukları esas, Ek Madde 7 ile tayin olunmuştur.

Gerçekten, bu maden haklarından bir kısmı işlem yönünden, yürürlük veya yükümlülüklerini yerine getirmek için sürelerle bağlı durum ve safhada bulunabilirler. Geri alınma ve devir işlemlerinin yapılması sırasında bu süreler, gereğinin yerine getirilmesine inkân elde edilmeden dolabilir.

Amaç dışı kalan bu haller sebebiyle gerek doğrudan doğruya kanun tarafından tayin edilmiş, gerekse idare tarafından bulunan yürürlük veya sair sürelerin, geri alınma ve devir işlemlerinin yapılması ve devamı sırasında cereyan etmeyeceği hükmü getirilmiştir.

Ek Madde 7 hükmü ile, Ek Madde 5 ve 6 hükümlerinin uygulanmaları şekli ve usulü bir yönetmelikle düzenlenecektir.

Madde 11. — Maden Kanununa eklenen geçici maddelerin gerekçeleri aşağıda verilmiştir.

Tasarımın kanunlaşmasından önce, verilmiş bulunan ve müktesep hak teşkil eden maden hakları mevcuttur. İşte bu maden haklarının, getirilen yeni hükümlere intibak esasları geçici maddelerde düzenlenmiştir.

Geçici Madde 1. — 1/25.000 ölçekli haritaların tamamen mevcudolmaması nedeniyle yürürlükteki kanun uyarınca yapılmış müracaat, işletme hakkı ve imtiyazlarının bir kısmında 1/200.000 ölçekli haritalara göre işlem yapılmıştır. Ancak bu haritalar maden işlerinde gerekli olan duyarlılığa sahibolmadıklarından pek çok anlaşmazlığa neden olmaktadır. Bu yüzden doğal kaynaklarımız uzun yıllar hareketsiz kalmakta ve maden hakkı sahipleri de bundan zarar görmektedir.

Bugün 1/25.000 ölçekli haritalar tamamlanmak üzere olup bütün bu sakıncaları önleyecek yapıdadır. Dolayısıyla bundan böyle halen mevcut hakların da 1/25.000 ölçekli haritalara uydu rulması halinde işlemler süratle tamamlanacak ve anılan aksaklıklar ortadan kalkacaktır.

Geçici Madde 2. — 13, 62, 64 nci maddelere; intibak şartları ve usulü gösterilmektedir.

Geçici Madde 3. — 75 nci maddeye intibak şartları ve usulü gösterilmektedir.

Geçici Madde 4. — 144 nci maddeye, intibak şartları ve usulü gösterilmektedir.

Geçici Madde 5. — Maden arama müracaatı, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsat ve imtiyaz safhalarında bulunan maden hakları için gerekli işlemler çeşitli nedenlerle gereği gibi yapılamamakta ve doğal kaynaklarımız uzun yıllar değerlendirilememektedir.

Hızlı kalkınma zorunda olan ülkemizde ekonomimize büyük katkıları olacak doğal kaynaklarımızın süratle işletilmesi ve bu amaçla işlemlere hız verilmesi Maden Kanunumuzun başlıca hedefidir.

Maden hakları ile ilgili işlemlerin ağır olması nedeniyle hak sahipleri zarar görmekte, bazen bir işletme ruhsatı alabilmek için yıllarca beklemek gerekmektedir.

İşlemleri hızlandırmak, ciddi ve sorumluluk duygusu içinde çalışan madencilerimizi sıkıntıdan kurtarmak amacıyla bu tasarı ile yeni bazı yöntemler getirilmeye çalışılmıştır.

Madde 12. — Bu kanuna eklenen geçici madde gerekçeleri :

Geçici Madde 6. — İş, kayıt ve demirbaşların devir şartlarını belirtmektedir.

Geçici Madde 7. — Personel devrini düzenlemektedir.

Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu ve 36 arkadaşının, Maden İşleri Genel Müdürlüğü kuruluş ve görevleri hakkında, kanun teklifi (2/629)
Millet Meclisi Başkanlığına

Maden İşleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri hakkında hazırlanmış olduğumuz kanun teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederiz.

Saygılarımızla.

Giresun Senatörü <i>İhsan Topaloğlu</i>	Manisa Milletvekili <i>Muammer Erten</i>	Trabzon Milletvekili <i>Ahmet Şener</i>
Denizli Senatörü <i>Hüseyin Atmaca</i>	Konya Milletvekili <i>Sadi Koçuş</i>	Trabzon Milletvekili <i>Cevat Küçük</i>
Tabii Üye <i>Selâhattin Özgür</i>	Bilecik Milletvekili <i>Mehmet Ergül</i>	Tabii Üye <i>Vehbi Ersü</i>
Bursa Milletvekili <i>Sadrettin Çanga</i>	İzmir Senatörü <i>Necip Mirkelâmoğlu</i>	Aydın Milletvekili <i>M. Kemal Yılmaz</i>
Tabii Üye <i>M. Şükran Özkaya</i>	Gaziantep Milletvekili <i>Şinasi Çolakoğlu</i>	Adana Milletvekili <i>M. Yılmaz Mete</i>
Ankara Milletvekili <i>Şinasi Özdenoğlu</i>	Kars Senatörü <i>Sırrı Atalay</i>	Burdur Milletvekili <i>Nadir Yavuzkan</i>
Yozgat Senatörü <i>Sadık Artukmaç</i>	İzmir Milletvekili <i>Kemal Önder</i>	Aydın Senatörü <i>Habil Goral</i>
Manisa Milletvekili <i>Veli Bakırh</i>	Kars Milletvekili <i>Kemal Güven</i>	Zonguldak Senatörü <i>M. Ali Pestilci</i>
Kastamonu Milletvekili <i>Mehmet Seydibeyoğlu</i>	Malatya Senatörü <i>Nurettin Akyurt</i>	Kars Milletvekili <i>Kemal Okyay</i>
Bursa Senatörü <i>Saffet Ural</i>	Kars Milletvekili <i>Turgut Artaç</i>	Artvin Milletvekili <i>A. Naci Budak</i>
İzmir Milletvekili <i>Coşkun Karagözoğlu</i>	Zonguldak Milletvekili <i>Ahmet Güner</i>	Kırşehir Milletvekili <i>Mustafa Aksoy</i>
Çanakkale Milletvekili <i>Mustafa Çalıköğlu</i>	İstanbul Milletvekili <i>Bahir Ersoy</i>	Sakarya Milletvekili <i>Hayrettin Uysal</i>
	Muş Milletvekili <i>Nermin Nefçi</i>	

MADEN İŞLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ KURULUŞ VE GÖREVLERİ HAKKINDA KANUN TASARISI GEREKÇESİ

6309 sayılı Maden Kanununun yürürlüğe girdiği 1954 yılından bu yana millî gelirimizdeki madencilik sektörü payının artırılması için çeşitli tedbirler önerilmiş, ancak bir yandan kanundaki boşluklar, öte yandan bu tedbirlerin gerçekleştirilememesi, madencilik sektörünün yurt ekonomisine azamî katkıda bulunacak bir düzeye eriştirilmesini devamlı ertelemiştir.

Durumun yurt çapındaki olumsuz etkilerini gerçek ağırlığı ile değerlendiren reform Hükümetimiz, eksikliğin giderileceğini programında vadedmiştir.

Nitekim, doğal kaynakların yurt ekonomisine en yararlı şekilde işletilebilmeleri ve değerlendirilebilmeleri için 6309 sayılı Maden Kanunu ile ilgili bir değişiklik tasarısı hazırlanmış ve buna paralel olarak kanunun yürütücüsü durumunda olan Maden Dairesinin güçlü bir örgüte kavuşturulması, böylece bir bütünlüğün sağlanması istenmiştir. Bu nedenle, madencilüğümüzün düzenlenmesi, yürütme ve denetimi için gerekli yetkilerle donatılmış bir Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulması yerinde ve faydalı görülmüştür.

Maden arama ve işletme işleri ile ilgili istek ve teşebbüsler, bunlara ilişkin hakların verilmesi, anılan hakların kullanılması ve denetimi, maden mevzuatıyla tayin edilmiştir.

Bu işlerin millî yararlarımız açısından süratle yürütülmesi ve sonuçlandırılması, vatandaşa kolaylık sağlanması, denetimin en iyi şekilde yapılması, maden sahalarının tahribedilmemesi, maden kaynaklarının süratle üretime geçecek şekilde yönlendirilmesi, çalışma güveninin sağlanması, madencilik sektörünün arzu edilen düzene kavuşturulması, böylece, bir yandan Maden Kanununun tam anlamıyla uygulanması, öte yandan madencilüğümüzün millî gelir içindeki payının artırılması, ancak kurulacak güçlü bir örgüt ile sağlanmış olacaktır.

İdarî özellikleri, teknik yapısı ve ihtiyaç gerekleri dolayısıyla belli hizmetlerin Bakanlık çatısı altında müstakîl kuruluşlar tarafından yürütülmesi hukuken mümkündür. Gelirlerini Devlet Bütçesinden temin etmekle beraber, ayrı bir hukukî varlığa sahibolan bu çeşit kuruluşlarca belli bir amme hizmetinin daha rasyonel, işin gereğine daha uygun yöntemlerle yürütülmesi, süratli, sıhhatli ve verimli bir şekilde görülmesi temin olunmaktadır.

Örneğin, aynı gerekçe ile Maliye Bakanlığına bağlı idare olarak Gelirler İdaresi kurulmuştur.

Bu nedenle ve yukarıda sıralanan zorunluluklar açısından, maden işlerimizin tamamen idarî özellik taşıyan hukukî durumu, teknik yapısı, ulusal çıkarlarımızın zorunlu gerekleri ile Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı bir Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulması yararlı görülmüş, kuruluş ve görevlerini belirleyen kanun tasarısı hazırlanmıştır.

MADDE GEREKÇELERİ

Madde 1. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün yapısı ve kuruluş amacı belirtilmiştir.

Madde 2. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri belirtilmiştir. Bu görev ve yetkilerin, madencilüğümüzün tüm olarak gelişmesini düzenleyecek bir biçimde olması hedef alınmıştır. Böylece, şimdiki dairenin yalnız maden hakkı vermek şeklinde gelenekleşen görevi biçimine modern bir anlayış getirilecek, madencilüğümüzün tüm sorunları ızlenecektir.

Madde 3. — Örgütlenmeyi düzenlemiştir.

Madde 4. — Genel Müdürlüğün yurt dışında verilen görevleri yerine getirebilmesi için kuraçağı taşra örgütünü belirtmiştir.

Madde 5. — Genel Müdürlük örgütünün ve Genel Müdürün temsil ve yönetim yetkisini düzenlemektedir.

Madde 6. — Taşra kuruluşunun görev ve yetkilerini belirlemektedir.

Madde 7. — Genel Müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşlarındaki görevlilerin atanmalarına ait usul ve şartları belirlemektedir.

Madde 8. — Genel Müdürlük için çok gerekli bâzı kilit mevkilerde sözleşmeli personel çalıştırma olanağını belirtmektedir.

Madde 9. — Bu madde, elemanların gerektiğinde merkez ve taşradaki görevlerde çalıştırılmasını temin için düzenlenmiştir.

Madde 10. — Disiplin kurulunu belirtmiştir.

Geçici madde 1. — Devir şartlarını belirtmektedir.

Geçici madde 2. — Personel devrini düzenlemektedir.

Madde 11. — Bu madde kanunun yürürlük maddesidir.

Madde 12. — Bu madde kanunun yürütme maddesidir.

**Cumhuriyet Senatosu Giresun Üyesi İhsan Topaloğlu ve 36 arkadaşının
Maden İşleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri hakkında kanun tasarısı**

Amaç :

MADDE 1. — Madencilüğimizin düzenlenmesi, yürütümü ve denetimi amacıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı ve Genel Bütçeye tabi olmak üzere Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Görev ve yetkileri :

MADDE 2. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

1. Madenler, taşocakları, içmesuyu ve yıkanmaya mahsus şifalı sıcak ve soğuk maden suları ile ilgili mevzuatın, diğer kanunların bu konularla alâkalı hükümlerinin ve Bakanlık Kuruluş Kanununun, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına verdiği görev ve yetkileri, Bakanlık adına yerine getirmek ve kullanmak.

2. Arama ve işletilmeleri Devlete ayrılan madenlere ait işlemleri yürütmek.

3. Madenlerin kamu yararlarına ve mevzuat hükümlerine uygun olarak aranıp aranmadığını, işletilip işletilmediğini kontrol, denetleme ve teftiş etmek, bu alanda mevzuatın gerektirdiği her türlü tedbiri almak ve aldirmek.

4. Madencilik politikasının esaslarını hazırlamak.

5. Görevi dolayısıyla doğacak uyuşmazlıklarda açılacak idarî davaları Danıştayda takibetmek ve savunmak.

6. Maden işletmelerinde emniyetin sağlanması, işletmede çalışanların hayat ve sağlıklarının korunması, kazaların önlenmesi, vukubulan kazalarda can ve malların kurtarılması ile ilgili çeşitli mevzuatın verdiği görevleri yerine getirmek ve bu konularda alâkalı diğer idarelerle işbirliği yapmak, aynı konularda gelişmiş yöntem ve kuralları araştırmak, yurdumuzda uygulama olanaklarını tespit ve uygulanmaları için gerekli tedbirleri almak.

7. Genel Müdürlüğün Merkez ve taşra kuruluşlarının araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılamak, ayniyat hesaplarını tutmak, bütçe ve kadrolarını hazırlamak.

8. Genel Müdürlüğün personeli, sosyal işler, insangücü, eğitim ve yetiştirme alanındaki politikasını bu konularla ilgili mevzuata göre tespit etmek, programlamak, uygulamak.

9. Maden arama ve işletme faaliyetlerini, istihsal ve imraratı takibetmek, hizmet için lüzumlu istatistikleri tutmak, madencilik için faydalı yayın yapmak.

10. Maden cevherlerimizin kıymetlendirilmesi, satış ve sürümünün sağlanması ve zararlı rekabetin önlenmesi ile ilgili hususları araştırmak ve gerekli tedbirleri almak.

11. Madencilik alanımızdaki teknik ve ekonomik zorlukların giderilmesi için çalışmalar yapmak, yaptırmak ve gerekli girişimlerde bulunmak.

12. Diğer madenci ülkelerdeki gelişme ve ilerlemeleri ve dünya madencilik hareketlerini takibetmek ve bunların yurdumuz madenciliğine uygulanması imkânlarını araştırmak.

Merkez kuruluşu :

MADDE 3. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü Merkez Kuruluşu bir Genel Müdürün yönetimi altında Genel Müdür yardımcıları ve müşavirler ile aşağıda gösterilen ünitelerden kurulmuştur :

**Teftiş Kurulu,
Hukuk Müşavirliği,
Birinci Daire Başkanlığı,
İkinci Daire Başkanlığı,
Üçüncü Daire Başkanlığı,
Dördüncü Daire Başkanlığı,
Beşinci Daire Başkanlığı,
Altıncı Daire Başkanlığı.**

Taşra kuruluşları :

MADDE 4. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü taşra kuruluşu aşağıda gösterilmiştir :

**Bölge Başmühendislikleri,
İl Maden Müdürlükleri,
İl Maden Memurlukları.**

Merkez kuruluşunun görevleri :

MADDE 5. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün Merkez Kuruluşunun görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

A) Maden İşleri Genel Müdürü, bu kanunun 2 nci maddesinde gösterilen mevzuat hükümlerini ve işleri yürütür. Bu kanunla kendisine yüklenmiş olan görevleri yapar.

Merkez ve taşra kuruluşlarının işlerini ve çalışmalarını düzenler, denetler ve bu işlerin yürütülmesini temin eder.

B) Genel Müdür yardımcıları :

Genel Müdür tarafından kendilerine ayrılan işleri yapar ve bu işlerde ona yardım ederler.

C) Müşavirler :

Genel Müdür tarafından verilen işlerle meşgul olurlar. Ayrıca madenlerle ilgili mevzuattaki aksaklıkların giderilmesi, daha iyi işler hale getirilmesi, teknik, idarî, hukuk ve ekonomik yönlerinden düzeltilmesi için gerekli çalışmalar yapar. Elde ettikleri neticeleri Genel Müdüre bildirirler.

D) Teftiş Kurulu :

Genel Müdürlüğün Merkez ve taşra kuruluşlarınca yürütülen maden işlerinin, maden arama ve işletmelerinin teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini, Genel Müdür adına yapar.

Teftiş Kurulunun çalışma esasları, Kurul Başkanı ile müfettişlerin görev ve yetkileri, müfettişlerde aranacak nitelik ve yeterlikler bir tüzükle düzenlenir.

E) Hukuk Müşavirliği ;

Genel Müdürlükten verilecek işler hakkında hukukî mütalâasını bildirir.

Madenlerle ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hazırlar.

Gerek merkez ve taşra teşkilâtı personeli ve gerekse Maden İşleri dolayısıyla açılacak idarî davaları Genel Müdür adına takip ve intaceder. 4353 ve 5797 sayılı kanunların hükümleri saklıdır.

F) Birinci Daire Başkanlığı ;

Madenlerle ilgili mevzuatın maden arama ruhsatnameleri hakkındaki hükümlerin uygulanmasına ait işlemleri yapar.

G) İkinci Daire Başkanlığı ;

Madenlerle ilgili mevzuatın maden işletme hakkı talebi ve işletme hakkının verilmesi hakkındaki hükümlerinin uygulanmasına ait işlemleri yapar.

İşletme hakkının yenilenmesi ; süre uzatılması, imtiyaza çevrilme, sahaların birleştirilmesi taleplerine ait işlemleri yapar.

Taşocağı sahalarının Maden Kanunu şümülüne alınması, taşocakları ihtilâflarının çözümlenmesi, içmeye ve yıkanmaya mahsus şifâin sıcak ve soğuk maden suları ile ilgili işlemleri yürütür.

H) Üçüncü Daire Başkanlığı ;

Madenlerle ilgili mevzuatın, maden sahalarındaki arama ve işletme faaliyetlerinin takibi ve yürütülmesi, fennî nezaret, arama ve işletme hakkı sahiplerine ait vecibelerin uygulanması, kaçakçılık, usulsüz imrarat, Devlet hakkı tahakkuku, asgarî imrar taahhüdü, Devlet temettü hissesi, muvakkat işgal, istimlâk, tahsis, yabancı mütahassis kullanılması işlerine ait işlemleri yürütür.

Ayrıca, maden sicilini tutar, maden mevzuatının maden sicili ile ilgili hükümlerinin tatbiki, maden işletme haklarının ipotek edilmesi ve cevher terhini muamelelerini yürütür.

Kamu tüzel kişilerinin arama ve işletmelerine ayrılan madenlere ait işlemleri yapar.

İ) Dördüncü Daire Başkanlığı ;

Maden İşleri Genel Müdürlüğünün teknik, tetkik ve kontrol işleri bu daire tarafından yürütülür.

Maden arama ve işletme hakkı talepleri ile ilgili müracaatları fennî bakımdan tetkik eder.

Maden işletme taleplerine ait kroki, harita, fennî rapor, işletme projesi gibi belgeleri tetkik, tatbik ve kontrol işlerini yapar.

Maden işletme sahalarına ait yıllık rapor, imrarat haritası ve raporlarını tetkik eder.

Maden arama ve işletme sahalarını gösterir paftaları tutar.

Maden arama ve işletme sahalarının teftişinde Teftiş Kuruluna yardım eder.

Maden işletmelerinin emniyeti ile burada çalışanların hayatının ve sağlıklarının korunması, kazaların önlenmesi ve kazalarda kurtarma işleri ile ilgili işlemleri yapar.

Bu teknik işlerin görülmesinde taşra teşkilâtından, teşkilâtın bulunmadığı yerlerde ise merkezden veya teşkilâttan görevlendirilecek kişilerden istifade eder ve bunlar eliyle yaptırılacak hizmetleri tanzim eder.

Her yıl sonunda, o yıla ait faaliyet durumunu, alınan neticeleri, ilerdeki yıllarda madenlerimizin aranması, işletilmesi, kıymetlendirilmesi, emniyeti ve iyi değerlendirilmesi konularında alınması gerekli tedbirleri gösterir genel bir rapor hazırlar.

J) Beşinci Daire Başkanlığı ;

Maden İşleri Genel Müdürlüğünün teknik ve ekonomik etüt ve araştırma görevleri bu daire tarafından yürütülür.

Madencilik alanımızdaki teknik ve ekonomik güçlüklerin giderilmesi, diğer madenci ülkelerin madencilik sahasında kaydettikleri gelişme ve ilerlemelerin ve dünya madencilik hareketlerinin izlenimi, bunların yurdumuz madenciliğine uygulanması imkânlarının araştırılması, maden cevherlerimizin kıymetlendirilmesi, satış ve sürümünün temini, zararlı rekabetin önlenmesi ile ilgili hususları araştırır.

Madencilik politikasının esaslarını hazırlar.

Madencilik konusunda yabancı ülkeler madencilik kuruluşları ve üniversitelerimizle ilişkiler kurulması ve yürütülmesini düzenler.

Teknik ve idarî işlerle meşgul personelin ve madencilik sahasında çalışan ve çalışacak olan diğer teknik personelin eğitimi ve yetiştirilmesi işlerini düzenler.

Maden arama ve işletme faaliyetlerini, istihsal ve imraratı takibeder, maden cevherlerimizin tahlihi ve değerlendirilmesi için gerekli etüt ve incelemeleri yapar veya yaptırır. Hizmet için lüzumlu istatistikleri tutar.

Genel Müdürlüğün yayın işlerini yönetir.

K) Altıncı Daire Başkanlığı:

Maden işleri Genel Müdürlüğünün personel, levazım, ayniyat, bütçe, tahakkuk, masraf, evrak, dosya, arşiv ve sair idari işlerini yürütür.

L) Daire Başkanlıkları Genel Müdür tarafından verilecek diğer işleri de yapar.

Taşra kuruluşunun görevi :

MADDE 6. — Bu kanunun ikinci maddesinde gösterilen hizmetlerden hangilerinin taşra kuruluşlarınca yapılacağı bir yönetmelikle düzenlenir.

Taşra kuruluşları, ayrıca ilgili mevzuatta gösterilen görevlerde Genel Müdürlük tarafından verilecek işleri görür.

Atamalar :

MADDE 7. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün merkez ve taşra kuruluşlarındaki görevlilerin atanmalarına ait usul ve şartlar aşağıda gösterilmiştir;

A) Genel Müdür, Bakanın teklifi üzerine müşterek kararname ile,

B) Genel Müdür yardımcıları, müşavirler ve Daire başkanları Genel Müdürün teklifi üzerine Bakan,

C) Diğer memur ve müstahdemler Genel Müdür, tarafından atanırlar.

D) Bölge başmühendislikleri; adedi, çevresi ve merkezleri, kadroları, Genel Müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından tespit olunur.

Bölge başmühendisleri Genel Müdürün teklifi üzerine Bakan, diğer personel Genel Müdür tarafından atanır.

E) Maden Müdürlüğü ve maden memurluğu kurulacak iller ve kadroları, Genel Müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından tespit edilir.

İl maden müdürleri ve il maden memurları ile mühendislerin atanmaları Genel Müdüre, bunlar dışında kalan diğer personelin atanmaları da il idaresi Kanununa göre valilere aittir.

Sözleşmeli personel :

MADDE 8. — Genel Müdür, Genel Müdür yardımcıları, müşavirler, hukuk müşavirleri, mühendisler ve teknik personelin sözleşme ile de çalıştırılmaları caizdir. Bu takdirde bunlar hakkında, personel, harcırah emeklilik kanunları uygulanmaz. Haklarında sözleşmelerine göre işlem yapılır.

Başka yerde çalıştırma :

MADDE 9. — Maden İşleri Genel Müdürü, merkez ve taşra kuruluşunda görevli herhangi bir memur veya müstahdemi, yapılması Genel Müdürlüğe ait bir iş için, orada kuruluş veya açık kadro bulunup bulunmadığına bakılmaksızın, kadrosunda gösterilen ünvan, aylık, veya ücretiyle, atanmasındaki usule uyularak merkez ve taşrada dilediği yerde çalıştırabilir.

Disiplin Kurulu :

MADDE 10. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün Disiplin Kurulu, 657 sayılı Devlet Memurları Personel Kanununun 134 ncü maddesinde öngörülen tüzük hükümlerine tabidir.

Devrolunan iş, kayıt ve demirbaşları :

GEÇİCİ MADDE 1. — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığında bulunan iş, dosya, evrak ve kayıtlar, her türlü kırtasiye, malzeme ve demirbaşlar bu kanunun yürürlüğe konulması tarihinden itibaren Maden İşleri Genel Müdürlüğüne devrolunur.

Personel :

GEÇİCİ MADDE 2. — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığında çalışan personel hiçbir atanma ve işe başlama işlemlerine lüzum kalmadan, mevcut statüleriyle Maden İşleri Genel Müdürlüğündeki görevlerine devam ederler.

657 sayılı Personel Kanunu gereğince Genel Müdürlüğe, tahsis olunacak kadrolara, sözü geçen personelin atanmaları, bu kanun hükümlerine göre Genel Müdürlükçe yapılır. Bu işlemler bir ay içinde bitirilir.

Yürürlük :

MADDE 11. — Bu kanun Resmî Gazete ile yayınlanır. 29 . 2 . 1972 tarihinde yürürlüğe girer.

Yürütme :

MADDE 12. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Giresun Cumhuriyet Senatosu Üyesi İhsan Topaloğlu ve 36 arkadaşının, 6309 sayılı Maden Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi. (2/640)

Millet Meclisi Başkanlığına

6309 sayılı Maden Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna bazı maddeler eklenmesi hakkında hazırlamış olduğumuz kanun teklifi ve gerekçesi ilişikte sunulmuştur.

Gereğine müsaadelerinizi arz ederim.

Saygılarımla.

İ. Topaloğlu
C. Senatosu Giresun Üyesi

M. Erkol
Manisa Milletvekili

A. Şener
Trabzon Milletvekili

H. Atmaca
Denizli Senatörü

S. Koçaş
Konya Milletvekili

C. Küçük
Trabzon Milletvekili

S. Özgür
Tabii Üye

M. Ergül
Bilecik Milletvekili

V. Ersü
Tabii Üye

M. Şükran Özkaya
İzmir Senatörü

S. Çanga
Bursa Milletvekili

M. Kemal Yılmaz
Aydın Milletvekili

N. Mirkelâmoğlu
İzmir Senatörü

Ş. Çolakoğlu
Gaziantep Milletvekili

Ş. Özdenoğlu
Ankara Milletvekili

M. Yılmaz Mete
Adana Senatörü

N. Yavuzkan
Burdur Milletvekili

S. Atalay
Kars Senatörü

K. Önder
İzmir Milletvekili

S. Artukmaç
Yozgat Senatörü

V. Bakırlı
Manisa Milletvekili

K. Güven
Kars Milletvekili

H. Goral
Aydın Senatörü

M. Seydibeyoğlu
Kastamonu Milletvekili

M. Ali Pestilci
Zonguldak Senatörü

K. Okyay
Kars Milletvekili

N. Akyurt
Malatya Senatörü

T. Artaç
Kars Milletvekili

S. Ural
Bursa Senatörü

N. Budak
Artvin Milletvekili

C. Karagözoğlu
İzmir Milletvekili

A. Güner
Zonguldak Milletvekili

M. Aksoy
Kırşehir Milletvekili

M. Çalikoğlu
Çanakkale Milletvekili

B. Ersoy
İstanbul Milletvekili

H. Uysal
Sakarya Milletvekili

N. Neftçi
Muş Milletvekili

6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna bâzı maddeler eklenmesi hakkında kanun teklifi

GENEL

GEREKÇESİ

Madencilik sektörü pek çok ülkenin kalkınmasında en önemli dayanaklardan biri olmuştur. Ancak yine pek çok ülke sahiboldukları çok geniş doğal kaynaklara rağmen kaynaklarını değerlendirilememiş veya başkalarının yararlanmalarına bırakmıştır. Sorun, kaynaklara sahibolmak kadar, onları iyi işletebilmek ve değerlendirebilmektir.

Yurdumuzda bütün Cumhuriyet hükümetleri, madenciliği kalkınmanın en önemli unsurlarından biri olarak görmüşlerdir. Ancak, madencilik sektörü dış ticaret dengemizde hâlâ ekonomimize yük olmaktan çıkarılamamıştır. Nitekim, 1969 yılında madencilik ürünleri ithalâtı, ihracattan 23 milyon T.L. farkla kapanmış ve bu açık 1970 yılında 135 milyon T.L.'sına yükselmiştir. Madencilik sektörünün toplam geliri, uzun yıllardır gösterilen çabalara rağmen gayrisâfi millî hâsıla (G.S.M.H.) içinde % 1,5 oranında kalmıştır. Bu değerin % 36'sını teşkil eden en önemli maden ürünü olan taşkömürünün yıllık üretimi yalnız 5 milyon tondur. Bilinen toplam taşkömürü varlığımız A.B.D., Sovyet Rusya gibi ülkelerin yalnız bir yıllık üretimlerinden azdır. G.S.M.H. içindeki payları itibarıyla taşkömürünü, linyit, taşocağı ürünleri ve petrol izlemektedir. Yurdumuzda tüketilen toplam enerjinin % 35'i tezek - odun gibi kaynaklardan karşılanmakta buna rağmen sınırlı linyit yataklarımız gerektiği gibi üretime geçirilememekte ve tahribedilmektedir. Dünya çapında büyük önemi olan Bor yataklarımız ise kalkınmamıza yardımcı olacak bir biçimde değerlendirilememektedir.

Bu durumda kalkınmasını en kısa zamanda gerçekleştirmek zorunda olan bir ülke olarak doğal kaynaklarımızı hızla harekete geçirici, faydalanma oranını artırıcı ve tahribatı önleyici tedbirleri almak zorundayız. Alınması gerekli tedbirlerin en önemlilerinden biri yurdumuzdaki madencilik çalışmalarını düzenleyen (6309 sayılı) Maden Kanununun bu yönden bir değişikliğe tabi tutulmasıdır.

Getirilmek istenen değişiklikle, maden sahalarının süratle aranması ve değerlendirilmesi için gerekli ilk tedbirler alınmakta, doğal kaynaklarımızın bir spekülasyon konusu olması ve bu gaye ile yıllarca bekletilmesi önlenmektedir.

Hakların devrinde ve işlemlerin yürütümünde getirilen değişiklikler bu gayeyi sağlayacaktır. Doğal kaynakların daha iyi ve yararlı bir biçimde işletilmeleri için çeşitli hükümler getirilmiş, fennî nezaret müessesesi düzenlenmiştir.

Madencilik sektörünün, kalkınmamızda oynayabileceği büyük yardıma olanak sağlayabilmek için, bugüne kadar kısıtlı kalmış olan tüm madencilik çalışmalarını kamu eliyle güçlendirmek, özel sektörü daha yararlı yapıya kavuşturabilmek değişikliğin en önemli yönü olmaktadır. Bu maksadı sağlamak üzere arayıcı ve işletici kamu kuruluşlarının çalışmalarını sınırlayıcı hükümler yumuşatılmıştır.

Madenlerimizden sağlanan gelir içinde yabancı sermayenin payı, verilen bütün teşvik edici izinlere rağmen % 1'e erişememiştir. Buna karşılık bâzı önemli kaynaklarımızın değerlendirilmesinde ticarî gayeler ulusal menfaatlerimizi geri bırakmıştır. Bu sakıncalardan korunmak, endüstrimizin muhtacolduğu hammaddeleri emniyet içinde ve yeterince üretebilmek için doğal kaynaklarımız ile ilgili her türlü hakkın ancak Türk vatandaşlarına ve onların kurdukları şirketlere verilebilmesi görüşü getirilmiştir.

Ayrıca, ulusumuzun varlığı ve ekonomik kalkınmamız için kamu elinde bulunmasında hayati zorunluluklar olan bâzı çok önemli doğal kaynaklarımızın kamu eliyle işletilmesine imkân yaratılmıştır.

Böylece ünlü ve rakipsiz Bor yataklarımız hızla ulusumuzun hizmetine girebilecek, linyit yataklarımızın ise en iyi biçimde halkımızın tüketimine sunulması kabil olacaktır. Aksi takdirde Bor yataklarımızın dünya pazarlarında rakipsiz yer alabilmesi imkânı hiçbir zaman doğmayacak, Türkiye'nin enerji ve yakıt sorunu ise çözümlenmeyecektir.

Özet olarak, kanun değişikliği, doğal kaynaklarımızın yurt kalkınmasına en kısa zamanda büyük katkıda bulunmasını sağlayacak tedbirler dizisinin başlangıcı ve önşartı olarak hazırlanmış ve sunulmuştur.

Madde gerekçeleri :

11 nci madde : Bu madde arama ruhsatnamelerinin yürürlük süresini göstermektedir.

Arama ruhsatnamelerinin yürürlük sürelerinin uzatılması veya yenilenememesi, karışık terkipli, fakir tenörlü ve fakat büyük rezervli maden yataklarının değerlendirilmesi ve ekonomik olarak işletilip işletilemeyeceği hususlarının araştırılmasına fırsat bırakmıyordu.

Bu durumdaki maden yatakları için lüzum ve zaruret görülen hallerde gerekli fizibilite çalışmalarına girişilebilmesini teminen istisnai olarak bunlara ait arama ruhsatnamelerinin yenilenebilmeleri imkânı sağlanmıştır.

Arama ruhsatnameleri yine iki yıl süre ile verilecektir. Ancak yukarıda işaret olunan durum ve şartları haiz bulunan yataklara ait arama ruhsatnameleri yine iki yıl süre ile bir defa yenilenebilecektir.

13 ncü madde : Bu tasarı ile yabancı gerçek ve tüzel kişiler tarafından kurulmuş bulunan şirketlere, maden arama ve işletme hakkı verilmesi men edilmiştir. Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları arasında yabancı gerçek ve yabancı tüzel kişi bulunan limited ve anonim şirketler de bu memnuiyete tabi tutulmuştur.

18 ncü madde : Maden arama ruhsatnamelerinin verilmesini geciktiren, verilen haklar arasında tedahüllere ve anlaşmazlıklara yol açan sebeplerin başında, sahaları çevrelemek için alınması gereken sınır noktalarının araziden veya bu hizmet için yetersiz ölçekli haritalardan seçilmesi gelmektedir.

Yurdumuzda 1/25.000 ölçekli haritaları tamamlamak üzere. Bu haritalardan madencilik teşebbüsleri için yararlanılması esas olarak kanunlarda yer almıştır. Bu itibarla, araziden nokta seçilmesi usulü kaldırılmış ve yerine 1/25.000 ölçekli haritalardan nokta seçilmesi usulü konulmuştur. 1/25.000 ölçekli haritaları henüz tamamlanmamış olan bölgelerde, tatbikattan edinilen tecrübeler de gözönünde tutularak 1/200.000 ölçekli haritalardan yararlanılması öngörülmüştür. Kısa bir süre sonra buna da ihtiyaç kalmayacaktır.

271 sayılı Kanunla kullanılmasına izin verilen 1/25.000 ölçekli haritaların tatbikatta sağladığı yarar, çok büyük olmuş ve ideal olan parselleme usulünün getirilmesine imkân hazırladığı anlaşılmıştır.

19 ncü madde : Arama ruhsatnamesi harç teminat miktarındaki paramın eski kanundan farklı olarak yalnız nakden bir makbuz karşılığında bir malsandığına yatırılması gerektiği öngörülmüştür.

Ayrıca ruhsatname verilmesinden önce Harçlar Kanununda yapılan değişikliklerden doğan farkın ruhsat süresi içinde ilgili tarafından yatırılması gerekliliği belirtilmiştir. Uygulamada pek çok davalara sebep olan bu konu böylece açıklığa ve sürate kavuşturulmuştur.

23 ncü madde : Aynı cins maden aramak için aynı anda yapılan müracaatlar arasında Devlet Kamu Tüzel kişilerine aidolanlar varsa, tekaddüm haklarının doğrudan doğruya bunlara tanınacağı kabul edilmiştir. Kamu tüzel kişilerine ait müracaatların birden fazla olması halinde de, içlerinden birisi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca seçilecek ve tekaddüm hakkı buna tanınacaktır.

Bu takdirde, 23 ncu maddenin, tekaddüm hakkını kur'a ile tayini hükmü, ancak aralarında kamu tüzel kişileri bulunmayan gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerinin müracaatları hakkında tatbik olunabilecektir.

24 ncu madde : Birden fazla il sınırlarını ilgilendiren arama müracaatları hakkında tatbiki en uygun olan işlemin, bu konuda tatbikatta elde edilen neticeler gözönünde tutulmak suretiyle yeniden tanzimi zorunluluğu hâsıl olmuştur.

Tasarıda getirilen hükme göre, bitişik birkaç ilin sınırlarına taşan arama müracaat sahaları il sınırları bakımından taksir ettirilmeyecek, müracaatın yürütülmesi hususunda bu illerden birinden birisi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından görevlendirilebilecektir.

Aynı cins maden için ayrı illere yapılmış olan müracaatlar arasındaki tedahüllerin giderilmesinde de, müracaat tarihleri esas alınacaktır.

25 ncu madde : Maden arama haklarının arayıcı lehine de olmak üzere süratle verilmesi ve işlerin birtakım tebligat zorluklarıyla karşılaşılmasından dolayı sürüncemede kalmasını önlemek amacıyla müracaattaki noksanların ve hataların ilgiliye 29 ncu maddede gösterilen ruhsat almak üzere başvurduğu günde bir yazı ile bildirilmesi öngörülmüştür.

26 ncu madde ile keşif için daireye tanınan yetki açıklığa kavuşturulmuştur.

27 ve 28 ncu maddelerle 1/25.000 ölçekli haritaların kullanılmasıyla kısa zamanda gereksiz hale gelecek olan keşif işlemlerinin süratle yapılması ve müracaatın biran önce ruhsata bağlanmasını temin amacıyla eski kanunda mevcut itiraz ve tebligat işlemleri kaldırılmıştır.

29 ncu madde ile tebligat zorlukları yüzünden uzayan ruhsat alma işlemini çabuklaştırıcı bir sistem getirilmiştir.

Maddede belirtilen süreler içinde hem daire her türlü incelemesini yaparak ruhsatı vermek veya eksiklikleri bildirmek, hem de ilgililer ilk müracaatlarını yaptıkları daireye başvurarak işlerini bizzat takibetmek zorunda olacaklardır. Böylece her iki tarafın hızlı ve sorumluluk içinde çalışması sağlanmış olacak ve tebligat dolayısıyla çıkan anlaşmazlıklar ortadan kalkacaktır.

34 ncu maddeye göre, arama faaliyetinin işletme faaliyetine çevrilmesi memnu bulunmamaktadır.

Halen yürürlükte bulunan hüküm, bu maksadı temin bakımından daha da açıklığa kavuşturulmuştur. Bu arada gerektiğinde ileride genişilecek aramalara rehberlik edecek olan cevher masraflarının sökülüp alınması önlenmek istenmiştir.

Ayrıca, arama işlerinin ciddi surette yürütülmesi ve sahadaki faaliyetin fiilen işletmeye çevrilmesi halinde uygulanacak müeyyide gösterilmiştir.

39 ve 58 ncu maddeler : Uygulamada arama sahaları istifçiliğine, saha ticaretine ve spekülasyona yol açan arama ruhsatnameli ve işletme talepli sahaların elden ele devri ortadan kaldırılmıştır.

Her arama ruhsatnamesi veya işletme talebi hukuku, ancak bir kez o da gerekli hallerde Bakanlığın muvafakatı ile devir olunabilecektir.

Devir işleminin yapılmasında takibolunacak usul ve şekle ait yürürlükteki sistem muhafaza edilmiştir.

54 ncu maddeye : İlân masraflarının ilgili tarafından ödeneceğine dair bir fıkra eklenmiştir.

62 ve 64 ncu maddeler : Bu tasarı ile, yabancı uyruklu gerçek ve tüzel kişilerin Türk Ticaret Kanununa göre kurdukları Limited ve Anonim şirketlere maden hakları verilemeyeceği öngörüldüğünden, 62 ve 64 ncu maddeler de bu konuda 13 ncu maddenin gerekçesinde açıklanan esaslara paralel olarak değiştirilmiştir.

Ayrıca 62 ncu maddedeki harç ve damga pulunun tevdi ve şartnameyi imza için daireye başvurma işlemleri kolaylaştırılmış, maden işletme ruhsatnamesinin Bakanlığın tespit edeceği şartlarla bir kez uzatılabileceği ve bu sürenin bitiminde 100 ncu maddede belirtilen tesislerin bedelsiz olarak Devlete geçeceği öngörülmüştür.

63 nci madde : Bu tasarı ile, maden işletme imtiyazları yürürlük süresinin otuz yılı aşmaması esası getirilmiş, madde buna göre yeniden düzenlenmiştir.

Ancak, bundan önce otuz yıldan daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait haklar, o süreler bakımından saklı tutulmuştur.

Tasarının kanunlaşmasından önce imtiyaz süresi uzatılması konusunda yapılmış ve işlemleri ileri safhalara ulaştırılmış bulunan isteklerle, birleştirme istekleri hakkında gerekli hükümler eklenmiştir.

67 nci madde : Bu tasarı ile, Devlete geçmiş (bulunmuş sayılan maden) lerin işletme haklarının, gerektiğinde res'en veya istenmesi üzerine, kamu tüzel kişilerine verilmesi öngörülmüştür.

Üzerlerinde başkalarının tercih veya rüçhan hakkı kalmamış olan bu madenlerin kamu tüzel kişilerine verilmesinde mülktesep hukuk bakımından herhangi bir sakınca bulunmadığı gibi, bu yola gidilmesi Anayasanın 130 ncu maddesi hükümlerine de uygun düşmektedir.

Devletçe res'en verilmelerine gerek görülmeyen veya kamu tüzel kişileri tarafından istenmeyen bu tip bulunmuş madenlerin işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazının, gerçek veya özel hukuk tüzel kişilerine verilmesi yoluna gidilebilecektir.

74 ve 75 nci maddeler : Maden sahalarında işletme faaliyetine başlanması, bu faaliyetin teknik ve ekonomik gereklere uygun şekilde düzenlenip devam ettirilmesi ile ilgili bu maddeler yeniden düzenlenmiştir.

Bu düzenleme sırasında uygulamada raslanan durumlar da gözönünde tutulmuş, madenlerin ataletten kurtarılması, işletme faaliyetinin ekonomi ve teknoloji gereklerine uyulmak suretiyle ciddi ve aralıksız şekilde devam ettirilmesi, maden yataklarının tahrip ve israfına yol açılması, istihsal edilen cevherlerin en iyi şekilde değerlendirilmesi öngörülmüştür.

İşletmede bu esaslara uyulmaması halinde, uygulanması gereken müeyyideler 75 nci maddede gösterilmiştir.

77 nci madde : Madenin işletilmesi sırasında maden yatağında veya cevher rezervinde kemiyet ve keyfiyet yönlerinden önemli gelişmeler olabilir veya madencilik ekonomi ve teknolojisinde yeni ilerlemeler ve durumlar ortaya çıkabilir.

Bu gibi yeni gelişme, ilerleme ve şartlara uymasını temin için yurt yararına olmak kaydıyla, şartname hükümlerinin Bakanlıkça da res'en değiştirilmesini sağlayacak bir fıkra eklenmiştir.

82 nci madde : Maden işletmelerinde temin ve uygulaması gerekli nezaret konusu, uygulamada raslanan tereddüt ve anlaşmazlıklar da gözönünde tutularak yeniden düzenlenmiş ve 82 nci maddeye açıklık getirilmiştir.

99 ncu maddeye işletme imtiyazının feshine sahada faaliyetin durdurulacağı hususu eklenmiş ve bu konuda uygulamada görülen tereddütler açıklığa kavuşturulmuştur.

144 nci madde : Maden arama ve işletme haklarının verilebilmesi için ve Maden Kanunu gereğince maden sahalarında yapılması gerekli keşif, tetkik, tahkik ve tatbiklerin gerektirdiği bütün masrafları ilgililer tarafından ödenmesi gerekmektedir.

Uygulamada, bu masrafları karşılayacak paranın ilgililerden tahsili, bunlardan avans çekilmesi, mahsup ve reddi işlemlerinde büyük zorluklarla karşılaşmış, ayrıca tebliğ ve diğer formaliteler yüzünden işlerin çok uzun sürelerle sürüncemede kaldığı görülmüştür.

Bu sakıncaları önlemek amacıyla madde yeniden düzenlenmiştir.

1 nci ek madde : Bu ek madde ile, Maden Kanununa yeni bir hüküm getirilmektedir.

Üzerlerinde tesis edilen tekaddüm, arama, işletme talebi veya işletme hakkı ret, iptal veya fesih olunan mekşufiyeti veya bulunmuşluk vasfı kaldırılan bazı sahalar vardır ki, bunların Bakanlıkça tespit ve ilân edilecek muayyen bir tarihten itibaren aramalara serbest bırakılması gerekmektedir.

Bu gibi sahalar aramalara serbest hale getirilmeden önce bunların üzerlerine yapılan müraacaatların, sahiplerine tekaddüm hakkı sağlanamayacağı Maden Kanununun çeşitli maddelerinde gösterilmiştir.

1 nci ek madde ile, kamu tüzel kişileri tarafından yapılan arama müracaatları hakkında bu esasın uygulanmaması diğer bir ifadeyle kamu tüzel kişilerine ait müracaatların kabul edilmesine ve yürütülmesine bu halin engel teşkil etmemesi öngörülmüştür.

Yeni hükme göre, başkalarının hakkı taallük etmeyen ve fakat henüz aramalara açılmamış bulunan sahalarda, kamu tüzel kişileri tarafından yapılan müracaatlar için tekaddüm hakkı elde edilmesine engel teşkil etmeyecektir.

2 nci ek madde : Maden arama ve işletme hakkı verilecek sahalarda 2 000 hektarı aşmaması, Maden Kanunu hükümleri gereğindedir.

Kamu tüzel kişilerinin teşebbüs güçleri, sermaye ve teşkilât imkânları gözönünde tutularak bunlara ait işletmelerin Maden Kanununun bu gereğinden istisna edilmeleri öngörülmüştür.

Getirilen yeni hükme göre kamu tüzel kişilerine ait arama müracaatları sahalarının âzami genişliklerinin 20 000 hektara kadar ulaşabileceği işletme talepli sahalarda için de, havza teşkiline imkân verilmek üzere belli bir genişlikle tahdit olunan zorunluluğun konulmaması kabul edilmiştir.

3 ncü ek madde : Arama ve işletme hakkı verilen veya arama veya işletme hakkı talebedilen maden sahalarında Bakanlıkça gerek görülen hallerde res'en istikşaf, tetkik ve aramalar yaptırılması imkânı bu ek madde ile sağlanmak istenmiştir.

4 ncü ek madde : Maden Kanununda Orman, Damga ve Harçlar Kanunu gibi diğer bâzı kanunlarda, maden arama ve işletme hakkı sahiplerine yükletilen birtakım görev ve vecibeler mevcuttur. Bunların yerine getirilmeleri için bu kanunlarda belli bir süre tayin edilmediğinden veya müeyyideleri gösterilmediğinden işler sürünmede kalmaktadır.

Bu halin önlenmesi için 4 ncü ek madde hükmü tanzim olunmuştur.

5 ncü ek madde : Maden kömürü ve Bor tuzlarının yurdumuzun sanayileşme alanındaki çabaları kuvvetle desteklemek ve stratejik gereklere zamanında ve yerinde cevap verebilmek bakımından Devlet eliyle işletilmeleri zorunlu bulunmaktadır.

Bu nedenlerle, bu maddelerin yalnızca Devlet eliyle aranıp işletilmeleri öngörülmüş, bunu teminen 5 ve 6 ncü ek maddeler düzenlenmiştir.

Tasarının ek 5 ncü maddesinde getirilen hükümle maden kömürü ve Bor tuzu madenlerinin Devlet adına aranması ve işletilmesi, kendi kanunlarına göre bu madenlerin işletmeye yetkili olan ve sermayelerinin tamamı Devlete ait bulunan İktisadî Devlet Teşekkülleri ile, gelirleri genel bütçeden karşılanan ve kanunla kurulmuş olan kuruluşlara tahsis olunmuştur.

Getirilen yeni hükümde ayrıca, bu madenleri işletecek olan kamu tüzel kişilerinin, sermaye veya gelirlerinin tamamı Devlete ait kuruluşlar olması, bunların sermayelerinin hiçbir suretle ve hiçbir oranda özel teşebbüslerin iştirakinin bulunmaması, aynı zamanda bu kuruluşların kuruluşlarına ait özel kanunlarına göre anılan madenleri aramaya ve işletmeye yetkili olmaları öngörülmüştür.

Bundan böyle, maden kömürü yatakları ancak, kömür işletmek üzere kurulmuş olup aynı zamanda sermayesinin tamamı Devlete ait bulunan Türkiye Kömür İşletmeleri Kurumu gibi kamu İktisadî Teşekkülleri tarafından işletilecektir. Bor tuzu madeni de bu hükme paralel olarak Etibank gibi veya aynı vasıfta kurulacak teşekküller eliyle aranıp işletilebilecektir. Maden Tetkik ve Arama Enstitüsü gibi sermayesinin tamamı genel bütçeden karşılanmak üzere ve kanunla kurulmuş bulunan kuruluşlar ise, kuruluş kanunundaki yetkiyle sınırlı olmak üzere bu madenleri sadece arayabilecektir.

Öte yandan, kemiyet ve keyfiyeti bakımından önemsiz olan ve bu sebeple de yukarıda işaret edilen nitelikteki kamu kuruluşları tarafından bizzat işletilmelerinde gerek ve zorunluluk görülmeyen küçük çaptaki maden kömürü yataklarının işletme hakları kendi üzerinde kalmak, belli bir plân ve projeye bağlanmak ve bu hususta Bakanlıktan izin alınmak şartlarıyla bu kuruluşlara, istekli özel teşebbüse veya diğer kamu tüzel kişilerine işlettirilebilmelerine cevaz verilmiştir. Şu kadar ki, bor tuzu madeni bu hükme tabi olmayacaktır.

Bu tasarrımın kanunlaşmasından itibaren maden kömürü ve bor tuzu madenleri için, gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri ile durumları tasarıda belirtilen vasıflara uymayan diğer kamu tüzel kişilerine arama ve işletme hakları verilemeyecektir.

Ancak, bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce maden kömürü sahaları üzerinde iktisabedilmiş bulunan maden haklarının saklı olduğu gösterilmiştir.

Şu kadar ki, bu hükmün mezkûr maden kömürü sahaları hakkında 6 ncı ek madde hükümlerine uygulanmasına engel teşkil etmeyeceği ayrıca belirtilmiştir. Bor tuzu madenlerine ait mütesep haklar, maden kömürü sahalarının tabî tutulduğu bu esasa bağlı olmayacak, kendilerine bu tasarrımın kanunlaşması tarihinden itibaren Ek 6 ncı madde hükümleri uygulanacaktır.

6 ncı ek madde : Tasarrımın kanunlaşmasından önce maden kömürü ve bor tuzu madenleri üzerinde elde edilmiş bulunan tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme haklarının tâbi olacağı esaslar ek 6 ncı maddede gösterilmiştir.

Maden kömürü üzerindeki bu gibi mütesep haklardan lüzum görülenleri, Bakanlık kararıyla geri alınabilecek ve ek 5 ncı maddenin 1 ncı bendinde gösterilen vasıftaki kamu tüzel kişilerine verilebilecektir.

Bor tuzu madeni üzerindeki mütesep hakların tamamı, bu kanunun yürürlüğe konulduğu tarihte Bakanlıkça geri alınacaktır. Maden Dairesindeki kayıtlar ve siciller yine Bakanlıkça bu tarih esas tutulmak suretiyle düzeltilirecektir. Aynı zamanda geri alınan bu haklar vasıfları 6 ncı maddenin 1 ncı bendinde belirtilen kamu kuruluşlarına yine Bakanlıkça devir ve intikal ettirilecektir.

Geri alınan bor tuzu haklarının sahiplerine tazminatın tespiti ve tediyesi ve sahaların yetkili kamu kuruluşlarına devir ve intikali ile ilgili işlemler özel kanunda gösterilen usul ve esaslara göre yürütülecektir.

Bakanlıkça geri alınacak olan maden kömürü sahalarına ait işlemler hakkında da keza aynı özel kanunun hükümleri uygulanacaktır.

M.T.A. Enstitüsü kuruluş statüsü itibarıyla bu kanunda belirtilen vasıfları haiz bulunduğu cihetle uhdesindeki maden kömürü ve bor tuzu tekaddüm ve arama haklarının geri alınmasına lüzum olmadığı aşikârdır. Bu hususun bu şekilde açıklanması yeterli görülmüştür.

7 ncı ek madde : Devlet eliyle işletilmesi öngörülen maden kömürü ve bor tuzu madenleri üzerinde bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce iktisabedilmiş tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme haklarının geri alınma işlemleri yapılırken bağlı oldukları süreler bakımından tabi olacakları esas, 7 ncı ek madde ile tâyin olunmuştur.

Filhakika, bu maden haklarından bir kısmı işlem yönünden, yürürlük veya vecibe ifası gibi sürelerle tabi durum ve safhada bulunabilirler. Geri alınma ve devir işlemlerinin yapılması sırasında bu süreler, gereğinin yerine getirilmesine imkân elde edilmeden dolabilir. Maksat dışı kalan bu haller sebebiyle gerek doğrudan doğruya kanun tarafından tâyin edilmiş, gerekse idare tarafından bulunan yürürlük veya sair sürelerin, geri alınma ve devir işlemlerinin yapılması ve devamı sırasında cereyan etmeyeceği hükmü tesis olunmuştur.

Ek 7 ncı madde; hükmü ile, ek 5 ve 6 ncı madde hükümlerinin uygulanmaları şekli ve usulî bir yönetmelikle düzenlenecektir.

Geçici maddeler :

Bu tasarı ile Maden Kanununun bâzı maddeleri değiştirilmekte ve yeni bâzı hükümler getirilmektedir.

Tasarrımın kanunlaşmasından önce, verilmiş bulunan ve mütesep hak teşkil eden maden hakları mevcuttur. İşte bu maden haklarının, getirilen yeni hükümlere intibakı esasları geçici maddelerde tanzim olunmuştur.

Geçici madde 1. — 1/25 000 ölçekli haritaların tamamen mevcudolmaması nedeniyle yürürlükteki kanun uyarınca yapılmış müracaatı işletme hakkı ve imtiyazlarının bir kısmında 1/200 000 ölçekli haritalara göre işlem yapılmıştır. Ancak bu haritalar gereken presisyonu sağlamamakta ve pek çok anlaşmazlığa neden olmaktadır. Bu yüzden doğal kaynaklarımız uzun yıllar hareketsiz kalmakta ve maden hakkı sahipleri de bundan zarar görmektedir.

Bugün 1/25 000 ölçekli haritalar tamamlanmak üzere olup bütün bu sakıncaları önleyecek yapıdadır. Dolayısıyla bundan böyle halen mevcut hakların da 1/25 000 ölçekli haritalara aydurlması halinde işlemler süratle tamamlanacak ve anılan aksaklıklar ortadan kalkacaktır.

Geçici 2 nci madde, 13, 62, 64 ncü maddelere;

Geçici 3 ncü madde 74 ve 75 ncü maddelere;

Geçici 4 ncü madde ise 144 ncü maddeye, intibak şartlarını usulünü göstermektedir.

Geçici madde 5. — Maden arama müracaatı, arama ruhsatnamesi, işletme ruhsat ve imtiyazı safhalarında bulunan maden hakları için gerekli işlemler çeşitli nedenlerle gereği gibi yapılamamakta ve doğal kaynaklarımız uzun yıllar değerlendirilememektedir.

Hızlı kalkınma zorunda olan ülkemizde ekonomimize büyük katkıları olacak doğal kaynaklarımızın süratle işletilmesi ve bu amaçla işlemlere hız verilmesi Maden Kanunumuzun başlıca hedefidir.

Maden hakları ile ilgili işlemlerin ağır olması nedeniyle hak sahipleri zarar görmekte, bâzan bir işletme ruhsatı alabilmek için yıllarca beklemek gerekmektedir.

İşlemleri hızlandırmak, ciddi ve sorumluluk duygusu içinde çalışan madencilerimizi sıkıntıdan kurtarmak amacıyla bu tasarı ile yeni bazı yöntemler getirilmeye çalışılmıştır.

Bu arada bugüne kadar yapılmış müracaat ve elde edilmiş arama ve işletme haklarına ait tıkanan işlemlerin elden geçirilmesi ve hızla sonuçlandırılarak yurt ekonomisine katkıda bulunabilmek amacıyla bu madde düzenlenmiştir.

GİRESUN CUMHURİYET SENATOSU ÜYESİ İHSAN TOPALOĞLU VE 36 ARKADAŞININ TEKLİFİ

6309 sayılı Maden Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, aynı Kanuna bazı ek ve geçici maddeler eklenmesi hakkında kanun tasarısı

Değiştirilen maddeler :

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun 11, 13, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 34, 39, 54, 58, 62, 63, 64, 67, 75, 77, 82, 99, 104 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Arama ruhsatnamesi süresi :

Madde 11. — Maden arama ruhsatnamesi iki yıl süre ile verilir.

Ancak, yapılan aramalar neticesinde, sahada büyük ölçüde rezervin bulunduğu anlaşılır ve fakat terkinin özelliği veya evsafının düşüklüğü nedenleriyle, işletme tesisine elverişli olup olmadığının tespiti yönünden ayrıca teknolojik araştırmalar yapılmasına ve sahadaki aramaların geliştirilmesine lüzum görülür ise, bu gibi yataklar için, yürürlük süresi zarfında Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından bir dilekçe ile istenmek, gerekli fennî bilgiler verilmek ve yerinde yaptırılacak tetkiklerle durum tespit olunmak koşulları altında arama ruhsatnamesi iki yıl süre ile bir kez yenilenebilir.

Bu koşullara uymayan yenileme istekleri bakanlıkça reddolunur. Yenileme isteği reddedilen arama ruhsatnamesi, yürürlük süresinin sona ermesi ile geçerliliğini kaybeder.

Yukardaki hükümlerin uygulanması şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

Arama ruhsatnamesi alabilecek kişiler :

Madde 13. — Maden arama ruhsatnamesi durumları aşağıda gösterilen gerçek ve tüzel kişilere verilir.

- A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,
- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş Kamu İktisadî Teşekkül ve Teşebbüsleri,
- C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,
- D) Ortakları arasında gerçek veya tüzel yabancı kişi bulunmayan, statüsünde madencilik yapabileceği yazılı olan limited veya anonim şirketler,

Yabancı gerçek ve tüzel kişilerle, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile ortakları kısmen veya tamamen yabancı gerçek ve tüzel kişi olan şirketler arama hakkı iktisabedemezler.

Sınır, saha, kroki :

Madde 18. — Maden arama ruhsatnamesi sahasını çevreleyecek sınır noktalarının,

- A) 1/25 000 ölçekli resmî haritası olan bölgelerde, bu haritalarda mevcudolan,
- B) 1/25 000 ölçekli resmî haritası olmayan bölgelerde, 1/200 000 ölçekli resmî haritalarda mevcudolmakla beraber arazide de mevcut ve muayyen olan,
- C) Kısmen 1/25 000 ölçekli haritası olan yerlere yapılacak müracaatlarda, 1/200 000 ölçekli resmî haritalarda mevcudolmakla beraber arazide de mevcut ve muayyen olan,

Noktalardan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca gösterilenler arasından seçilmesi zorunludur.

- D) Birinci fıkrada belirtilen noktaları;
 - a) Birleştirilen düz hatlar veya bunların uzantısı üzerinde o noktalara mesafeleri ile belirli olan,
 - b) Birleştirilen düz hatların veya uzantılarının keşismeleri ile belirli olan,
 - c) Hesap ve tersim yoluyla yukardaki gösterilen noktalara irtibatlandırılarak usulüne uygun şekilde dikilen beton sütunla belirli hale konan,

Noktalar da sınır noktası olarak alınabilir.

1/25 000 ölçekli resmî haritaların paftalarından mevcudolanları, müracaatçıların yararlanmasına sunulmak üzere illerde ilgili memurlara verilir.

Bir müracaatın 18 nci maddenin birinci fıkrasının (A), (B), (C) bentlerinden hangisine tâbi olacağının tâyini hususunda sözü geçen paftaların illerdeki mahsus memurlarına tevdi tarihi esas alınır.

Müracaatların tetkikinde ve anlaşmazlıklarda, varsa 1/25 000 ölçekli haritalara uymak zorunludur.

Bu maddeye göre seçilecek sınır noktalarının arası, kapalı tek poligon teşkil etmek üzere düz hatlarla birleştirilir.

Ancak; bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce deniz, göl, ırmak, nehir veya demiryolu kenarları gibi eğri hatlarla çevrilmiş sahalara bitişik olarak yapılacak müracaatlarda ve bu gibi sahalara olan tedahülün giderilmesi için yapılacak taksirlerde söz konusu eğri hatlar müşterek sınır hattı olarak alınabilir.

Yukardaki fıkralara göre hangi noktaların sınır veya yardımcı nokta olarak alınabileceği, bu noktaların arazide birden fazla olması, fiilen yerinde bulunmaması hallerinde, yapılacak işlem ve esaslar yönetmeliğinde gösterilir.

Arama ruhsatnamesi harcı teminatı :

Madde 19. — Arama ruhsatnamesi harcı miktarında bir teminatın ruhsatname talebi hakkındaki müracaatla birlikte tevdi şarttır. Harç teminatı yükümlülüğü önceden bir mal sandığına yatırılarak karşılığında alınacak makbuzun dilekçeye eklenmesi ile yerine getirilir. Ruhsatname verilmesinden önce Harçlar Kanununda yapılacak değişikliklerden doğan harç farkının ruhsat verilme süresi içinde yatırılmış olması şarttır.

Ruhsatnamenin verilmemesi halinde harç teminatı iade olunur. Ancak, müracaat sahibinin bu konuda yazılı vecibelere riayet etmemesinden dolayı ruhsatname verilmemişse veya müracaat sahibi ruhsatname talebinden vazgeçmiş ise harç teminatı Hazineye irat kaydolunur.

Takaddüm hakkı sağlamayan talepler :

Madde 20. — (Muaddel; kanun: 271 - 11 . 7 . 1963) Arama ruhsatnamesi talebini havi dilekçenin 10 veya 12 nci maddelere muhalif olması veya 17 nci maddenin 2 nci fıkrasının 1, 2, 4 ve 6 ncı bentlerindeki hususlardan birini veya vesikayı ihtiva etmemesi veya harç teminatının tevdi edilmemiş bulunması veya sahanın 3 000 hektarı aşması veya dilekçe ve krokide gösterilen sınır noktalarının bir veya birkaçının hakikatte mevcudolmaması takdirinde takaddüm hakkı doğmaz.

Bu kabil talep sahiplerine, müracaatının takaddüm hakkı sağlamadığı 29 ncu maddedeki usule uygun olarak kendisine bildirilir.

Ancak; ilgili, sahanın 3 000 hektardan fazla olmadığını iddia ettiği takdirde yukarıda belirtilen bildiri tarihinden itibaren masrafını bir ay içinde ödemek şartıyla yerinde ölçülmesini isteyebilir.

Takaddüm hakkı sağlamayan bu nevi müracaatların taallük ettiği sahalar, 41 nci maddenin son fıkrası hükmüne tabi olmayıp müracaatın yapıldığı tarihten itibaren aramalara serbesttir.

Takaddüm hakkı aidiyetinin tespitinde tercih ve kur'a :

Madde 23. — Aynı cins maden aramak için aynı anda birden fazla müracaat yapıldığı takdirde; bu müracaatlar arasında kur'a çekilir.

Kur'a isabet eden müracaata takaddüm hakkı tanınır. Diğer müracaatların durumu, kur'a isabet sırasına göre ayarlanır.

Bu muamelenin ifası şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

Aynı anda yapılan müracaatlar arasında bu kanunun 13 ncü maddesinin (B) ve (C) bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişilerine aidolanlar bulunduğu takdirde bunlar tercih olunur. Kur'a çekilmez, kendilerine takaddüm hakkı tanınır. Bunların birden fazla olması halinde ise içlerinden birisi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından seçilir.

İl sınırlarını taşan müracaatlar :

Madde 24. — Müracaat sahasının tamamının, müracaatın yapıldığı ilden başka bir ilin sınırları içinde kalması halinde bu müracaat hüküm ifade etmez.

Herhangi bir müracaat sahası bitişik illere taşarsa il sınırlarından dolayı taksir ettirilmez.

Birden fazla illere taşan veya il sınırları ihtilâflı olan müracaatların, sonraki işlemlerinin hangi il valiliğince yürütüleceği Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca tayin edilir. Durum ilgili illere ve müracaat sahibine bildirilir.

Ayrı illere yapılmış müracaatlar arasındaki tedahüllerin giderilmesinde takaddüm hakkı esasları uygulanır.

Müracaattaki eksikliklerin tamamlattırılması :

Madde 25. — Dilekçe veya kroki dörder nüsha olarak verilmemiş veya kroki talimatname hükümlerine uygun şekilde tanzim edilmemiş veya nüfus hüviyeti özdamı, statü imza sirküleri örnekleri gibi vesikalar dilekçeye bağlanmamış veya bunlar muhteva itibarıyla eksik veya hatalı bulunmuş veya arama ruhsatnamesi talebedilen saha aynı cins maden için takaddüm, arama ruhsatnamesi, işletme talebi, işletme ruhsatnamesi, işletme imtiyazı hakkı taallük eden veya bulunmuş maden sahalarına kısmen tedahül etmiş veya saha genişliği 3 000 hektarı aşmamakla beraber 2 000 hektardan fazla ise üç ayı geçmemek üzere verilecek mehil zarfından eksikliklerin tamamlanması veya hataların tashihi veya tedahülün ref'i veya sahanın 2 000 hektarı geçmeyecek şekilde taksiri lüzumu 29 maddede belirtilen başvurma sırasında müracaat sahibine bir yazı ile bildirilir.

Tashih, ikmal veya taksir sonucu hazırlanan evrakın, müracaatın yapıldığı il valiliğine veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına süresi içinde verilmesi gereklidir. Verilen süre içinde bir defadan fazla evrak verilebilir. Ancak, bu süre uzatılamaz veya yenilenemez.

Müracaat sahibi tarafından taksir suretiyle terk edilen kısımlar, 14 nci madde hükümleri mahfuz olmak kaydıyla, 41 nci maddenin son fıkrasına göre ayrıca bir muameleye tabi tutulmaksızın taksire ait evrakın tevdi tarihinden itibaren aramalara serbest hale gelir.

Verilen mehil içinde hiç evrak tevdi edilmemesi veya evrak verilip de bildirilen noksanlıkların tamamlanmamış veya hataların tashih edilmemiş veya mevcut tedahülün ref'edilmemiş veya sahanın 2 000 hektarı aşmayacak şekilde taksir edilmemiş bulunması hallerinde müracaatı reddolunur.

Keşif ve tahkikat hazırlığı :

Madde 26. — Arama ruhsatnamesi talebine ait müracaat evrakı uygun görülmüş veya 25 nci madde gereğince eksiklikleri tamamlattırılmış ise dairece lüzum görüldüğünde keşif ve tahkikat yaptırılır.

18 nci maddenin 2 nci fıkrasına müsteniden seçilecek noktalara göre yapılan müracaatlarla, durumları itibarıyla mahallen keşif ve tahkikat yaptırılması lâzımgelmeyecek diğer müracaatlar yönetmelikle tespit edilir.

Keşif ve tahkikatın yapılması :

Madde 27. — Mahallindeki keşif ve tahkikatı yapacak heyet, sahanın bağlı bulunduğu valiliğin, il maden irtibat memuru veya maden mühendisi ile sahaya yakın köylerden birisinin muhtarı veya ihtiyar meclisi üyesinden başka seçeceği il tapu veya fen memuru veya il orman teşkilâtına mensup bir teknik elemandan teşekkül eder.

Heyet maden aranacak sahaya giderek bu kanun hükümlerini gözönünde bulundurmak suretiyle gerekli keşif ve tahkikatı yapar. Keşif ve tahkikat neticesi bir zabıtla tespit edilir.

Usulü dairesinde dâvet edilmiş müracaat sahibi veya vekili keşif ve tahkikat sırasında hazır bulunur.

Keşif ve tahkikatın ne suretle yapılacağı ve zaptın neleri ihtiva edeceği yönetmelikle gösterilir.

Keşif ve tahkikatta tespit olunan eksiklikler :

Madde 28. — Keşif sırasında evrak uygun bulunur veya hataların düzeltilmesi mümkün olursa, keşif gününden itibaren 2 ayı izleyen ilk hafta içinde 29 ncu maddeye göre ruhsat almak üzere başvurması ilgiliye bildirilir.

Keşif sırasında eksiklikler tamamlanamazsa ilgiliye 1 ay süre verilir ve süresi içinde eksiklikleri tamamladığı takdirde bu bir ayın bitiminden itibaren 3 ayın sonunda 29 ncu madde hükümleri uyarınca ruhsat almak üzere başvurması kendisine bildirilir.

İlgili süresi içinde eksiklikleri tamamlamaz veya ruhsat almak üzere başvurmazsa hakkından vazgeçmiş sayılır.

Arama ruhsatının verilmesi :

Madde 29. — İlgili ilk müracaat tarihinden itibaren doksan günü izleyen hafta içinde arama ruhsatnamesini almak üzere gerekli damga pulu ile birlikte ilk müracaatı yapmış olduğu daireye başvurur.

Bu başvurma sırasında;

- A) Müracaatında bir eksiklik veya yanlışlık yoksa ruhsat verilir.
- B) Keşif gerekli ise keşif günü ve o gün sahada hazır bulunması kendisine bildirilir.
- C) Müracaatında eksik veya yanlışlar varsa bunları 25 nci maddeye göre tamamlaması için üç ay geçmemek üzere süre verilir. Keşif gerekli ise tarihi ve sahada hazır bulunması kendisine bildirilir.
- D) İlgili noksanları tamamlama tarihi veya keşif tarihinden itibaren 60 günü izleyen hafta içinde arama ruhsatnamesini almak üzere ilk müracaat ettiği daireye başvurur.

Yukarda yazılı başvurularda bakanlıkça ilgiliye bir cevap verilmediği takdirde ilgili ruhsata hak kazanır ve kendisine bu konuda bir belge verilir.

İlgili bu belgeyi ruhsata çevirmek için en geç bir ay içinde bakanlığa başvurur ve gerekli kontrolden sonra kendisine ruhsat verilir.

İlgili yukarda belirtilen süreler içinde başvurmadığı veya damga pulunu getirmedığı takdirde hakkından vazgeçmiş sayılır.

Arama ruhsatnamesi tevdi tarihinde yürürlüğe girer.

Aramanın işletme haline çevrilemeyeceği :

Madde 34. — Arama faaliyeti, cevher yatağının tanınması maksadını aşamaz.

Sahadaki cevher mostralarının sökülüp alınması, yer üstündeki döküntü ve serpintilerin toplanması ve aramanın fiilen işletme haline çevrilmesi yasaktır.

Yukardaki hükümlere uyulmadığının tespiti halinde, arama ruhsatnamesi iptal olunur ve çıkarılan cevherler Hazine malı sayılır. Bu cevherler hakkında 36 ncı madde uygulanır.

Arama ruhsatnamesi hukukunun devri :

Madde 39. — Maden arama ruhsatnamesi hukuku, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının izni ile devir olunabilir. Şu kadar ki; her arama ruhsatnamesi, yenileme ve işletme hakkı talebi devreleri içinde yalnız bir kez devredilebilir.

Maden Kanununun 7 ve 40 ncı maddeleri hükümleri saklıdır.

Devir, talep ve muamelesi aşağıdaki biçimde yapılır.

Arama ruhsatnamesini devir alacak kişinin, arayıcının Devlete karşı haiz olduğu hukuk ve tabii bulunduğu vecibe, taahhüt ve mükellefiyetleri aynen ve tamamen kabul ettiğini, ruhsatname sahibinin de devre muvafakat eylediğini dilekçe ile beyan ve talebetmeleri şarttır.

Bakanlıkça devre izin verilmesi halinde gerekiyorsa masraf avansının ödenmesinden sonra, tarafların yukarda yazılı hususları bakanlığın yetkili memuru önünde beyan ve tutulacak zaptı imza etmeleri ile devir muamelesi tamamlanır.

İşletme hakkının bulucudan başka talibe verilmesi :

Madde 54. — Bulucusunun işletme talebi 53 ncü madde gereğince reddolunan madenin işletilmesi için talip aramak üzere, maddenin mevki, sınırları, cinsi, tabii olacağı işletme rejimi ve müddeti, işletme şartnamesi esasları ve bulucusuna verilecek tazminat miktarı gösterilmek sure-

tiyle keyfiyet en az Resmî Gazetede, vilâyette çıkan bir gazete ile, yoksa mütat vasıtalarla, Ankara ve İstanbul'da günlük birer gazetede birer ay fâsıla ile üç defa ilân olunur.

Bu ilânlarda müracaatların kabul edileceği son tarih tasrih edilir. Bu tarihten sonra yapılan müracaatlar nazara alınmaz.

İşletme hakkının, çıkan talibe verilmesi yoluna gidilir.

Talibin taaddüdü halinde, bunlardan Devlet hakkına munzam olarak, ton başına en çok Devlet hakkı yüzdesi teklif eden talip tercih olunur.

Teklif edilecek Devlet hakkı yüzdesi, bu kanunla Devlet hakkı için kabul edilen azamî nispeti geçemez.

Teklifte müsavat görüldüğü takdirde, müsavi teklifi yapan talipler arasında kur'a çekilir. Kur'a isabet eden talibe işletme hakkının verilmesi yoluna gidilir.

Yapılan ilânlara rağmen talip zuhur etmediği takdirde, şartnamenin iktisadî ve malî esasları tadil edilir. 53 ncü madde ile bu madde hükümleri dairesinde muamele bir defa daha tekrarlanır.

Bu ilân masraflarını işletme hakkı alan öder.

Bu muamelenin ifa şekli talimatnamesinde gösterilir.

İşletme hakkı isteğinden doğan hukukun devri :

Madde 58. — Maden işletme hakkının kendisine verilmesini isteyen arayıcının, bu istekten doğan hukuku, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının izni ile devir olunabilir. Şu kadar ki; her işletme isteği hukukunun ancak bir defa devri caizdir. Şu kadar ki, bu sahanın 39 ncü madde gereğince bir devir işlemi görmemiş olması şarttır.

Maden Kanununun 7, 53 ve 59 ncü maddeleri hükümleri saklıdır.

Bu hukuku devir alacak kişinin, işletme hakkının kendisine verilmesini isteyen Devlete karşı haliz olduğu hukuk ve tabii bulunduğu vecibe, taahhüt ve mükellefiyetleri aynen ve tamamen kabul ettiğini, devretmek isteyen de devre muvafakat eylediğini dilekçe ile beyan ve talebetmeleri şarttır.

Bakanlıkça devre izin verilmesi halinde, gerekiyorsa masraf avansı ve teminatın alınmasından sonra, tarafların 3 ncü fıkrada yazılı hususları bakanlığın yetkili memuru önünde beyan ve tutulacak zaptı imza etmeleri ile, devir muamelesi tamamlanır.

İşletme ruhsatnamesi yenileme, süre uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme isteklerinden doğan hukukun devri de yukardaki hükümlere tabidir.

İşletme ruhsatnamesi :

Madde 62. — Maden İşletme Ruhsatnamesi durumları aşağıda gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve mali yönden yeterli olanakları bulunan gerçek veya tüzel kişilere verilir.

A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,

B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş Kamu İktisadî Teşekkül ve Teşebbüsleri,

C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,

D) Ortakları arasında gerçek veya tüzel yabancı kişi bulunmayan, statüsünde madencilik yapabileceği yazılı olan limited veya anonim şirketler.

Yabancı gerçek veya tüzel kişilerle, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları kısmen veya tamamen yabancı gerçek ve tüzel kişi olan şirketler maden işletme ruhsatnamesi hakkı iktisabedemezler.

Maden işletme ruhsatnamesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kararıyla verilir.

İşletme ruhsatnamesi verilmesinin Bakanlıkça kararlaştırılması üzerine, bir ay içinde kanunî harcın ödendiğine dair makbuz, damga pulu ve madenin işletme ruhsatnamesinin bulucusundan başkasına itası halinde arama devresindeki masraflardan cevher satışı ile karşılanamayan kıs-

mına ait tazminatı bulucuya ödediğine ait belge ile birlikte sözleşme ve şartnamenin imza ve teatisi için ilgilinin Bakanlığa müracaat etmesi gereklidir. Aksi halde işletme hakkı talebinden vazgeçmiş sayılır.

Buna uyan ilgili ile Bakanlık arasında mukavele ve şartname imza ve teati edilir. İşletme ruhsatnamesi maden siciline kaydolunarak sahibine verilir. Bu ruhsatname maden siciline kaydedildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

İşletme ruhsatnamesinin süresi 10 yıldan az 15 yıldan fazla olamaz. Müddeti biten işletme ruhsatnameleri yalnız bir kez olmak üzere ve Bakanlıkca tayin edilecek süre ve şartlarla yenilenebilir. Yenileme için maden sahasında işlenecek cevher rezervinin mevcudolması, talebin işletme ruhsatnamesi yürürlük süresi içinde yapılması şarttır. 68 nci madde hükümleri saklıdır. Yenileme muamelesi, işletme hakkı talebinin tâbi olduğu usul dairesinde yürütülür. Yenileme süresinin bitiminde maden 100 nci madde gereğince sabit tesisleriyle bedelsiz olarak Devlete geçer.

Bakanlıkca işletme ruhsatnamesinin yenilenmesine karar verilirken, şartname hükümlerinde yeni duruma intibakı temin maksadıyla değişiklik yapılabilir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklıdır.

İşletme imtiyazı :

Madde 63 — Maden işletme imtiyazı verilebilmesi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanan mukavelename ve şartname metinleri, bu hususta cereyan eden muameleyi gösteren mazbatası ile birlikte Danıştayca tetkik edilmek üzere Başbakanlığa gönderilir. Danıştay yaptığı tetkik neticesini Başbakanlığa bildirir.

Maden işletme imtiyazı Bakanlar Kurulu Kararıyla verilir.

Maden işletme imtiyazı süresi 25 yıldır. Şu kadar ki; imtiyaz süresinin bitmesinden iki yıl önce talebedilmesi, maden sahasında işlenecek miktarda rezervin bulunması veya yeni gelişmeler sağlanması gibi sebeplerin varlığı halinde imtiyaz süresi, Maden Kanununda yazılı usuller dairesinde en çok 15 yıl daha uzatılabilir.

İmtiyaz süresinin uzatılması sırasında şartname hükümlerinde değişiklik yapılması caizdir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklıdır.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait haklar süre bakımından saklıdır.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce verilmiş olan işletme imtiyazları için yapılacak süre uzatılması istekleri hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır. (Ancak, toplam süre 40 yılı aşamaz) Bu kanunun yürürlüğe konulması tarihinden önce tekemmül ettirilen, dosyaları Başbakanlığa sunulmuş bulunan işletme imtiyazlarına ait temdit muamelelerinin süre bakımından, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifi dairesinde, yürütülmesine devam olunur.

İşletme imtiyazı maden sahalarının birleştirilmesi istekleri yürütülürken süre konusunda, havzaya dahil edilecek işletme imtiyazlarının tabi buldukları sürelerle bakılmaz, şu kadar ki; tayin olunacak yeni süre 25 yılı aşamaz.

İşletme imtiyazı alabilecek kişiler :

Madde 64 — Maden işletme imtiyazı, durumları aşağıdaki bentlerde gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve malî yönden yeterli olanakları bulunan tüzel kişilere verilir;

A) Ortakları arasında gerçek veya tüzel yabancı kişi bulunmayan, statüsünde madencilik yapabileceği yazılı olan Limited veya Anonim Şirketler,

B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş kamu iktisadi teşekkül ve teşebbüsleri.

C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,

Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları kısmen veya tamamen gerçek veya tüzel yabancı kişi olan şirketler maden işletme imtiyazı hakkı iktisabedemezler.

Devlete geçmiş bulunmuş madenler :

Madde 67. — İşletme hakkının sona ermesi, M. T. A. Enstitüsü tarafından bulunması, bulusunun işletme isteğinin reddedilmesi, re'sen bulunmuş sayılması gibi veya diğer yollarla devlete geçmiş olan bulunmuş madenler için işletme hakkı verilmesinde aşağıdaki hükümler uygulanır.

I - Bu kabil bulunmuş madenlerin işletilmesi görevi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca 62 ve 64 ncü maddelerin (B) ve (C) bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişilerine öncelikle verilir.

II - Haklarında I bent hükmü tatbik edilmeyen bulunmuş madenlerin işletme hakkı istenilmesi halinde de aynı kamu tüzel kişilerine verilir. Böyle bir bulunmuş maden hakkında bu kamu tüzel kişilerinin gerekli istekte bulunabilmesi için durum Resmî Gazetede birer hafta ara ile üç defa ilân olunur. Bu ilânlarda gösterilecek tarihten sonra yapılan istekler dikkate alınmaz. Birden fazla istekli çıkması halinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca bunlardan birisi seçilir.

III - Arama ve işletilmesi yalnızca kamu tüzel kişilerine ayrılan madenlerden bulunmuş sayılan madenlerde yukarıdaki hükümlere tâbidir.

IV - Haklarında I, II, III ncü bentler hükümleri uygulanan bulunmuş madenlerin işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazına bağlanması muameleleri Maden Kanununda gösterilen usule göre yürütülür.

V - Haklarında I, II, ve IV ncü bent hükümleri uygulanmayan bulunmuş madenler için, Maden Kanununun 54 ncü maddesinde gösterilen usul ve esaslar dairesinde çıkacak isteklisine işletme hakkı verilmesi yoluna gidilir. Ancak, işlem yapılabilmesi için madenlerle ilgili B - C bentlerinde anılan kuruluşların bu madenlerle ilgilenmediklerini açıkça beyan etmelerine bağlıdır. Bundan sonra yapılacak uygulamada mezkûr bentlerde yazılı kamu tüzel kişilerine ayrıca tercih tanınmaz.

İşletme faaliyetine başlanması :

Madde 74. — Maden işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazı sahibinin, işletme hakkının tescili tarihinden başlayarak şartnamesinde (fizibilite raporu, işletme projesi veya fen raporu ayan projesi) gösterilen süreler içinde gerekli tesisat ve teşkilâtı kurması, her türlü hazırlıkları yapması, taahhüt edilen miktardaki cevheri istihsal ve imrar etmesi şarttır.

Maden işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazı sahibi aynı zamanda işletmede ekonomik ve teknik gereklere uymak, maden yatağının tahribine ve cevherlerin israfına yol açmamak, hüsnü istismar sağlamak, istihsal edilen cevherleri en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle normal işletme faaliyetini tanzim ve idame ettirmek mecburiyetindedir.

İşletme faaliyetinin yukarıdaki 1 ve 2 nci fıkralarda gösterilen esaslar dairesinde tanzim ve idamesi için gerekli süre, şartnamesinde açık hüküm bulunmayan madenlerde bir yıldır.

İşletme faaliyetine başlanmaması veya inkıtaa uğratılması

Madde 75. — Madende 74 ncü maddenin ilk veya son fıkralarındaki hükümler dairesinde işletme ve istihsal faaliyetine başlanmaması veya başlanmış iken inkıtaa uğratılması veya aynı maddenin 2 nci fıkrasındaki esaslara uyulmaması takdirinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca 2 ay süre verilerek sebepleri işletme hakkı sahibinden sorulur.

Bu süre içinde cevap verilmemesi veya ileri sürülen hususların mücbir sebeplerden madut görülmemesi hallerinde, mevcutsa teminatın tamamı irad kaldolunur, altı ay zarfında 74 ncü madde hükümlerinin yerine getirilmesi lüzumu işletme hakkı sahibine ihtar olunur.

Bu ihtarla uyulmaması halinde de işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazı fesih olunur.

Madenler için verilmiş olan aylık ve yıllık cetvellerle îmalât haritalarındaki beyan ve bilgiler, normal işletme faaliyetine başlanmaması veya faaliyetin inkıtaa uğratılması hususlarının tespit ve tayininde karine teşkil eder.

Maden zabıtası ve yeni teminat istenmesine ait hükümler saklıdır.

Madende normal işletme ve istihsal faaliyetine başlanamaması veya faaliyetin inkıtaa uğratılması keyfiyetinin mücbir sebep veya beklenmeyen hallerden ileri geldiğinin anlaşılması takdirinde, bakanlıkça durumun icabına göre re'sen Maden Kanununun 79 ncu maddesi hükümleri dairesinde işlem yapılması yoluna gidilebilir.

Şartname esaslarının değiştirilmesi :

Madde 77. — Madenin işletilmesi sırasında şartnamede değişiklikler yapılması icabeden hallerde, durum gerekçesiyle birlikte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bildirilir. Bakanlıkça gerekirse tamamlayıcı bilgi alındıktan ve yerinde gerekli tetkikler yapıldıktan sonra lüzum görülürse Maden Kanunu hükümleri dairesinde şartnamenin değiştirilmesi yoluna gidilir.

Şu kadar ki; bulucusundan başkasına verilen madenlerde, işletme hakkının verilmesi sırasında isteklinin tercihini icabettiren hususlarla ilgili şartname hükümleri değiştirilemez.

Sahadaki cevher rezervinin nicelik ve nitelik yönlerinden önemli gelişmeler göstermesi, madencilik ekonomisi ve teknolojisinde yeni durum ve ilerlemelerin ortaya çıkması hallerinde, yurt yararına olmak kaydıyla Bakanlık, şartnameyi yukarıdaki esaslar dairesinde re'sen de değiştirebilir.

Fennî nezaret :

Madde 82. — İşletme ruhsatnameli veya imtiyazlı sahalardaki teknik faaliyetin düzenlenmesi ve yürütülmesi işlerinin en az bir maden mühendisinin fennî nezareti altında yapılması şarttır.

Görev hacmi ve emniyet icapları gerektirdiği takdirde aynı sahada yeterli sayıda mühendis çalıştırılması istenir.

Maden sayılan maddeleri ihtiva eden sulardan çeşitli usullerle bu maddelerin üretimi maksadıyla yapılan işletmelerde fennî nezaret vazifesi kimya mühendislerine de verilebilir.

Birinci ve üçüncü fıkralarda sözü geçen mühendisler fennî nezaret görevini aksatmamak şartıyla en çok 10 ruhsat sahasında görev alabilirler. Şu kadar ki;

- a) Yangın ve zehirli gaz gibi önemli ve insan hayatı ile ilgili tehlikeleri bulunan,
 - b) 300'den çok işçi çalıştıran,
 - c) Yılda 50 bin tondan çok ham cevher üretimi yapan,
 - d) Bir veya birden fazla mühendisin aralıksız istihdamı zorunlu olan,
- işletmelerde görev almış bulunan mühendisler bu hükümlerden yararlanamazlar.

Her işletme sahasında, ayrıca fennî nezareti kabul eden mühendis tarafından maden tekniği ve mevzuatı esaslarına göre verilecek emir ve talimatı yürütmek maksadıyla iş başında daimî olarak en az bir maden teknisyen veya tekniker veya maden meslek mektebi mezunu bir eleman veya maden başçavuşu okulunu bitirmiş veya ehliyeti evvelce tasdik edilmiş bir maden başçavuşu veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının izniyle Bakanlığa bağlı Kamu İktisadî Teşebbüslerinde açılacak maden başçavuşu kurslarından mezun olan bir maden başçavuşunun bulundurulması lâzımdır. Daimî nezaretçilere ait bu fıkra hükmü Bakanlar Kurulunca tayin ve Resmî Gazetede yayınlanacak tarihten itibaren tatbik olunur.

İşletme ruhsatnamesi veya imtiyaz sahibi, işletme faaliyetine başlamadan önce fennî nezareti kabul eden mühendis veya mühendislerle daimî olarak iş başında bulunacak teknik elemanın, inhilâl halinde yerlerine getirilenlerin isim ve ikametgâhlarını Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bildirmeye, bu kimselerin sözü edilen görevleri kabul ettiklerini gösterir noterlikten tasdikli bir beyanname ile fennî nezaretçinin Maden Mühendisleri Odasına kayıtlı olduğunu gösterir Odaca onaylanmış bir belgeyi vermeğe mecburdur.

Yukarıdaki hükümlerin uygulama usulü yönetmelikle düzenlenir.

İşletme ruhsatnamesi veya imtiyaz sahibi yukarıdaki şartları yerine getirmeksizin sahada işletme faaliyetinde bulunmaz. Aksine hareketin tespiti halinde, faaliyet durdurulur ve 121 nci madde hükümleri tatbik edilir.

İşletme imtiyazının feshi :

Madde 99. — Maden işletme imtiyazının, bu kanunda yazılı sebeplerle feshine icra Vekilleri Heyetince karar verilir. Feshi mucip hallerde Ekonomi ve Ticaret Vekâletince tanzim edilen mazbata Başvekâlete gönderilmekle beraber işletmedeki faaliyet durdurulur ve bir diyeceği varsa 60 gün içinde Devlet Şûrasına bildirilmesi lüzumu imtiyaz sahibine tebliğ olunur.

Devlet Şûrasınca alâkalının itirazları da nazara alınmak suretiyle gerekli tetkikler yapılır ve hazırlanan mütalâa Başvekâlete sunulur.

Maden arama ve işletme talepleri ile ilgili tetkik ve tahkik masrafları :

Madde 144. — A) Maden arama ve işletme hakkı yenileme, uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme istenilen maden sahaları ile ilgili işlemlerin yürütülebilmesi için kanun gereğince yapılması lüzumlu keşif, tetkik, tatbik ve tahkikin gerektirdiği her türlü masraflar istek sahibine aittir.

Bu masrafları karşılamak üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca tayin edilecek miktarda bir para, aşağıdaki hükümler dairesinde emanet olarak peşinen tevdi olunur.

Bu işler için memur edilecek vazifelilerin yollukları ile hizmetin gerektirdiği diğer masraflar bu paradan ödenir.

1. Maden arama ruhsatnamesi istenilmesi sırasında masraf karşılığı avansın, mahallî mal sandığına yatırılması ve makbuzunun müracaat dilekçesine bağlanması lâzımdır.

Bu yapılmadığı takdirde dilekçe, sahibine tekaddüm hakkı sağlanmaz, istek 20 nci maddeye göre işleme tabi tutulur.

2. İşletme hakkı, yenileme, uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme istenmesi sırasında, masraf karşılığı avansın, T. C. Ziraat Bankasındaki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı hesabına peşinen yatırılması ve makbuzunun dilekçeye bağlanması şarttır. Aksi takdirde istek reddolunur.

B) Maden sahaları ile ilgili sınır ihtilâfları ve sikkâvetler dolayısıyla yerinde yapılacak tetkik ve tahkiklerin gerektirdiği masraflar, işin mahiyetine göre şikâyette bulunan tarafa yükletilebilir.

Bu takdirde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca tayin edilecek miktarda bir paranın, verilecek süre zarfında (A - 2) bendinde gösterilen Banka hesabına emanet olarak tevdi lüzumu ilgiliye tebliğ olunur. Bu yapıldığı takdirde gereği yerine getirilir.

C) Maden sahalarında yapıldığı iddia edilen her türlü yolsuzluklara ait ihbar dolayısıyla yaptırılacak tetkik ve tahkiklerin masrafı, ihbarın mahiyetine göre ya Devlet tarafından veya ihbarı yapan tarafından ödenir.

Masrafın ihbarı yapan tarafından ödenmesi icabeden hallerde (B) bendinin 2 nci paragrafına göre işlem yapılır. Masraf avansının ödenmemesi takdirinde ihbar nazara alınmaz.

Yukarıdaki hükümlerin tatbiki, avansın ilgililerden tahsili, avanstaki sarfiyat yapılması, tahakkuk, mahsubu ve bakiyenin reddi ve iadesi usulü ve esasları bir yönetmelikle düzenlenir.

Eklenecek Maddeler :

MADDE 2. — 6309 sayılı Maden Kanununa aşağıdaki ek maddeler eklenmiştir.

Aramalara açılması lâzım gelen sahalar ve kamu tüzel kişilerine ait müracaatlar

EK MADDE 1. — Bu kanunun 13 nci maddesinin (B) ve (C) bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişileri tarafından yapılmış, Maden Kanununa göre aramalara açılması lâzım gelen sahalarla kısmen veya tamamen tedahül eden arama müracaatları ile tedahül edilen sahalar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır :

1. Kamu tüzel kişilerine ait müracaatların, tedahül sebebiyle taksiri veya reddi mevzuubahsolamaz, aramalara açılması lâzımgelen sahalarda tedahülleri nispetinde bu müracaatların şümülüne dahil olup, buna göre muameleleri yürütülür.

2. Tedahül edilen sahaların, kamu tüzel kişilerine ait müracaat sahası dışında kalan kısımları, Maden Kanununun ilgili hükümlerine göre aramalara açılır.

Kamu Tüzel kişilerine ait maden arama ve işletme sahalarının genişliği :

EK MADDE 2. — Kamu tüzel kişileri tarafından arama ruhsatnamesi istenilen sahaların 20 000 hektara kadar genişlikte alınması caizdir. Maden Kanununun 20, 25 nci maddelerinde gösterilen arama sahaları genişliği ile ilgili hükümleri, kamu tüzel kişilerine ait müracaatlar için bu esasa göre uygulanır.

Kamu tüzel kişilerine ait işletme hakkı talepli sahalarda genişlik bakımından, Maden Kanununun 46 ncı maddesinde bu konuda gösterilen azamî genişlik kaydından istisna edilmiştir.

Maden sahalarında Bakanlıkça re'sen yaptırılacak istikşaf tetkik ve aramalar :

EK MADDE 3. — Tekaddüm hakkı, arama ve işletme ruhsatnameli, imtiyazlı ve işletme hakkı talepli sahalarda bulunmuş maden sahalarında lüzum görülen hallerde re'sen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından, istikşaf, tetkik ve arama ameliyeleri yaptırılabilir.

Bakanlıkça yaptırılacak bu ameliyelere saha hak sahibi engel olmaz. Ancak, bu hususta girilecek faaliyetin sahadaki işletme faaliyetine zarar vermemesi şarttır.

İşletme hakkı talepli, işletme ruhsatnameli veya işletme imtiyazlı maden sahalarında Bakanlıkça re'sen yaptırılacak tetkik ve aramalar sonunda elde edilecek neticelere göre işletme şartnamesi hükümlerinde gerekli değişiklikler yapılabilir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü saklıdır.

Kanunda süre tayin edilmemiş haller :

EK MADDE 4. — Maden Kanununun veya diğer kanunların maden arama ve işletme hakkı sahiplerine yüklediği bir vecibe vazife veya mükellefiyetin yerine getirilmesi için, kanunun süre tayin etmemiş olduğu hallerde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca işin icabına göre bir aydan az, bir yıldan çok olmamak üzere bir süre tayin edilmek suretiyle gerekenin yerine getirilmesi lüzumu, aksi takdirde tatbik olunacak müeyyide ilgilie tebliğ olunur.

Süresi içinde gereğinin yerine getirilmemesi halinde, tebliğde gösterilen müeyyidenin tatbiki yoluna gidilir.

Devletçe işletilecek madenler :

EK MADDE 5. — Maden Kanununa tabi maddelerden maden kömürü ve bor tuzları madenlerinin aranması, işletilmesi ve üzerlerinde hak iktisabı hususlarında aşağıdaki hükümler uygulanır.

I - Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan bütün maden kömürü ve bor tuzları (Borun her türlü alkali ve toprak alkali birleşikleri) madenlerinin aranması ve işletilmesi, sermayelerinin tamamı Devlete ait kamu iktisadî teşekkülleri ile gelirleri genel bütçeden karşılanan ve kanunla kurulmuş bulunan kuruluşlara ayrılmıştır.

II - Ancak, bu teşekkül ve kuruluşlar, nicelik ve nitelikleri bakımından kendileri tarafından işletilmelerinde lüzum ve zaruret bulunmayan önemsiz maden kömürü yataklarını, belli plân ve projelere bağlamak ve bu hususta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından izin almak şartları ile, yetkili diğer gerçek veya tüzel kişilere de işletirebilirler.

III - Bu kanunun yürürlüğe konulduğu tarihten itibaren gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, ile 1 nci bent hükmü dışında kalan kamu tüzel kişileri, maden kömürü ve bor tuzu madenleri üzerinde tekaddüm, arama, işletme talebi veya işletme hakkı elde edemezler.

IV - Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce maden kömürü üzerinde elde edilmiş bulunan haklar saklı olup, Maden Kanunu hükümlerine tabidir. Şu kadar ki; bu kayıt, bunlar hakkında Ek 6 ncı Madde hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil edemez.

Devletçe işletilebilecek madenler üzerindeki hakların geri alınması :

EK MADDE 6. — Yukardaki Ek 5 nci maddede, aranması ve işletilmesi Devlete ayrılan maden kömürü ve bor tuzu madenleri üzerinde bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce elde edilmiş, bulunan tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme hakkı için aşağıdaki hükümler uygulanır.

I - Bu gibi maden kömürü haklarının geri almaya ve bunları Ek 5 nci maddenin 1 nci bendinde gösterilen vasıftaki teşekkül veya kuruluşlara devir ve intikal ettirmeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkilidir. Alınış sırası ve şartları Bakanlıkça tespit edilir.

II - Bundan önce bor tuzu madenleri üzerinde elde edilmiş bulunan hakların tamamı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca, bu kanun yürürlüğe konulduğu tarihte geri alınır, keyfiyet madenlerin kayıt ve sicillerine işlettirilir. Ek 5 nci maddenin 1 nci bendinde gösterilen vasıftaki teşekkül ve kuruluşlara devir ve intikal ettirilir.

III - Yukardaki hükümlere göre geri alınan maden haklarının sahiplerine yapılacak ödemelerin tespiti ve ödeme şartları, sahaların devir ve intikali ile ilgili işlemler özel kanunda gösterilen usul ve esaslara göre yürütülür.

Devletçe geri alınan maden haklarına ait süreler :

EK MADDE 7. — Bu kanunun Ek 6 ncı maddesine göre geri alınan maden kömürü ve bor tuzu madenleri ile ilgili tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme hakları için gerek kanun gerekse idarece verilmiş olan süreler, geri alınma işlemlerinin tamamlanmasına kadar işlemez.

Bu kanunun Ek 5, 6 ve 7 nci maddeleri hükümlerinin uygulanması şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

Geçici maddeler :

MADDE 3. — 6309 sayılı Maden Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir :

Mevcut hakların 18 nci maddeye uydurulması :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan müracaatlarla verilmiş olan arama, işletme ruhsatnameleri ve işletme imtiyazlarının sahipleri bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren 1 yıl içinde, sahalarını belirleyen sınır noktalarının 1/25 000 ölçekli haritalarda gösterilmesini sağlayacak ölçü, hesabat ve tersimatı bu konuda çıkarılacak olan yönetmelikte belirtilecek esas ve usule göre yaptırmak ve tevdi etmek zorundadırlar.

Bir yıl içinde birkaç defa evrak verilmesi mümkündür. Ancak bu süre hiç bir şekilde uzatılamaz ve yenilenemez.

Bu hükmü uymayanlar maden arama müracaatı, arama ruhsatnamesi veya işletme hakkı taleplerinden (57 nci maddeden yararlananlar dahil) vazgeçmiş sayılırlar.

İşletme ruhsatı ve imtiyazlı saha sahiplerinden bu zorunluluğu yerine getirmeyenlerin veya yetersiz evrak verenlerin haritaları Bakanlıkça yaptırılarak masrafları teminatlarından karşılanır, yetmediği takdirde 52 nci madde hükümlerine göre tamamlatılır. Bu haritaların tasdikli birer örnekleri sicildeki dosyasına konulur.

Bu işlemlerin yerine getirilmesinde 657 sayılı Devlet Memurları ve Harcırah kanunları hükümleri uygulanmaz.

13, 62 ve 64 ncü maddelere intibak :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş şirketler tarafından iktisabedilmiş bulunan maden hakları mahfuzdur. Bunlardan Maden Kanununun 13, 62 ve 64 ncü maddelerine intibak etmeleri şartı istenmez. Şu kadar ki, bu istisna hükmü, bu kabil şirketler uhdesindeki maden haklarının gerek Maden Kanununun 39, 53, 58, 87, 89, 148, 149 ve 150 nci maddelerine göre ve gerekse diğer yollarla yapılacak devir ve intikallerde bahis konusu şartın aranmasına mani teşkil edemez.

İşletme faaliyetine başlanmayan maden sahaları :

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe konulduğu tarihten önce, 75 nci madde hükümlerine uyularak normal işletme faaliyetine başlanması için sahiplerine son ihtar yapılmış bulunan işletme ruhsatnameli veya işletme imtiyazlı maden sahalarından;

a) Normal işletme faaliyetine başlanmayanlar hakkında girilmiş olan işletme hakkı feshi muamelesi yürütülür.

b) Mahallinde gerekli tetkikler yaptırılarak müddetinde faaliyete geçmemiş olanlar hakkında da işletme hakkının feshi yoluna gidilir.

Eski taleplere ait masraf avansı :

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce yapılmış olan arama ve işletme hakkı yenileme, uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme taleplerininin 144 ncü madde hükümlerine intibakı usul ve esasları aşağıda gösterilmiştir :

1. Değiştirilen 144 ncü maddeye göre bir aylık son ihtar da yapıldığı halde masraf avansını ödemeyen talepler reddolunur.

2. Müddetleri içinde masraf avansını yatırmış olan talepler 144 ncü maddeye intibak etmiş sayılır.

3. Kendilerine bu konuda hiç tebligat yapılmamış veya yapılan ilk tebliğ hükümleri yerine getirilmemiş talep sahiplerine talebin mahiyeti ve safhası itibarıyla 144 ncü maddenin ilgili hükümlerine göre iki ay zarfında gerekli masraf avansını tevdi etmeleri lüzumu ihtar olunur.

Gereği yerine getirilen taleplere ait muameleler yürütülür. Aksi takdirde talep reddolunur.

GEÇİCİ MADDE 5. — Arama hakkı talebi, arama ruhsatı, işletme hakkı talebi, işletme ruhsat ve imtiyazı safhalarında bulunan maden haklarının sahipleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak 1 yıl içerisinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bir dilekçe ile başvurarak işlemlerinin durumu hakkında bilgi istemek zorundadırlar.

Hak sahibi bu dilekçede kimliğini, en son kanunî ikametgâh adresini, ruhsatname numarasını, maden hakkına ait işlem dosyasındaki referans işaret ve sayılarının tümünü bildirmekle yükümlüdür.

Bu dilekçenin iadeli taahhütlü posta havalesiyle veya noter aracılığıyla tevdi gereklidir.

Süresi içinde yukardaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen maden hakkı sahipleri haklarından vazgeçmiş sayılırlar.

Yürürlük :

MADDE 4. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 5. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

Cumhuriyet Senatosu Çanakkale Üyesi Ziya Termen ve 22 arkadaşının, Madencilik reformu kanun teklifi (2/657)

T. B. Millet Meclisi Sayın Başkanlığına

28 . 3 . 1972

(6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna yeni maddeler eklenmesi) hakkındaki kanun teklifimizi, gereği yapılmak üzere, Sayın Makamınıza takdim ediyoruz.

Sayın Hükümetimiz tarafından Başkanlığınıza tevdi edilmiş bulunan (Madencilik reformu kanun tasarısı) nın müzakereye alınmak üzere bulunduğu bu tarihte, bu tasarıya mütenazır olarak tanzim olunan teklifimizin de incelenmesini teminen, ilgili Meclis Komisyonuna hayale buyrulmasını, saygı ile, emir ve tensiplerine arz ederiz.

Çanakkale Senatörü

Z. Termen

İstanbul Senatörü

Ş. Akyürek

Ordu Senatörü

B. S. Baykal

Tekirdağ Senatörü

C. Tarlan

İstanbul Senatörü

R. Özütrkçine

Kars Senatörü

Y. Z. Ayrım

Burdur Senatörü

Ö. F. Kınaytürk

Çankırı Senatörü

H. Dağlı

Balıkesir Senatörü

M. Güler

İzmir Senatörü

O. Kor

Bilecik Senatörü

M. O. Tuğrul

İzmir Senatörü

B. Beler

Niğde Senatörü

H. A. Göktürk

Samsun Senatörü

F. Tevetöglü

Kayseri Senatörü

H. Dikeçligil

Giresun Senatörü

S. Orhon

Bursa Senatörü

C. Ortaç

Çorum Senatörü

S. Yalçuk

Antalya Senatörü

A. Tekin

Manisa Senatörü

O. Süersan

İstanbul Senatörü

M. H. Berkol

Mardin Senatörü

A. Bayar

Samsun Senatörü

R. Rendeci

Trabzon Senatörü

Ö. L. Hocaoğlu

Konya Senatörü

M. Varışlı

Eskişehir Senatörü

Ö. Ucuzal

Denizli Senatörü

A. K. Turgut

Aydın Senatörü

İ. C. Ege

Tokat Senatörü

A. Altuntaş

Kayseri Senatörü

H. Kalpaklıoğlu

Madencilik reformu kanun teklifi

GENEL GEREKÇE

Sayın Hükümet tarafından, maden sektörümüze yeni ve olumlu bir çözüm getireceği kanısı ile hazırlanan ve Yüce Meclislere sevk olunarak kanunlaştırılmak istenen : (Madencilik reformu kanun tasarısı), demokratik perspektivi kaale almayan, yürürlükteki Anayasamızın fert hakları ve ekonomik devlet uygulamaları tarif ve tavsiflerine açıkça zıt düşen, fert üstünde ve fertten önce Devleti yeğ gören, bir yeni maden kanunu esprisi ortaya koymak istemektedir ki, ülkemizin ısrarlı tahassürle kovalayıp ulaşmak istediği maddi ve manevi yapı, bu tasarı ile, maden kesimimize muhtacı bulunduğu verimlilik, dinamizm, teşvik ve himaye gereklerini, getirmemekte, getirmeyi amaç edinmemektedir.

Sayın Hükümetin, Hazine ve fert mutluluğuna büyük oranda katkıda bulunacağı mutlak olan yeraltı servetlerimize dönük gayret ve düşüncelerinde, mevcut sistemi ihya ve muattal maden potansiyelimize hız ve hayat kazandıran müşahhas tedbirler getirmesi, aslı görevidir. Hükümet, mezkûr tasarı ile, muattal maden varlığının, bir kıymet olması gereğine bir hız mekanizması tanzim ederek yürür görünürken, öte yanda, ferdin maden branjına eğilmesini ölçsüz hüküm ve tedbirlerle, her safhada tahdit ve tehdide götüren, yatırım dünyamızın bu branja iltihakını açıklıkla ürküten, sermaye ve teknik noksanlığı ve yokluğu sebebi ile işletilemeyen 60 000 adet maden ruhsatnamesi müracaat sahalarını, Devlete çevrik bir sisteme raptederek, binnetice, yeni ve verimsizlik ortaya koyacak bir tecrübe devresini tercihe götüren beklenmedik bir yola girmektedir ki, bu tasarının bu yanlış uygulama görüşünden alıkonması âdeta millî bir zaruret olmuş, zararlı felsefenin bertaraf edilerek, iyi niyetinden asla şüphemiz bulunmayan Sayın Hükümete, bu alanda, doğruyu mâkulü, sisteme uygunu arz ve izah ederek, yeni bir teklifle yardımcı olmak, görevimiz hükmü kazanmıştır.

Sayın Hükümet, hassas ve derinliğine girilecek bir etütte, ülkede mevcut ve sicil kazanmış 60 000 den fazla maden sertifikasından ancak 310 adedinin çalıştırılmakta bulunduğu hakikatı ile karşılaşacaktır. Bu büyük imkân âleminin fayda ve gelire dayalı bir sisteme kavuşturulması, maden sektörüne servet, ömür ve emek koyan fert elinden, mâden sahalarının, çeşitli yan tedbir ve tertiplerle alınıp, Devlete maledilmesi düşüncesiyle mümkün kılınamaz. Yeni tasarının, halen Devlet ve İktisadî Devlet Teşekkülleri eli ve emrinde bulunan 5 000 den fazla ruhsat sahasından, para ve kadro yokluğu sebebiyle, ancak 28 inin işletilebildiği düşünülürse, sanki fertten geri alınıp, Devlete maledildiği takdirde bu hasaların fiilen işletilmeleri mümkün kılınacakmışçasına, yeniden ve binlerce ruhsat sahasını almayı kendisine hedef yapışında, ve ülkeye, çeşitli amaç ve maksatlarla, yabancı sermayenin girmesi, haklı teşviklere götürülürken, maden sektörüne yabancı sermayenin giremeyeceğinin ilânında, hangi haklı gaye ve sebeplere müstenit bulunduğu, açık, izaha götürülmelidir.

Sayın Hükümetin, reform kelimesi ile nitelediği yeni tasarı elde ettiği hukuka yaslanarak, sahalarını işletmek istemeyen veya işletmekten mahrum bulunanlara karşı, hakikaten, sürat ve ciddiyet emreden yeni tedbir ve hükümler getirmektedir. Ancak, ve derhal, samimiyetle belirtilmelidir ki, aynı tasarı, maddî yokluklar sebebiyle, mevcudundaki envanteri dahi işletemeyen Devletin, yeni ve daha yüksek bir tesahübe meylettği hakikatı yanında, ferde, madenciligi haram eden, tam Devletçi, verimsiz, zararlı yürürlükteki kanun ve prensiplere mugayir, çok elverişsiz bir başka cepheyi de getirmektedir ki, işte bu seçik ve açık zararlı eğilimin, mümkün olduğu kadar tashihine gidilmek üzere, (Madencilik Reformu kanun teklifi) mizi, hazırlamak ve teklif etmek ihtiyacını hissettik. Çünkü Hükümet tasarısında :

1. 2. neî Sayın Erim Hükümet programı esaslarına zıt düşen,
2. Karma ekonomi düzeni târifelerindeki Anayasa esaslarına uymayan,
3. Beş yıllık Devlet planı uygulama hedeflerine muhalif bulunan,

4. 6309 sayılı Maden Kanunu ve muaddel 271 sayılı Kanunun, ferde tanıdığı hukuku tehdit, tahdit ve taksiri gaye edinen, 6224 sayılı Yabancı Sermaye Kanununu işlemez hale getiren,

5. Yeraltı servetlerimizin millî hâsılaya katkı imkânını, sadece Devlete tevcih eyleyen, verimsizliği, istihdam siyasetini, özel teşebbüs sermaye sirkülasyonunu ve geniş ihracat hedeflerini, kısırlığa sevk eden,

6. Mevzu maden hukukunu, sert ve her fırsat ve vesile ile, ıskata götürmeyi öngören,

7. İmkân, kredi, muafiyet, teşvik olarak, reform vaatkarlığına rağmen, en küçük yeni bir tutum ve üslubu, getirmemekte bulunan,

8. Maden işletme hukukunu süratle ve insafsızca, Devlet kesimine aktarmayı gaye edinen bir mekanizmayı, benimseyen,

9. Müesses maden politikasını, demokratik uygulamalar yörüngesinden kopararak, denenmiş Devletçiliğe aktarmada maksatsızca ısrar gösteren, açık ve seçik bir görüş ele alınmak istenmiştir.

Madencilik alanında, ülkenin muhtaç bulunduğu öz hedef, bu sektörün, millî gelir hâsılasına, lâzım ve lâyük katkıda bulunabilmesini sağlamak, yeni ve verimli, ihraç, döviz politikasını, müstakar, gittikçe genişleyebilen, pratik ve ileri prensiplere erdirmek, istihdam yolu ile, geniş bir işçi kitlesi yaratılarak, iç bünye işsizliğine medar olmak, tedbirlerinin yaratılmasıdır. Bu kanun teklifine imza koyan bizler, maden ruhsat sahaları stoklanmasını öngören düşünce ve uygulama tarzının değil, bilâkis mevcut sahaların süratle işletilmesini sağlayan, hatta kredi ve teknik dâveti suretiyle, sadece aramaları uğrunda otuz milyarlık bir yatırım kanavasına ortaya koyan maden imkânlarımızın, daha reel bir plan ve modern ekonominin milletlerarası madencilik gereklerine derhal eğilen, bir millî uygulama tarzının, süratle ve sayın Hükümetçe ele alınması tarafıyız.

Teklifimiz, özel teşebbüse önem tanıyan bir maden rejimi anlamını savunan tekliftir. Hükümetimiz, maden sektörü randıman ve gayretlerini, müstakillen ve müstemirren-nefsinde toplayan bir sistem ve görüşe, itibar atfetmesi gereken mevzuat ve kanun gerekleri refakatindedir. Etâbankın, binlerce maden sahasına sahibolduğu halde ancak 20 ruhsat sahasında fiilen çalışabildiği hatırlanırsa, kendi küçük gayretleriyle boğuşan özel madencinin, yine de, millî gelir hâsılasına yardım katmakta olduğu görülerek ve bu sonuç, istifçi Devletçilik anlayışından çok farklı, müsait bir maden geleceği vadedebilecektir.

Madenlerimizin, son 10-12 yıldan beri, bir dış sömürüye hedef yapılmakta olduğu şeklindeki maksatlı propaganda, tamamen gerçek dışıdır. Çünkü, Türkiye'de toplam sermayeleri 4 milyon dolârı geçmeyen, sadece 3 yabancı şirket çalışma içindedir. Ülkelerine maden kesimi alanında yabancı sermaye kabul eden 36 medenî batı ülkesinden, en az sermaye kabul edenler listesinde, sondan bir evvel, Afganistan'la yan yana bulunuyoruz. Ülkenin yüksek bir dış gelir ekonomisine kavuşmasını arzu etmeyen sol doktrin mihrakları, yeni Afrika devletleri ve Lâtin Amerika memleketlerinde, senelerden beri, milliyetçi açığa yaslanarak, maden sektörüne teknik ve kredi ve yabancı sermaye kabul edilmemesi temini işlemekte bulunuyorlar. Bu üslup, geniş ve atinalı bir uygulama ile, ülkelerin, millî refahı, hazinelerin portföy genişliğini elde edememeleri amacını güdüyor. Bu sebepledir ki, biz, teklifimizle, sayın Hükümet tasarısında, çok geniş milyarlarca muhtaç olarak hareket beklemekte olan maden sahalarının, akıl, hesap, millî fayda kontrol ve kararları sonunda, âdil nispetlerle dış imkânlarla bağlanabilmesini temin eyleyecek mixt uygulama ve ortaklıklara, kapı kapayan görüşe iltihak etmiyor, Sibiryâ bakır stoklarına, Amerikan ve Fransız partnerliğinde hayat vermek isteyen Rus Hükümetinin, modern ekonomi gereklerindeki uygulama üslubunu asgarî misal ittihaz ederek, ülke maden dünyamızın tezelden Devlet ve millete haklı bir gelir sağlanmasına, imkân bahşeden, değişik

ve lâzım bir görüşü teklif etmekte bulunuyoruz. Çünkü görüyor ve biriyoruz ki, dünkü Felemenk, İngiliz, Fransız müstemlekeçiliği fikir şart ve uygulamaları, tarih gerilerinde kalmış, bu tarih milletleri, hesaplı, kârlı, müşterek büyük gayretlere yönelmeyi usul edinmişlerdir. Türkiye'nin ekonomik kurtuluş plânına girebilmesi için ise, maden sektörü, tıpkı turizm imkânlarımız kadar, yeni plân ve uygulamalara, hedef yapılmak, en vaatkâr alandır.

Bu kanun teklifimizin, sayın Hükümet tasarısının müzakerelere başlanmakta olduğu şu günlerde, eş ve mukayeseli bir görüşe götürülerek, Yüce Meclislerce değerlendirileceğine, yurt için yerinde olan kararlara erişileceğine içtenlikle inanıyoruz.

Teklifimiz, bu sektörde görev alan müteşebbisin, emniyet, huzur ve sükûn içinde çalışmasını sağlayacak prensip ve şekil hükümlerini, daha reel ve mantıkî esaslara irca etmeyi de esas kabul etmektedir. 50 yıllık bir imtiyaz hakkının, sınaî bir tesis kurulmaksızın bir maden sahası sahibine hak olarak verilmesinin aleyhinde olduğumuz kadar, 100 milyonluk bir halk yatırımının hakkı ve ihtiyacı olan asgarî 25 yıllık bir maden işletme hakkında, Hükümet tasarısında öngörüldüğü üzere, 10 - 15 seneye indirilmesi fikri ve tutumunun, maksatlı ve aksiyon frenleyici ters bir görüş olduğuna da kesinlikle inanıyoruz. Tasarı, müstakbel maden kesimine özel sermayenin akımını âdetâ önlere mahiyette, müntehap ve tahsise, kısa, zaman ölçüleri biçmektedir. Ağır bir tesisin ancak kendini amorti etmesi süresini teşkil eden 10 - 15 yıllık süre olarak maden sahalarına işletme hakkı tanımakla, tasarı ekonomi kuralları ve yatırım uygulamaları gereklerine itibar atfetmeyen, talih-siz bir espriyi benimsemekte bulunmaktadır. Teklifimiz, süre, devir, ruhsat talebi, arama, işletme hükümleriyle ilgili yönlerde, ülkeye nispeten ekonomik mutluluk getirecek hakikî tedbirleri, batı sistemlerine eş anlamda benimsememiş ve sayın Hükümetçe sevkolunan tasarıdaki elverişsizlikler, isabet-siz görüşler, ve sisteme mugayir prensipler ele alınmak istenmiştir.

Sayın Hükümet, tasarısında, binlerce maden sahasının, nasıl, hangi tarihte, hangi sermaye, teşekkül ve teknik ekipler marifetiyle, aramadan baş'ayarak işletmeye kadarki sonuçlara sevk olunacağı hakkında, en küçük plân tarifi gösterilmemiştir. Maden sahalarının endirekt bir devletleştirme siyasetine hedef yapılması arzusu, aydın vatandaş ve bizatihi kanun yapma görevi ile borçlu meclisler üyelerinde, birbirini kovalayan çeşitli alanlardaki haklı sorulara kapı açmaktadır. Halk gücünün, fer gayreti iltihak etmeyen büyük sektörlerin, uyanık batı devletleri uygulamalarında, bizzat devletten gelen teşvik ve muafiyetlerle, halk sermaye ve mesaisine tevcih olunmasının, çok başarılı sonuçlar ortaya koyduğu bir çağda, Sayın Erim Hükümetinin, konuyu aksi bir açıya getirmek ister mahiyetteki kanun görüşünü, hakikaten yadırgıyor ve mezkûr tasarının, Meclis Başkanlığına verilmesi anına kadar uygu gören gizlilik esasının öz sebeplerini de, bu vesileyle anlamış bulunuyoruz. Tasarı, açıklıkla itiraf olunmalıdır ki, güzide Hükümet kadromuzun benimseyemeyeceği kadar, geri ve yurt menfaatlerine aykırı fikriyat içindedir. Kaldı ki, adı, reform kelimesini de ihtiva etmektedir.

Nâçiz kanunımızca reform niteliği bizim teklifimizin özündedir. Teklifimiz, Hükümet tasarısının ilkin-ci bölümünü teşkil eden : (Maden Genel Müdürlüğü) kurulması ile ilgili kısmı, mütenazır bir teklife, şimdilik konu yapmamıştır.

Ayrıntılı detaylarını, maddelerle ilgili gerekçelerde arz ve izaha götüreceğimiz sair esaslara geçerken, işbu teklifimizin, millete dönük bir sistemin savunması anafikrine bağlı olduğuna, teklifimizin kanunlaşmasına, görevli her arkadaşımızca yardımcı olunacağına, kavi inancımızı belirtir, nihai takdir ve iradeye, kanun teklifimizi arz eyeriz.

MADDE GEREKÇELERİ

(6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi ve aynı kanuna yeni maddeler eklenmesi), aşağıda mâruz gerekçelere müsteniden (teklif olunmaktadır) :

Madde 13. — (Madencilik Reformu Kanun tasarısı), 13 neü maddeye getirdiği yeni hükümlerle, (Arama) ruhsatnamesi alabilecek şahısları, kısıtlayıcı bir düzene sokmak istemektedir.

Yürürlükteki 6224 sayılı (Yabancı Sermaye Kanunu), maden milli envanterinin sermaye ve tekniğe kavuşarak, yurda menfaat sağlayan bir sisteme erişmesini öngörmüş, fakat ülke siyasi huzurunun yıllardanberi teessüs edememiş, yabancı sermayeye huzur ve emniyet bahşeden bir Maden Kanununun mevcut bulunmaması, malî mevzuatımızın berrak ve müstakar bir sistem ve vengi politikasından mahrum bulunuşu sebepleriyle, ümidolunan yabancı sermaye, 19 senelik gayretlere rağmen yurda celbolunamamış ve bu konuya, yeni ve emniyet bahşeden bir plânın, millî ve zarurî bir ihtiyaçolarak, bulunup vaz'edilmesi gereken bu tarihte, Sayın Hükümet, konuyu yeniden redde yönelerek, yabancı sermayenin Türk maden sektörüne girmemesini teminen, bu maddeye, giriş yasağı emreden, hükümler eklemiştir.

Teklifimiz, aşağıda izah edeceğimiz sebeplerle, Sayın Hükümetin bu alandaki uygulama anlayışına tamamen zıt düşen, onarıcı ve mâkul, ayrı bir espri getirmektedir.

Sayın Hükümet, genel gerekçe açıklamamızda geniş şekilde izah ettiğimiz üzere, 30 milyarlık bir arama yatırımına muhtaç maden potansiyelimizin, hangi menşe gelirleriyle ilmî ve metodik bir arama plânına hedef yapılacağını, hangi teknik kadrolarla, kaç yılda, bu basit yeraltı değerlendirilmesini başaracağını, en küçük bir izaha bağlamaksızın ret hükmüne götürürken, aramayı takibeden işletme safhasında, Devletin keza ihtiyaç hissedeceği bir o kadar miktardaki işletme finansmanını nereden bulacağını da izaha yönelmemekte ve fakat, yabancı sermayenin, yurda girmemesi bahsinde, ortaya, kesin bir üslup, koyabilmektedir.

Devletin, ileride büyük zararlara uğramasını, hiç değilse Devletin yabancı sermayesi ve emeğiyle elde edebileceği bir imkânı kaybetmesini öngören bu prensip hükmünün gereğinde, müs-pet izaha bağlanan bir yön bulunması, asgarî düşüncedir.

Bizim teklifimiz, demokratik ve sosyalist bileümle ülkelerde revaç gören ekonomik bir uygulamanın bizzat kendisi ve Sayın Hükümetin tasarısındaki görüş ve karar ise, daha çok, katı sosyalizm ülkelerinin temel uygulamalarını fiilen andıran, izahsız devletçilik, her şeyi kendim yaparım inancının perişan kıldığı ülkeler tutumu olarak tebarüz ettirilmek gereken davranıştır.

Demokratik düzen ülkesiyiz, kâr ve zarar hesabında, büyük tecrübelerden geçmişiz. Bugünkü dünya, karşılıklı kâr ve menfaat felsefesinde korkunç hamleler içinde yaşayan, medenî bir seviyeye erişmiştir. % 3 - 4 faiz, 30 - 40 sene vâde ilk beş - on yıllık faiz muafiyetleri prensibi, bugünkü sermaye ve teknik mübadelesi ve kredi bahislerinde, dünkü ağır şartlardan çok farklı, yepyeni bir ekonomi çağı ve dünyası ortaya koymuştur. Şark ülkelerinin dünkü kapitülâsyona teşbih edip ürküttüğü yabancı sermaye, uyanık ülkelere, çoktan aradan atılmış, müsavî hisseler prensibi, ihyaya götürülmüştür. Bu sebeple ve açıkça belirtilmelidir ki, mâkul yabancı sermayeyi celp ve davet etmemek, dünkü milliyetçiliğin isabetsiz bir gereği ve bundan sonraki geri kalmışlığın, öz ve hakikî sebebi hükmündedir.

Kâr kıskançlığına girmeyecek kadar zengin, bir maden ülkesiyiz. İhtiyacımız olan arama ve işletme yatırımlarını ortaya, uzun yıllar boyunca koyamayacak kadar, gelir kaynakları fıkdanı içinde, mülletiz. Bir önerge ve ispatı gayrimümkün bir inanca saplanarak, muhafazakâr ekonomi anlayışını baş tacı yapmakta, hangi tarihe kadar, ısrar göstereceğiz. Kesinlikle bilinmelidir ki, Türkiye'nin iktisadî kuruluşu, Devlet ve özel teşebbüs eşliğinde daima ileri atılacak, modern ekonomi tefekküründedir. Skolastik ekonomi takipçisi memleketler, çağ gereklerinden çok gerilerde kalmış, fakir düşmüşlerdir. Yunanistan, İsrail, İspanya, Avusturya, İrlanda, Kanada misalleri, akıllı şart ve sistemler içinde, yabancı sermaye kullanan başarılı ülkelerin, hangi noktadan

nereye ulaştıklarını gösteren, müşahhas misal ülkeleridirler. Zambiya ve Uruguay'ın, maden sektöründen yabancı sermayeyi kovmalarına mukabil, yukarıdaki ülkelerin yabancı sermayeyi daha da yüksek nispetlerde davet edişlerinde, lütfen sonuç aranmalıdır.

Bu itibarla :

Çok büyük ihtiyaçlar içinde kıvranan ülkemiz, maden sektöründe yapacağı yeni ve radikal anlamlı islahatla, ülkeye yabancı sermaye celbedebilen bir yeni plân uygulamasına girmeli, Devlete ve millete refah vadeden altın kapılar, geri ekonomi refakatinde, yeni tecrübe ve ısrarlara, hedef yapılmamalıdır.

Teklifimiz, yapılacak incelemeler ve varılacak hesaplar sonunda, yabancı sermayenin, Türk partner eşliğinde, Türkiye maden sektörüne girmesini temin edici, prensip hükmü ihtiva etmektedir.

Madde 34. — Çalışmaların şekli, arama faaliyetinin kapsayacağı nitelik, teklifimizde, mâkûl gereklere ve tariflere bağlanmaktadır.

Madde 39. — Arama safhasındaki ruhsat hakkının, kanunî süresi içinde, birkaç el değiştirmesi hâl ve zorunluğu, bu sahaların fiilî bir işletmeye hedef yapılmasını dileyen Devlete, hiçbir zarar getirmemektedir. Devir işleminin tahdide tabi tutulması, ikinci talibin bir çalışma ortaya koymaması halinde, ruhsat hakkının sukuta ererek, Devlet müesseselerine intikalini sağlayan bir gaye sunmaktadır ki, bu görüş, âli vasıflı, himayekâr, mahviyetkâr devlete uygun düşmeyecektir.

Arama hukuklu, doğan bir hak halinde, ancak süresiyle mukayyet şekilde, iki, üç, dört adet talibine, fütursuzca intikal edebilmelidir. Bu tutum, yürürlükteki gayrimenkul alım satım uygulamalarına eş, mütenazır bir sistem sunmaktadır.

Madde 54. — Teklifimizin bu maddesinde, devir ve tescili yapılacak maden sahalarının ilânen duyurulması şekli üzerinde, açık hüküm getirilmiştir.

Madde 58. — Teklifimizin bu maddesi, aynen arama hakkının devri bahsinde belirtilen sebeplerle, işletme hakkı isteğinden doğan hakların da devrinde, tenazür ve eş görüş getirmektedir.

Madde 62. — Teklifimiz, işletme ruhsatnamesi iktisabındaki şartları, aynen arama ruhsatnamesindeki şartlara eş kılarak, kanunda tenazür tesisini öngörmüş, geniş ve verimli işletmeyi amaç bilerek, ruhsat alma hakkına sahip kişi ve kuruluşlar arasında, Hükümetten müsaade alarak, Türklerle ortaklık tesis etmeyi kabullenen yabancı müteşebbislerin ortaklıklarını da dahil eylemiştir.

Madde 63. — Büyük rezerv ve bu rezerv varlığına müsteniden endüstriyel bir faaliyet ortaya konmak icabeden maden sahalarında, işletme imtiyazı hakkına sahibolacaklara tanınan süre, 40 ilâ 99 yıllık bir zaman olarak yürürlükte iken, bu kere Sayın Hükümet, vâkı tasarısı ile, bu zamanı 25 yıla indiren bir kanun anlayışına getirmek istemektedir.

Ağır yatırım gerektiren büyük rezerv, bir başka ifade ile, büyük kapasite ortaya koyacaktır. Büyük kapasiteli tesislerin maliyet plâzmanları mükhtar ise, uzun vâdede kendini amorti edebilen bir blângo sonucu ortaya kor.

Hiçbir şahıs, firma, şirket, uzun vâdede kendini amorti edebilecek bir projede, kısa müddetli bir müsaade ve imkânı, terahe yürümez. Büyük yatırım, büyük vâde talebinde olacaktır. Hükümet tasarısı, müteşebbisim ihtiyacı olan uzun süreyi kısıtlayan bir görüşü öngörmekte, teklifimiz ise, mâkûl bir süreyi tespit etmektedir. Kaldı ki, bütün dünya hukukunda esasî hak olan (süre temdidî) de, şeraite riayetkâr tarafların arzusu ile, tabii bir temadiye merbut kılınmamakta ve şartname değiştirmek inisiyatifi, Hükümete tanınmak istenmektedir.

Madde 64. — Teklifimiz, arama ve işletme hakkı alabilecek kişiler maddelerinde açıklanan mucip sebeplerin, (İşletme İmtiyazı Alabilecek Kişiler) maddesinde de mucip sebepler olarak kabulünü, öngörmekte, yerinde bulmaktadır

Ağır maliyetli büyük tesislerin, uzun vâdeli anlaşma ve himayelerle Fransa, Almanya, İsveç, Avusturya ve İtalya'yı, ne derece elverişli bir ekonomiye kavuşturduğu, bilhassa bu madde eşliğinde, ciddiyetle düşünülmelidir.

Madde 67. — Teklifimiz, (Devlete geçmiş bulunmuş madenler) in, münhasıran devlet kuruluşlarına verilmesi prensibini getiren tasarı görüşünün, aleyhindedir. Maden sahalarının, her fırsat ve vesile ile, Devlete intikalini sağlamak hüner değil, bu sahaları, belirli ve ölçülü şartlar dairesinde, işletmek, işletebilmek esastır.

Özel teşebbüsün, işletilmesine talip olduğu bir maden sahasından uzaklaştırılarak, sahaların, sırf devlet sahipliğinde kalmasını amaç edinerek, âtil kalmalarını intacedecek bu prensibe bağlı tutulmaları, faal ekonomi kuralları ve anlayışının karşısındadır, muvafık üslûp değildir.

Bu çeşit sahalar, çalışmayı zorunlu kılan eski kanun hükmü dairesinde, ihale suretiyle fiilî işletmelere hedef yapılmalı, devlet ihtiyacı görülmeyen hallerde, bir işletmeye konu yapılamayacağı düşüncesiyle, eski uygulama sistemi, yürürlükte bırakılmalıdır.

Kaldı ki, özel şahıs ve şirketlerin saha istifçiliği yapmakta olduklarını belirtmeye çalışan Sayın Hükümet tasarısı, bu kere, hakikî ve aydınlıktan yoksun büyük istifçiliğin, Devlete ait ve dönük bulunacağını, farkında olmayarak, âdetâ ikrara bağlamakta bulunmaktadır.

Madde 74. — İşletme faaliyetine başlanması, işletme şart ve esaslarının tespitindeki âdil ölçülerle orantılı keyfiyettir. Sahadan yüksek verim istemek, devletin hakkıdır. Ancak bu hakkın suistimale götürülmeksizin, mâkul terakkiler hesaplanarak istimal olunması ve madenciye çeşitli yardım ve kolaylıklar bahşedilmesi de, lâzımdır.

Endüstriyel teşebbüslerin zamanında tahakkuk ettirilmemesi, hukukun sukûtuna müncer niza yaratmamalı, devlet, müteşebbise, hâmi görevi başılamalıdır.

Maden Dairesi yetkilileri, madenciye, sadece madenci olarak değil, vergi mükellefi, bir altın yumurtlayan tavuk teşbihiyle mütalâaya almalıdır.

Madde 75. — Teklifimiz, bu maddenin ihtiva etmesi gerekli teknik görüşleri, ve bilhassa feshe müncer şeraiti, âdil ölçülere bağlamakta, maddenin, tehditkâr niteliği, yumuşatılmak istenmektedir.

Madde 77. — Şartname esaslarının değiştirilmesi yetkisini, tek taraflı bir hak halinde elinde tutmak isteyen hükümet, bu madde nedeni ile, hiç bir ağır yatırım müteşebbisine, güven ve huzur telkin edememektedir.

Fert, devletinden, kesin ve âdil uygulama, ve sabit tutum bekler ve ister. Sahanın daha yüksek bir randımana ulaşmasını temenni eden devlet, şayet, imtiyaz veya işletme sahibinin muvafakat ve rıza göstermediğine muttali olursa, görüşünde, ısrara gitmemelidir. Çünkü hiç bir müteşebbis, mümkün olandan daha az ve düşük bir gelire, keyf için rıza gösteremez.

Tek taraflı ve âni yeni taleplere girmek, gennel hukukun dahi kabul etmeyeceği, tabii sonuç ve kuraldır.

Madde 82. — Fennî nezaret müessesesinin devamı ve işleyişinde, teklifimizle, akli ve hayati tedbir ve şekiller getirilmek istenmiştir.

Madde 115. — Sahalardan çıkarılan cevherlerin, muayyen bir devlet hakkı ödendikten sonra imrar edilebileceğini emreden bu madde, ödenecek devlet hakkının maden değeri ile orantılı bulunmasını gözeten, yükseltilme nispetlerinde âdil ve yeni ölçüler ortaya koyan, değişik bir görüşü benimsemekte, fakat bizler, teklifimizde, daha reel bir ödeme ölçüsünü ileri sürmekteyiz.

Madde üzerinde, hükümet tasarısı ile zıt düşen bir görüş ve sunuş, yoktur. Edâ miktarları ile, edadaki tarhiyat hesabı ve nispeti, farklılık ortaya koymaktadır.

Madde 144. — Teklifimiz, maden arama ve işletme talepleri ile ilgili tetkik ve tahkik masrafları bahsinde, daha net ve reel, bâzi yeni hükümler getirmektedir.

CUMHURİYET SENATOSU ÇANAKKALE ÜYESİ ZİYA TERMEN VE 22 ARKADAŞININ
MADENCİLİK REFORMU KANUN TEKLİFİ

BÖLÜM : I

(6309 sayılı Maden Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna, yeni, ek ve geçici, maddeler eklenmesi)

Değiştirilen maddeler :

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun: 13, 29, 34, 39, 54, 58, 62, 63, 64, 67, 74, 75, 77, 82, 115 ve 144 ncü maddeleri, aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Arama ruhsatnamesi alabilecek kişiler :

Madde 13. — Maden arama ruhsatnamesi, durumları aşağıda gösterilen gerçek ve tüzel kişilere verilir:

- A) Medeni haklarını kullanmaya ehil, Türk vatandaşları,
- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş, Kamu İktisadî Teşekkül ve teşebbüsleri,
- C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili, kamu idareleri,
- D) Statülerinde madencilik yapabilecekleri yazılı olan limited veya anonim şirketlerle, Türkiye'ye girmeleri 6224 sayılı Kanunla uygun görülen ve Bakanlar Kurulunca onanan, hissedarları arasında gerçek ve tüzel, yabancı kişi bulunan limited veya anonim şirketler.

Arama ruhsatının verilmesi :

Madde 29. — İlgili ilk müracaat tarihinden itibaren doksan günü izleyen hafta içinde, arama ruhsatnamesini almak üzere, gerekli damga pulu ile birlikte, ilk müracaatı yapmış olduğu daireye başvurur.

Bu başvurma sırasında:

- A) Müracaatında bir eksiklik veya yanlışlık yoksa, ruhsat verilir.
- B) Keşif gerekli ise, keşif günü ve o gün sahada kendisinin veya kanunî vekilinin bulunması bildirilir.
- C) Müracaatında eksik veya yanlışlıklar varsa, 25 nci maddeye göre bunların tamamlanması için kendisine üç ayı geçmeyen bir süre, tebliğ olunur.
- D) İlgili, tebliğ tarihinden itibaren altmış günü izleyen sekiz gün içinde, arama ruhsatnamesini almak üzere, ilk müracaat ettiği daireye başvurur.

Yukarda yazılı başvurmalarda, bakanlıkça ilgiliye bir cevap verilmediği takdirde, ilgili, ruhsata hak kazanır ve bakanlık, ruhsatnameyi düzenleyerek teslim eder.

İlgili, yukarda belirtilen süreler içinde başvurmadığı takdirde, kendisine 15 günlük son bir müracaat hakkı tanıyan, tebligat yapılır. İlgili, bu son müddet içinde de doğan hakkını kovalamazsa, müracaatından vazgeçmiş sayılır, ruhsat verilmez.

Arama ruhsatnamesi, tevdi tarihinde yürürlüğe girer.

Aramanın, işletme haline çevrilemeyeceği :

Madde 34. — Arama faaliyeti, cevher varlığının bulunması ve tanınması maksadını aşamaz.

Arama ruhsatnamesi devresinde, arayıcı, yer üstüne çıkarılan cevherin imrar ve satışını istemez.

Yukardaki hükümlere uyulmadığının tespiti halinde, arama ruhsatnamesi iptal olunur. Çıkarılan cevherler Hazine malı sayılır. Bu cevherler hakkında, 36 ncı madde hükümleri uygulanır.

Arama ruhsatnamesi hukukunun devri :

Madde 39. — Maden arama ruhsatnamesi hakları, ikinci şahsa devrolunabilir. Bu işlem yenileme ve işletme talebi devreleri içinde de yapılabilir.

Maden Kanununun 7 ve 40 nci maddeleri hükümleri saklıdır.

Devir isteği ve işlemleri, aşağıdaki biçimde yapılır :

(Hükümet tasarısındaki esaslar, aynen alınmıştır.) Kopya edilecektir.

İşletme hakkının, bulucudan başka talibe verilmesi :

Madde 54. — Bulucusunun işletme talebi 53 ncu madde gereğince ret olunan madenin işletilmesi için istekli aranmak üzere, madenin mevkiî, sınırları, cinsi, tabii olacağı işletme rejimi ve süresi, işletme şartnamesi esasları ve bulucusuna verilecek tazminat miktarı gösterilmek suretiyle, keyfiyet Resmî Gazetede, ayrıca madenin bulunduğu ildeki bir gazetede, yoksa İstanbul ve Ankara'da yayınlanan muteber birer gazetede, birer ay aralıklarla, üç defa ilân olunur.

(Hükümet tasarısındaki esaslar, aynen alınmıştır.) Keza, kopya edilecektir.

İşletme hakkı isteğinden doğan hakların devri :

Madde 58. — Maden işletme hakkının kendisine verilmesini isteyen arayıcı, bu istekten doğan hakkını, ikinci şahsa devredebilir.

Maden Kanununun 7, 53 ve 59 ncu maddeleri hükümleri saklıdır.

Bu hakları devir alacak kişinin.

(Hükümet tasarısındaki esaslar, aynen alınmıştır.) Aynen telrarlanacaktır.

İşletme ruhsatnamesi :

Madde 62. — Maden işletme ruhsatnamesi, durumları aşağıda gösterilen gerçek ve tüzel kişilere verilir:

A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,

B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş, Kamu İktisadî Teşekkül ve teşebbüsleri,

C) Kendi kanunlarına göre, madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,

D) Statüsünde, madencilik yapabileceği yazılı olan, limited veya anonim şirketlerle, Türkiye'ye girmeleri 6224 sayılı Kanunla uygun görülen ve Bakanlar Kurulunca onanan, hissedarları arasında gerçek ve tüzel, yabancı kişi bulunan limited veya anonim şirketler.

Maden işletme ruhsatnamesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kararı ile verilir.

İşletme ruhsatnamesi verilmesinin bakanlıkça kararlaştırılması üzerine, kanunî harcın ödendiğine dair makbuz, damga pulu ve madenin işletme ruhsatnamesinin bulucusundan başkasına verilmesi halinde arama devresindeki masraflardan cevher satışı ile karşılanamayan kısmına ait tazminatı bulucuya ödediğine ait belge ile birlikte sözleşme ve şartnamenin imza ve teatisi için, isteklifinin bakanlığa bir ay içinde müracaat etmesi gereklidir.

Bu bir aylık sürede müracaatta bulunmayan istekliye, bakanlık, 15 günlük son bir müracaat müddeti tebliğ eder.

Bu son müddet içinde de müracaatta bulunmazsa, istekli, işletme hakkı talebinden vazgeçmiş sayılır, ruhsat verilmez.

Buna uyan istekli ile bakanlık arasında, sözleşme ve şartname imza ve teati edilir. İşletme ruhsatnamesi maden siciline kaydolunarak, sahibine verilir. Bu ruhsatname maden siciline kaydedildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

İşletme ruhsatnamesinin süresi 15 yıldan az ve 25 yıldan fazla olamaz. Müddeti biten işletme ruhsatnameleri yalnız bir kez olmak üzere yeniden ve 8 sene müddetle temdide götürülebilir. Temdide gidilmede, temdit talebinin süresi içinde bakanlığa bildirilmesi şarttır. 68 nci madde hükümleri saklıdır.

Yenileme muamelesi, işletme hakkı talebinin tabi olduğu usule girilmeksizin, maden sahasında, işlenecek cevher rezervinin mevcudiyeti tespitiyle götürülerek, icra olunur. Yenileme süresinin bitiminde, maden sahası ve üzerinde kurulu sabit tesisler, Maden Kanununun 100 nci maddesi gereğince, bedelsiz olarak Devlete geçer. Şartname hükümleriyle ilgili 52 nci maddenin ikinci fıkrası hükümleri, saklıdır.

İşletme imtiyazı :

Madde 63. — Maden işletme imtiyazı verilebilmesi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanan sözleşme ve şartname metinleri, bu hususta cereyan eden muameleyi gösteren mazbatası ile birlikte, Danıştayca tetkik edilmek üzere, Başbakanlığa gönderilir. Danıştay tetkikinin sonucunu Başbakanlığa bildirir.

Maden işletme imtiyazı, Bakanlar Kurulu kararı ile verilir.

Maden işletme imtiyazı süresi 25 yıldan az, 40 yıldan fazla olamaz. Şu kadar ki, imtiyaz süresinin bitmesinden iki yıl önce talebedilmesi, maden sahasında işlenecek miktarda rezervin bulunması veya yeni gelişmeler sağlanması gibi sebeplerin varlığı halinde, imtiyaz süresi, imtiyaz talebinin tabi olduğu usule girilmeksizin, durumun tespiti suretiyle, en çok 15 yıl için yeniden uzatılır.

İmtiyaz süresinin uzatılması sırasında, şartname hükümlerinde değişiklik yapılması mümkündür. Bu takdirde, 52 nci maddenin 2. nci fıkrası hükümleri saklıdır.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce verilmiş olan işletme imtiyazları için yapılacak süre uzatılması istekleri hakkında da, yukardaki hükümler uygulanır. (Ancak, toplam süre 50 yılı aşamaz). Bu kanunun yürürlüğe konulması tarihinden önce işlemleri tamamlanarak, dosyaları Başbakanlığa sunulmuş bulunan işletme imtiyazlarına ait uzatma işlemlerinin süre bakımından Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifine göre yürütülmesine devam olunur.

İşletme imtiyazı maden sahalarının birleştirilmesi istekleri yürütülürken süre konusunda, havzaya dahil edilecek işletme imtiyazlarının tabi buldukları sürelerle bakılmaz. Şu kadar ki, tayin olunacak yeni süre 40 yılı aşamaz.

İşletme imtiyazı alabilecek kişiler :

Madde 64. — Maden işletme imtiyazı, durumları aşağıdaki bentlerde gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve mali yönden yeterli olanakları bulunan, tüzel kişilere verilir :

A) Madencilik yapmak üzere kurulmuş, kamu iktisadi teşekkül ve teşebbüsleri,

B) Kendi kanunlarına göre, madencilik yapmaya yetkili, kamu idareleri,

C) Statülerinde madencilik yapabilecekleri yazılı olan limited ve anonim şirketlerle, Türkiye'ye girmeleri 6224 sayılı Kanunla uygun görülen ve Bakanlar Kurulunca onanan, hissedarları arasında gerçek ve tüzel yabancı kişi bulunan limited veya anonim şirketler,

Hissedarları arasında gerçek ve tüzel yabancı kişi bulunan limited ve Anonim şirketlerin işletme imtiyazı alabilmeleri için, yabancı ortağın Türkiye'ye getirdiği aynı ve nakdi sermaye toplamının 40 milyon Türk Lirasından az ve şirketteki hisse miktarının da % 49'dan çok olmaması, şarttır.

Devlete geçmiş, bulunmuş madenler :

Madde 67. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

İşletme faaliyetine başlanması :

Madde 74. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

İşletme faaliyetine başlanmaması veya inkitaa uğraması :

Madde 75. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

Şartname esaslarının değiştirilmesi :

Madde 77. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

Fennî nezaret :

Madde 82. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

İşletme imtiyazının feshi :

Madde 99. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

Devlet hakkı nispeti :

Madde 115. — (Muaddel - Kanun : 271 - 11 . 7 . 1963. Maden sahalarından çıkarılan cevherlerin imrarı, Devlet hakkının ödenmesine bağlıdır.)

Devlet hakkı, yabancı memleketlere imrar edilecek maden cevherlerinin ihraç iskelesindeki FOB bedelleri ortalaması, yurt içine imrar olunacak maden cevherlerinin çeşitli bölgelerdeki maden işletmelerinin bakanlıkça takdir edilecek satış bedelleri ortalaması üzerinden :

- A) Beher ton satış fiyatı 200 liraya kadar olan madenlerde % 1,
- B) Beher ton satış fiyatı 400 liraya kadar olan madenlerde % 2,
- C) Beher ton satış fiyatı 800 liraya kadar olan madenlerde % 3,
- D) Beher ton satış fiyatı 2 000 liraya kadar olan madenlerde % 4,
- E) Beher ton satış fiyatı 2 000 liradan yüksek olan madenlerde % 5 nispetinde alınır.

Devlet hakkı, maden cevherlerinin imrarı sırasında yürürlükte olan rayiçlere göre bakanlıkça hazırlanmış tarifeye uygun olarak ödenir.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce verilmiş olan maden imtiyazları da (nispi resim esasına bağlanmış olanlar dahil) yukardaki hükümlere tabidir. 149 ve 150 nci maddelerin Devlet hakkı ile ilgili hükümleri saklıdır.

Maden arama ve işletme talepleri ile ilgili tetkik ve tahkik masrafları :

Madde 144. —

(Bu madde, aynen Hükümet tasarısı olarak alınmıştır.)

BÖLÜM III

(Maden Kanununa ve bu kanuna bazı ek ve geçici maddeler eklenmesi.)

MADDE 9. — 6309 sayılı Maden Kanununa, aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

Aramalara açılması lâzımgelen sahalarda ve kamu tüzel kişilerine ait müracaatlar :

EK MADDE 1. — Hukuku herhangi bir sebeple ve kesinlikle düşen maden sahaları, bu kanunun 13 ncü maddesinin (B) ve (C) bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişilerinin, düşmeyi takibeyleyen iki yıllık süre içinde, usulüne uygun olarak yapacakları müracaat sonunda, ken-

dilerine verilir. İki yıllık sürede müracaat zuhur etmezse, bu sahalara, müddetin bitiminden itibaren, aramalara açılmış sayılır. Saha, tekaddüm hakkı esaslarına uygun olarak, ilk müracaatçıya verilir. Birden fazla talip vukuunda, gerekli kur'a usulüne başvurulur.

Kamu tüzel kişilerine ait maden arama ve işletme sahalalarının genişliği :

EK MADDE 2. — Kamu tüzel kişileri tarafından arama ruhsatnamesi istenilen sahalaların 4 000 hektara kadar genişlikte alınması caizdir. Maden Kanununun 20, 25 nci maddelerinde gösterilen arama sahaları genişliği ile ilgili hükümleri, sair hususlar aynen aranmakla birlikte, kamu tüzel kişilerine ait müracaatlar için, bu esasa göre uygulanır.

Kamu tüzel kişilerine ait işletme hakkı talepli sahalara genişlik bakımından, Maden Kanununun 46 nci maddesinde, bu konuda gösterilen azamî genişlik kaydından, 4 000 hektara kadar istisna edilmiştir.

Maden sahalalarında Bakanlıkça resen yaptırılacak istikşaf, tetkik ve aramalar :

EK MADDE 3. — Tekaddüm hakkı, arama ve işletme ruhsatnameli, imtiyazlı ve işletme hakkı talepli sahalarla, bulunmuş maden sahalalarında, lüzum görülen hallerde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından, istikşaf, tetkik ve arama ameliyeleri, sonuçları hak sahibine dönük kalmak kaydı ile, resen yaptırılabilir.

Bakanlıkça yaptırılacak bu ameliyelere, saha hak sahibi, engel olmaz. Ancak bu hususta girişilecek faaliyetin sahadaki işletme çalışmalarına zarar vermemesi şarttır.

İşletme hakkı talepli, işletme ruhsatnameli veya işletme imtiyazlı maden sahalalarında bakanlıkça resen yaptırılacak tetkik ve aramalar sonunda elde edilecek sonuçlara göre, şartnamelerde, madencinin tahakkuk ettirebileceği ölçüler dairesinde, değişiklikler yapılabilir. Bu değişiklikler, saha fennî nezaretçisinin işletme projesinde öngördüğü şartlar da nazara alınarak yapılır.

52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü saklıdır.

Kanunda süre tayin edilmemiş haller :

EK MADDE 4. —

(Bu madde, aynen hükümet tasarısındaki metin olarak alınmıştır.)

Devletçe işletilecek madenler :

EK MADDE 5. — Maden Kanununun kapsamına giren maddelerden maden kömürü ve bor tuzu madenlerinin aranması, işletilmesi ve üzerlerinde hak iktisabı hususlarında, aşağıdaki hükümler uygulanır.

1. Bu kanunun neşri tarihinden önce, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunarak tescil olunan bütün maden kömürü ve bor tuzları maden hakları (Borun her türlü alkali ve toprak alkali bileşikleri dahil), sermayelerinin tamamı devlete ait kamu iktisadî kuruluşları ile, gelirleri genel bütçeden karşılanan ve kanunla kurulmuş bulunan kuruluşlara ayrılmıştır.

2. Bu kanunun neşri tarihinden sonra aranarak bulunan maden kömürü ve bor tuzu ruhsat müracaatları, Maden Kanunu hükümleri dairesinde haktır ve serbesttir.

3. Birinci fıkrada belirtilen kuruluşlara ayrılmış bulunan meşuf maden kömürü ve bor tuzu maden sahaları, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından yapılacak gerekli tetkiklerle, üç yıllık süre içinde, işletilme hükmüne bağlanır. Hakkında işletilme hükmü verilmeyen sahalara, devam eden hukuk halinde, aynen eski sahiplerine iade ve işletilmesi uygun görülenler, devlet kuruluşlarına tescil olunur.

Üç yıllık hükme bağlanma stresi içinde, hakkında karar alınmayan ve durumu resmî tebligatla eski sahibine bildirilmeyen maden kömürü ve bor tuzu maden sahaları, süre sonundan itibaren devam eden hukuk halinde, sahibine avdet etmiş sayılır.

4. Hakkında, işbu maddenin birinci bendinde belirtilen kuruluşlarca işletilmesi uygun görülerek, işletilme hükmü verilen maden kömürü ve bor tuzu maden sahaları sahiplerine ödenmesi gerekli bedel, mevzu hukuk kuralları tenazüründe ısdar olunacak özel bir kanunla, tespit olunur.

5. Kamu kuruluşlarınca işletilmelerine hükümlenen maden kömürü ve bor tuzu maden sahaları, bedel ödenmesi ile ilgili özel kanun hükümlerine uyulmayarak, gerekli bedelin Bakanlıkça fiilen ödenmemesi halinde, sahalar, tayin olunacak süre sonunda, eski hak ve sahibine avdet etmiş sayılır.

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, süresi içinde bedeli fiilen ödenmeyen bu çeşit sahalar hakkında, ikinci kez, yeni bir karara gidemez.

Devletçe işletilecek madenler üzerindeki hakların, geri alınması :

EK MADDE 6. — Yukarıdaki ek madde 5'te, işletilmeleri devlet teşekküllerine ayrılan maden kömürü ve bor tuzları madenleri üzerinde, bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce elde edilmiş bulunan tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme hakkı ile işletme imtiyazı haklarına sahip maden sahaları ve sahipleri için, aşağıdaki hükümler uygulanır.

1. Bu gibi maden kömürü ve bor tuzu haklarını geri almaya ve bunları ek 5 nci maddenin 1 nci bendinde gösterilen nitelikteki kuruluşlara devir ve intikal ettirmeye, aynı maddenin 3 nci, 4 nci ve 5 nci bentleri hükümlerinin tahakkuk ettirilmesi şartı ile, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkilidir.

2. Maden kömürü ve bor tuzu maden sahalarının geri alınacak haklarına, bu kanunla yetkili kılınan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı bu hakların değerlendirilmesinde :

a) Yapılan masrafları,

b) Harcanan emeği ve

c) Mâkul nispetteki bir (buluculuk hakkını), nazara alır ve mukabil hak ve teminat olarak, çıkarılacak özel kanunu hükümleri dairesinde bedeli tespit ve tayin eder.

Vaki değer uyumsuzluklarında, saha sahibinin Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığını dâva etmek hakkı, saklıdır.

EK MADDE 7. —

(Bu madde, aynen hükümet tasarısındaki metin olarak alınmıştır.)

(83 No. lu Geçici Komisyon Raporu)

Millet Meclisi

Geçici Komisyonu

Esas No. 1/605 - 2/629 - 640 - 657

Karar No. : 2

16 . 12 . 1972

Millet Meclisi Başkanlığına

Başbakanlığın 2 . 2 . 1972 tarih ve 71 - 771/828 sayı ile Millet Meclisi Başkanlığına sevk ettiği «Madencilik Reformu kanun tasarısı» Yüksek Başkanlığımızca ilk havale edildiği Enerji ve Tabii Kaynaklar Komisyonundan Genel Kurulun 7 . 6 . 1972 tarihli 100 ncü birleşiminde kurulması kabul edilen Geçici Komisyonumuza dosyası ile birlikte aktarılmış ve 22 . 6 . 1972 tarihinden itibaren müzakeresine başlanmıştır.

Komisyon üyelerinin tekliflerine âmade dosyadaki dokümanların değerlendirilmesi, Bakanlıkta tertiplenen brifing ve 13 birleşim süren müzakereler sonucu tasarı, aşağıda özet olarak arz edilen nedenlerle, pek çok maddelerini aynen alıkoyarak bâzılarını değiştirerek, bâzılarını çıkararak ve nihayet yeni birkaç maddeyi de ekleyerek çoğunlukla kabul edilmiştir.

Tasarının tümü üzerindeki görüşmelerde üyelerin çoğu genel olarak şu görüşleri ileri sürmüşlerdir :

(a) Tasarının reform niteliği yoktur; (b) tasarı maden sektörünün sorunlarını kapsayan bir nitelikte değildir; (c) tasarı Anayasaya uygunluk sınırlarını zorlamaktadır; (d) tasarı partilerüstü bir politikadan ziyade bir siyasî partinin program ve kararlarına uygun önemli hükümler getirmektedir; (e) tasarı Türkiyenin Uluslararası ilişkilerini ve anlaşmalarını gözönünde bulundurmamıştır; (f) tasarının gerek genel gerekçesi ve gerekse madde gerekçeleri İttüzüğün 66 ncı maddesinin aradığı «sarîh ve müdellel vesikalar» ve «ihşâî malûmat» tan yoksundur.

Yukarda mâruz görüşler üzerine Hükümet adına konuşan Sayın Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı, tasarı üzerinde görüşmeler sırasında tamamlayıcı ve yeterli bilgi vereceklerini ve tasarının Komisyonunda geçireceği değişikliklerle olgunlaştırılmasını beklediklerini beyan etmişlerdir.

Genel Kurulun 27 . 6 . 1972 tarihli 114 ncü Birleşiminde Komisyonumuza havale edilen 1/624, 2/626, 2/628, 2/629, 2/630, 2/633, 2/634, 2/640 ve 2/657 esas numaralı tekliflerin «Madencilik Reformu kanun tasarısı» ile olan ilişkileri usul ve muhteva bakımından tartışılmış, tasarıya paralel olan tekliflerin önce ele alınması ve sonuçlandırılması karara bağlanmıştır. Ayrıca 2/629, 2/640 ve 2/657 esas sayılı teklifler tasarıyla birleştirilmiş ve tasarı metni müzakerelere esas alınmıştır.

Tasarının Komisyonunda imkânlar nispetinde olgunlaştırılması ilkesinden hareket eden Komisyo-

numuz maddelere geçmeyi ittifakla kabul ederek aşağıdaki değişiklik, çıkarma ve ilâveleri, ilgili maddelerinde kısaca arz edilen gerekçelere dayanarak, yapmıştır.

Bölüm I'deki çerçeve madde 1'e dâhil kanun maddeleri şu işlemleri görmüştür.

Madde 11. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 13. — Hükümetin bu madde üzerinde verilen bir değiştirge önergesi vesilesiyle madencilikte yabancı sermayeye karşı çıkması ve bu fıkranın değiştirilmesinde mâkul bir uzlaşma formülünü kabul etmemesi nedeniyle üzerinde çok durulan ve tartışılan bu maddenin (D) fıkrası eski haline benzer bir şekilde yeniden düzenlenmiştir.

Madde 18. — D - (a) ve (b) fıkralarındaki (birleştirilen) kelimeleri (birleştiren) şeklinde düzeltilmek üzere aynen kabul edilmiştir.

Madde 19. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 20. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 23. — Yüce Meclisce kabul edilen Karma Ekonomi kurallarının gerektirdiği ve Anayasamızın öngördüğü kamu ve özel sektör eşitliğini giderecek nitelikte olan tasarı metni bu eşitliği sağlayacak şekle sokulmuştur.

Madde 24. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 25. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 26. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 27. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 28. — İlk parağraftaki (2.) rakamı (2 nei) olarak değiştirilmek suretiyle aynen kabul edilmiştir.

Madde 29. — Tasarı metnindeki «göstermediği» kelimesi «getirmediği» şeklinde değiştirilerek, madde Hükümetin katılmasıyla aynen kabul edilmiştir.

Madde 34. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 39. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 42. — Hükümetin telkiniyle yeni bir madde eklenmesi uygun görülmüştür.

Madde 54. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 58. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 61. — Hükümetin telkiniyle yeni bir madde eklenmesi uygun görülmüştür.

Madde 62. — Madde 13'de arz edilen nedenle değiştirilmiştir. Hükümet değişikliğe katılmamıştır.

Madde 63. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 64. — Madde 13'de arz edilen nedenle değiştirilmiştir. Hükümet değişikliğe katılmamıştır.

Madde 67. — Madde 23'de arz edilen nedenle metinden çıkarılmıştır.

Madde 74. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 75. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 77. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 82. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 99. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 115. — Tasarı maddesine açıklık kazandırmak için değiştirilmiştir.

Madde 144. — Aynen kabul edilmiştir.

Bölüm II'deki maddelerden :

Madde 2. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 3. — Yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Madde 4. — Hükümet temsilcisi telkiniyle numaralanmış daireler adlandırılmıştır.

Madde 5. — Yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Madde 6. — Yapılan değişiklikle kabul edilmiştir.

Madde 7. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 8. — Aynen kabul edilmiştir.

Madde 9. — Sözleşmeli personel çalıştırılması zorunluğu Hükümetçe de kabul edilerek yeni bir madde eklenmiştir.

Bölüm III'deki gerçeğe madde 10 (Tasarı 9) da yer alan ek maddelerden :

Ek Madde 1. — Madde 23'de arz edilen nedenle tasarı metninden çıkarılmıştır. Hükümet katılmamıştır.

Ek Madde 2. — Madde 13'de arz edilen nedenle tasarı metninden çıkarılmıştır. Hükümet katılmamıştır.

Ek Madde 3. — Aynen kabul edilmiş ve (Ek Madde 1) olarak yeniden numaralanmıştır.

Ek Madde 4. — Aynen kabul edilmiş ve (Ek Madde 2) olarak numaralanmıştır.

Ek Madde 5. — Bâzı madenlerin devletleştirilmesi kararının (Madencilik Reformu Kanunu) gibi genel hükümleri kapsayan bir kanunda yer alması isabetsiz ve sakıncalı görüldüğünden ve Üçüncü Beş Yıllık Kalkınma Plânında Madencilik Sektörü için öngörülen temel ilke ve tedbirlerin gerektirdiği şekilde işlem yapılması daha uygun bulunmuş ve madde metninden çıkarılmıştır. Hükümet katılmamıştır.

Ek Madde 6. — Ek madde 5'de arz olunan nedenle ve o maddeyle ilgisi bakımından tasarı metninden çıkarılmıştır. Hükümet katılmamıştır.

Ek Madde 7. — Ek madde 5'te arz olunan nedenle ve ek madde 5 ve 6 ile ilgisi bakımından tasarı metninden çıkarılmıştır. Hükümet katılmamıştır.

Yine bölüm III'ün gerçeğe 11 ci maddesinde bulunan geçici maddelerden :

Geçici Madde 1. — Aynen kabul edilmiştir.

Geçici Madde 2. — Tasarının gerçeğe madde 1'indeki 13, 62 ve 64 nci maddelerinde yapılan değişiklikler nedeniyle tasarı metninden çıkarılmıştır. Hükümet katılmamıştır.

Geçici Madde 3. — Aynen kabul edilmiş (Geçici madde 2) olarak numaralanmıştır.

Geçici Madde 4. — Aynen kabul edilmiş ve (Geçici madde 3) olarak numaralanmıştır.

Geçici Madde 5. — Maddeye Hükümetin muvafakatiyle açıklık getirilmiştir ve Geçici 4 nci madde olarak numaralanmıştır.

Bölüm III'ün 12 nci gerçeğe maddesindeki geçici maddelerden :

Geçici Madde 6. — Aynen kabul edilmiş ve (Geçici madde 5) olarak numaralanmıştır.

Geçici Madde 7. — Maddeye açıklık getirme amacıyla ve Hükümet muvafakatiyle değiştirilmiştir ve Geçici 6 nci madde olarak numaralanmıştır.

Madde 12. — Aynen kabul edilmiş ve (madde 13) olarak numaralanmıştır.

Madde 13. — Aynen kabul edilmiş ve (Madde 14) olarak numaralanmıştır.

İş bu rapor ve eki Genel Kurulun tasviplerine arz edilmek ve ivedilik ve öncelikle görüşülmek üzere Yüksek Başkanlığa saygıyla sunulur.

Geçici Komisyon Başkanı

Sözcü

Kâtip

Trabzon

Amasya

Bursa

Adana

Mehmet Ali Oksal

Yavuz Acar

Cemal Külâhlı

Selâhattin Kılıç

İmzada bulunamadı

Afyon

Bursa

Giresun

Kayseri

Muhâlifim

Muhâlifim

M. Emin Turgutalp

Muhâlifim

Hamdi Hamamcioğlu

Mehmet Turgut

muhalefet şerhi eklenecektir.

Mehmet Yüceler

Manisa

Mardin

Nevşehir

Siirt

Hilmi Okçu

Esat K. Aybar

Esat Kıvıncıoğlu

Muhâlifim

Zonguldak

Zonguldak

İzmir

Yozgat

A. Nihat Akın

Muhâlifim

Muhâlifim

Muhâlif olduğum

bununla ilgili şerh ilişiktir.

İlgili şerh eklidir.

maddeler vardır

Hüseyin Baytürk

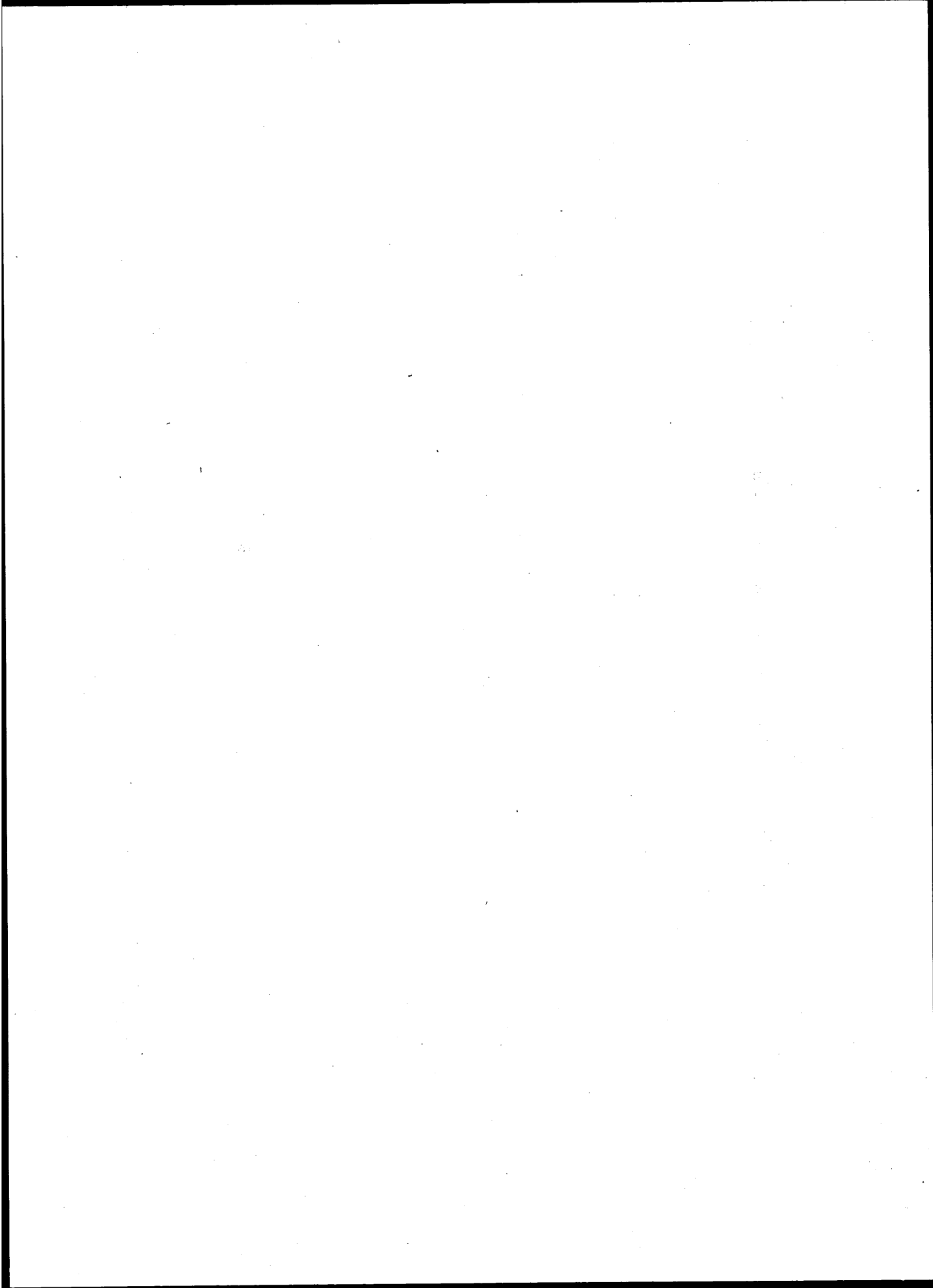
Kemal Önder

Söz hakkım mahfuzdur

Celâl Sungur

Millet Meclisi

(S. Sayısı : 773)

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Madencilik Reformu Kanun Tasarısı

BÖLÜM : I

6309 sayılı Maden Kanununun bâzı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna yeni ek ve geçici maddeler eklenmesi

Değiştirilen maddeler :

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun 11, 13, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 34, 39, 54, 58, 62, 63, 64, 67, 74, 75, 77, 82, 99, 115, 144 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir :

Arama Ruhsatnamesi süresi :

Madde 11. — Maden arama ruhsatnamesi iki yıl süre ile verilir.

Ancak, yapılan aramalar neticesinde, sahada büyük ölçüde rezervin bulunduğu anlaşılır ve fakat terkinin özelliği veya evsafının düşüklüğü nedenleriyle, işletme tesisine elverişli olup olmadığının tespiti yönünden ayrıca teknolojik araştırmalar yapılmasına ve sahadaki aramaların geliştirilmesine lüzum görülür ise, bu gibi yataklar için, yürürlük süresi içinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından bir dilekçe ile istenmek, gerekli fennî bilgiler verilmek ve yerinde yaptırılacak tetkiklerle durum tespit olunmak koşulları altında arama ruhsatnamesi iki yıl süre ile bir kez yenilenebilir.

Bu koşullara uymayan yenileme istekleri Bakanlıkça reddolunur. Yenileme isteği reddedilen arama ruhsatnamesi, yürürlük süresinin sona ermesi ile geçerliliğini kaybeder.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanması şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

Arama Ruhsatnamesi alabilecek kişiler :

Madde 13. — Maden arama ruhsatnamesi durumları aşağıda gösterilen gerçek ve tüzel kişilere verilir :

- A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,
- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş Kamu İktisadî Teşekkül ve Teşebbüsleri,
- C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,
- D) Ortakları arasında gerçek veya tüzel yabancı kişi bulunmayan, statüsünde taşıyana yazılı hisse senedi çıkaracağı kaydı bulunmayan ve madencilik yapabileceği yazılı olan Limited ve Anonim şirketler,

Yabancı gerçek ve tüzel kişilerle, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile ortakları kısmen veya tamamen yabancı gerçek ve tüzel kişi olan şirketler arama hakkı iktisabedemezler.

Sınır, Saha, Kroki :

Madde 18. — Maden arama ruhsatnamesi sahasını çevreleyecek sınır noktalarının,

- A) 1/25 000 ölçekli resmî haritası olan bölgelerde, bu haritalarda mevcudolan,
- B) 1/25 000 ölçekli resmî haritası olmayan bölgelerde, 1/200 000 ölçekli resmî haritalarda mevcudolmakla beraber arazide de mevcut ve muayyen olan,

C) Kısmen 1/25 000 ölçekli haritası olan yerlere yapılacak müracaatlarda, 1/200 000 ölçekli resmî haritalarda mevcudolmakla beraber arazidede mevcut ve muayyen olan,

Noktalardan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca gösterilenler arasından seçilmesi zorunludur.

D) Birinci fıkrada belirtilen noktaları :

GEÇİCİ KOMİSYONUN DEĞİŞTİRİŞİ

Madencilik Reformu kanun tasarısı

BÖLÜM : I

6309 sayılı Maden Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesi, aynı kanuna yeni ek ve geçici maddeler eklenmesi

Değiştirilen maddeler :

MADDE 1. — 6309 sayılı Maden Kanununun 11, 13, 18, 19, 20, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 34, 39, 54, 58, 62, 63, 64, 67, 74, 75, 77, 82, 99, 115, 144 ncü maddeleri aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

Arama ruhsatnamesi süresi :

Madde 11. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 11 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Arama ruhsatnamesi alabilecek kişiler :

Madde 13. — Maden arama ruhsatnamesi durumları aşağıda gösterilen gerçek ve tüzel kişilere verilir :

- A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,
- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş Kamu İktisadî Teşekkül ve teşebbüsler,
- C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,
- D) Madencilik yapmak üzere Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş Limited veya Anonim Ortaklıklar.

Sınır, saha kroki :

Madde 18. — Maden arama ruhsatnamesi sahasını çevreleyecek sınır noktalarının,

- A) 1/25.000 ölçekli resmî haritası olan bölgelerde, bu haritalarda mevcudolan,
- B) 1/25.000 ölçekli resmî haritası olmayan bölgelerde 1/200.000 ölçekli resmî haritalarda mevcudolmakla beraber arazide de mevcut ve muayyen olan,
- C) Kısmen 1/25.000 ölçekli haritası olan yerlere yapılacak müracaatlarda, 1/200.000 ölçekli resmî haritalarda mevcudolmakla beraber arazide de mevcut ve muayyen olan,
Noktalardan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca gösterilenler arasında seçilmesi zorunludur.
- D) Birinci fıkrada belirtilen noktaları,

(Hükümetin teklifi)

a) Birleştirilen düz hatlar veya bunların uzantısı üzerinde o noktalara uzaklıkları ile belirli olan,

b) Birleştirilen düz hatların veya uzantılarının kesişmeleri ile belirli olan,

c) Hesap ve tersim yoluyla yukarıda gösterilen noktalara irtibatlandırılarak usulüne uygun şekilde dikilen beton sütunla belirli hale konan,

Noktalar da sınır noktası olarak alınabilir.

1/25 000 ölçekli resmî haritaların paftalarından mevcudolanları, müracaatçıların yararlanmasına sunulmak üzere illerde ilgili memurlara verilir.

Bir müracaatın bu maddenin birinci fıkrasının A, B, C bentlerinden hangisine tabi olacağıının belirlenmesi konusunda sözü geçen paftaların illerdeki özel memurlarına verilme tarihi esas alınır.

Müracaatların tetkikinde ve anlaşmazlıklarda, varsa 1/25 000 ölçekli haritalara uymak zorunludur.

Bu maddeye göre seçilecek sınır noktalarının arası, kapalı tek poligon teşkil etmek üzere düz hatlarla birleştirilir.

Ancak, bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce deniz, göl, ırmak, nehir veya demiryolu kenarları gibi eğri hatlarla çevrilmiş sahalara bitişik olarak yapılacak müracaatlarda ve bu gibi sahalara olan tedahülün giderilmesi için yapılacak taksirlerde söz konusu eğri hatlar müşterek sınır hattı olarak alınabilir.

Yukarıdaki fıkralara göre hangi noktaların sınır veya yardımcı nokta olarak alınabileceği, bu noktaların arazide birden fazla olması, veya yerinde bulunmaması hallerinde, yapılacak işlem ve esaslar yönetmeliğinde gösterilir.

Arama Ruhsatnamesi Harcı Avansı :

Madde 19. — Arama Ruhsatnamesi Harcı miktarında bir avansın ruhsatname talebi hakkındaki müracaatla birlikte verilmesi gereklidir. Harç avansı yükümlülüğü önceden bir mal sandığına yatırılarak karşılığında alınacak makbuzun dilekçeye eklenmesi ile yerine getirilir. Ruhsatname verilmesinden önce, Harçlar Kanununda yapılacak değişikliklerden doğan harç farkının ruhsat verilme süresi içinde yatırılmış olması şarttır.

Ruhsatnamenin verilmemesi halinde harç avansı geriverilir. Ancak, müracaat sahibinin bu konuda yazılı yükümlülükleri uymamasından dolayı ruhsatname verilmemişse veya müracaat sahibi ruhsatname talebinden vazgeçmiş ise harç avansı Hazineye irat kaydolunur.

Tekaddüm hakkı sağlamayan talepler :

Madde 20. — (Değişik; Kanun : 271 - 11 . 7 . 1963) Arama ruhsatnamesi talebini havi dilekçenin 10 veya 12 nci maddelere aykırı olması veya 17 nci maddenin 2 nci fıkrasının 1, 2, 4, ve 6 nci bentlerindeki hususlardan birini veya vesikayı ihtiva etmemesi veya harç avansının yatırılmamış bulunması veya sahanın 3 000 hektarı aşması veya dilekçe ve krokide gösterilen sınır noktalarının bir veya birkaçının gerçekte bulunmaması hallerinde tekaddüm hakkı doğmaz.

Bu türlü talep sahiplerine, müracaatının tekaddüm hakkı sağlamadığı 29 ncu maddedeki usule uygun olarak bildirilir.

Ancak, ilgili, sahanın 3 000 hektardan fazla olmadığını iddia ettiği takdirde yukarıda belirtilen bildiri tarihinden itibaren masrafını bir ay içinde ödemek şartıyla yerinde ölçülmesini isteyebilir.

Takaddüm hakkı sağlamayan bu nevi müracaatlara ait sahalara, 41 nci maddenin son fıkrası hükmüne tabi olmayıp müracaatın yapıldığı tarihten itibaren aramalara serbesttir.

Tekaddüm hakkı aidiyetinin tespitinde tercih ve kur'a :

Madde 23. — Aynı cins maden aramak için aynı anda birden fazla müracaat yapıldığı takdirde; bu müracaatlar arasında kur'a çekilir.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

a) Birleştiren düz hatlar veya bunların uzantısı üzerinde o noktalara uzaklıkları ile belirli olan,

b) Birleştiren düz hatların veya uzantılarının kesişmeleri ile belirli olan,

c) Hesap ve tersim yoluyla yukarıda gösterilen noktalara irtibatlandırılarak usulüne uygun şekilde dikilen beton sütunla belirli hale konan, noktalar da sınır noktası olarak alınabilir.

1/25.000 ölçekli resmî haritaların paftalarından mevcudolanları, müracaatçıların yararlanmasına sunulmak üzere illerde ilgili memurlara verilir.

Bir müracaatın bu maddenin birinci fıkrasının A, B, C, bentlerinden hangisine tabi olacağının belirlenmesi konusunda sözü geçen paftaların illerdeki özel memurlarına verilme tarihi esas alınır.

Müracaatların tetkikinde ve anlaşmazlıklarda, varsa, 1/25.000 ölçekli haritalara uymak zorunludur.

Bu maddeye göre seçilecek sınır noktalarının arası, kapalı tek poligon teşkil etmek üzere düz hatlarla birleştirilir.

Ancak, bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce deniz, göl, ırmak, nehir veya demiryolu kenarları gibi eğri hatlarla çevrilmiş sahalara bitişik olarak yapılacak müracatlarda ve bu gibi sahalara olan tedahülün giderilmesi için yapılacak taksirlerde söz konusu eğri hatlar müşterek sınır hattı olarak alınabilir.

Yukarıdaki fıkralara göre hangi noktaların sınır veya yardımcı nokta olarak alınabileceği, bu noktaların arazide birden fazla olması, veya yerinde bulunmaması hallerinde, yapılacak işlem ve esaslar yönetmeliğinde gösterilir.

Arama ruhsatnamesi harcı avansı :

Madde 19. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 19 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tekaddüm hakkı sağlamayan talepler :

Madde 20. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 20 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Tekaddüm hakkı aidiyetinin tespitinde tercih ve kur'a :

Madde 23. — Aynı cins maden aramak için aynı anda birden fazla müracaat yapıldığı takdirde; bu müracaatlar arasında kur'a çekilir.

(Hükümetin teklifi)

Kur'a isabet eden müracaata tekaddüm hakkı tanınır. Diğer müracaatların durumu, kur'a isabet sırasına göre ayarlanır.

Bu işlemlerin uygulanma şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

Aynı anda yapılan müracaatlar arasında bu kanunun 13 ncü maddesinin B ve C bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişilerine aidolanlar bulunduğu takdirde bunlar tercih olunur. Kur'a çekilmez, kendilerine tekaddüm hakkı tanınır. Bunların birden fazla olması halinde ise içlerinden birisi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından seçilir.

Il sınırlarını taşıyan müracaatlar :

Madde 24. — Müracaat sahasının tamamının, müracaatın yapıldığı ilden başka bir ilin sınırları içinde kalması halinde bu müracaat hüküm ifade etmez.

Herhangi bir müracaat sahası bitişik illere taşarsa il sınırlarından dolayı taksir ettirilmez.

Birden fazla illere taşan veya il sınırları ihtilâfih olan müracaatların, sonraki işlemlerinin hangi il valiliğince yürütüleceği Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca tayin edilir. Durum ilgili illere ve müracaat sahibine bildirilir.

Ayrı illere yapılmış müracaatlar arasındaki tedahüllerin giderilmesinde tekaddüm hakkı esasları uygulanır.

Müracaattaki eksikliklerin tamamlattırılması :

Madde 25. — Dilekçe veya kroki dörder nüsha olarak verilmemiş veya kroki yönetmelik hükümlerine uygun şekilde düzenlenmemiş veya nüfus hüviyeti cüzdanı, statü, imza sirküleri örnekleri gibi vesikalar dilekçeye bağlanmamış veya bunlar muhteva itibarıyla eksik veya hatalı bulunmuş veya arama ruhsatnamesi talebedilen saha aynı cins maden için tekaddüm, arama ruhsatnamesi, işletme talebi, işletme ruhsatnamesi, işletme imtiyaz hakkı taallûk eden veya bulunmuş maden sahalarına kısmen tedahül etmiş veya saha genişliği 3 000 hektarı aşmamakla beraber 2 000 hektardan fazla ise üç ayı geçmemek üzere verilecek mehil zarfında eksikliklerin tamamlanması veya hataların tashihi veya tedahülün ref'i veya sahanın 2 000 hektarı geçmeyecek şekilde taksiri lüzumu 29 ncü maddede belirtilen başvurma sırasında müracaat sahibine bir yazı ile bildirilir.

Tashih, ikmal veya taksir sonucu hazırlanan evrakın, müracaatın yapıldığı il valiliğine veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca süresi içinde verilmesi gereklidir. Verilen süre içinde bir defadan fazla evrak verilebilir. Ancak, bu süre uzatılamaz veya yenilenemez.

Müracaat sahibi tarafından taksir suretiyle terkedilen kısımlar, 14 ncü madde hükümleri saklı olmak kaydıyla 41 nci maddenin son fıkrasına göre ayrıca bir işleme tabi tutulmaksızın taksire ait evrakın tevdi tarihinden itibaren aramalara serbest hale gelir.

Verilen mehil içinde hiç evrak verilmemesi veya evrak verilip de bildirilen noksanların tamamlanmamış veya hataların tashih edilmemiş veya mevcut tedahülün ref'edilmemiş veya sahanın 2 000 hektarı aşmayacak şekilde taksir edilmemiş bulunması hallerinde müracaat reddolunur.

Keşif ve tahkikat hazırlığı :

Madde 26. — Arama ruhsatnamesi talebine ait müracaat evrakı uygun görülüş veya 25 nci madde gereğince eksiklikleri tamamlattırılmış ise dairece lüzum görüldüğünde keşif ve tahkikat yaptırılır.

18 nci maddenin 2 nci fıkrasına müsteniden seçilecek noktalara göre yapılan müracaatlarla, durumları itibarıyla mahallen keşif ve tahkikat yaptırılması lâzım gelmeyecek diğer müracaatlar yönetmelikle tespit edilir.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

Kur'a isabet eden müracaata tekaddüm hakkı tanınır. Diğer müracaatların durumu, kur'a isabet sırasına göre ayarlanır.

Bu işlemlerin uygulanma şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

İl sınırlarını taşan müracaatlar :

Madde 24. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 24 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Müracaattaki eksikliklerin tamamlattırılması :

Madde 25. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 25 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Keşif ve tahkikat hazırlığı :

Madde 26. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 26 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Keşif ve tahkikatın yapılması :

Madde 27. — Mahallindeki keşif ve tahkikatı yapacak heyet, sahanın bağlı bulunduğu valiliğin, il maden irtibat memuru veya maden mühendisi ile sahaya yakın köylerden birisinin muhtarı veya ihtiyar meclisi üyesinden başka seçeceği il tapu veya fen memuru, il orman teşkilâtına mensup bir teknik elemandan meydana gelir.

Heyet maden aranacak sahaya giderek bu kanun hükümlerini gözönünde bulundurmak suretiyle gerekli keşif ve tahkikatı yapar. Keşif ve tahkikat neticesi bir tutanakla tespit edilir.

Usulü dairesinde davet edilmiş müracaat sahibi veya vekili keşif ve tahkikat sırasında hazır bulunur.

Keşif ve tahkikatın ne suretle yapılacağı ve tutanakta bulunacak hususlar yönetmelikle gösterilir.

Keşif ve tahkikatta tespit olunan eksiklikler :

Madde 28. — Keşif sırasında evrak uygun bulunur veya hataların düzeltilmesi mümkün olursa, keşif gününden itibaren 2 nci ayı izleyen ilk hafta içinde 29 ncu maddeye göre ruhsat almak üzere başvurması ilgiliye bildirilir.

Keşif sırasında eksiklikler tamamlanamazsa ilgiliye 1 ay süre verilir ve süresi içinde eksiklikleri tamamladığı takdirde bu bir ayın bitiminden itibaren 3 ayın sonunda 29 ncu madde hükümleri uyarınca ruhsat almak üzere başvurması kendisine bildirilir.

İlgili süresi içinde eksikleri tamamlamaz veya ruhsat almak üzere başvurmazsa hakkından vazgeçmiş sayılır.

Arama ruhsatının verilmesi :

Madde 29. — İlgili ilk müracaat tarihinden itibaren doksan günü izleyen hafta içinde arama ruhsatnamesini almak üzere gerekli damga pulu ile birlikte ilk müracaatı yapmış olduğu daireye başvurur.

Bu başvurma sırasında :

A) Müracaatında bir eksiklik veya yanlışlık yoksa ruhsat verilir.

B) Keşif gerekli ise keşif günü ve o gün sahada hazır bulunması kendisine bildirilir.

C) Müracaatında eksik veya yanlışlar varsa bunları 25 nci maddeye göre tamamlaması için üç ayı geçmemek üzere süre verilir. Keşif gerekli ise tarihi ve sahada hazır bulunması kendisine bildirilir.

D) İlgili noksanları tamamlama tarihi veya keşif tarihinden itibaren 60 günü izleyen hafta içinde arama ruhsatnamesini almak üzere ilk müracaat ettiği daireye başvurur.

Yukarıda yazılı başvurmalarda Bakanlıkça ilgiliye bir cevap verilmediği takdirde ilgili ruhsata hak kazanır ve kendisine bu konuda bir belge verilir.

İlgili bu belgeyi ruhsata çevirmek için en geç bir ay içinde Bakanlığa başvurur ve gerekli kontrolden sonra kendisine ruhsat verilir.

İlgili yukarıda belirtilen süreler içinde başvurmadığı veya damga pulunu göstermediği takdirde hakkından vazgeçmiş sayılır.

Arama ruhsatnamesi tevdi tarihinde yürürlüğe girer.

Aramanın işletme haline çevrilemeyeceği :

Madde 34. — Arama faaliyeti, cevher yatağının tanınması maksadını aşamaz.

Sahadaki cevher mostralarının sökülüp alınması, yer üstündeki döküntü ve serpintilerin toplanması ve aramanın fiilen işletme haline çevrilmesi yasaktır.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

Keşif ve tahkikatın yapılması :

Madde 27. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 27 Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Keşif ve tahkikatta tespit olunan eksiklikler :

Madde 28. — Keşif sırasında evrak uygun bulunur veya hataların dũzeltilmesi mũmkũn olursa, keşif gũntũnden itibaren 2 nci ayı izleyen ilk hafta içinde 29 ncu maddeye gũre ruhsat almak üzere başvurması ilgiliye bildirilir.

Keşif sırasında eksiklikler tamamlanamazsa ilgiliye 1 ay sũre verilir ve sũresi içinde eksiklikleri tamamladığı takdirde bu bir ayın bitiminden itibaren 3 ayın sonunda 29 ncu madde hũkũmleri uyarınca ruhsat almak üzere başvurması kendisine bildirilir.

İlgili sũresi içinde eksikleri tamamlamaz veya ruhsat almak üzere başvurmazsa hakkından vazgeçmiş sayılır.

Arama ruhsatının verilmesi :

Madde 29. — İlgili ilk mũracaat tarihinden itibaren doksan gũntũ izleyen hafta içinde arama ruhsatnamesini almak üzere gerekli damga pulu ile birlikte ilk mũracaatı yapmış olduğu daireye başvurur.

Bu başvurma sırasında :

- A) Mũracaatında bir eksiklik veya yanlışlık yoksa ruhsat verilir.
- B) Keşif gerekli ise keşif gũntũ ve o gũn sahada hazır bulunması kendisine bildirilir.
- C) Mũracaatında eksik veya yanlışlar varsa bunları 25 nci maddeye gũre tamamlaması için üç ayı geçmemek üzere sũre verilir. Keşif gerekli ise tarihi ve sahada hazır bulunması kendisine bildirilir.
- D) İlgili noksanları tamamlama tarihi veya keşif tarihinden itibaren 60 gũntũ izleyen hafta içinde arama ruhsatnamesini almak üzere ilk mũracaat ettiği daireye başvurur.

Yukarıda yazılı başvurmalarda Bakanlıkça ilgiliye bir cevap verilmediği takdirde ilgili ruhsatta hak kazanır ve kendisine bu konuda bir belge verilir.

İlgili bu belgeyi ruhsata geçirmek için en geç bir ay içinde Bakanlıkça başvurur ve gerekli kontrolden sorna kendisine ruhsat verilir.

İlgili yukarıda belirtilen sũreler içinde başvurmadığı veya damga pulunu getirmedeği takdirde hakkından vazgeçmiş sayılır.

Arama ruhsatnamesi tevdi tarihinde yũrũrlũęe girer.

Aramanın işletme haline gerilemeyeceği :

Madde 34. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 34 Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Yukardaki hükümlere uyulmadığının tespiti halinde, arama ruhsatnamesi iptal olunur ve çıkarılan cevherler Hazine malı sayılır. Bu cevherler hakkında 36 ncı madde uygulanır.

Arama ruhsatnamesi hukukunun devri :

Madde 39. — Maden arama ruhsatnamesi hakları, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının izni ile devrolunabilir. Şu kadar ki, her arama ruhsatnamesi, yenileme ve işletme hakkı talebi devreleri içinde yalnız bir kez devredilebilir.

Maden Kanununun 7 ve 40 ncı maddeleri hükümleri saklıdır.

Devir isteği ve işlemleri aşağıdaki biçimde yapılır.

Arama ruhsatnamesini devir alacak kişinin, arayıcının Devlete karşı haiz olduğu hukuk ve tabii bulunduğu vecibe, taahhüt ve mükellefiyetleri aynen ve tamamen kabul ettiğini, ruhsatname sahibinin de devre muvafakat eylediğini dilekçe ile beyan ve talebetmeleri şarttır.

Bakanlıkça devre izin verilmesi halinde gerekiyorsa masraf ödenmesinden sonra, tarafların yukarıda yazılı hususları Bakanlığın yetkili memuru önünde beyan ve tutulacak tutanağı imza etmeleri ile devir işlemi tamamlanır.

İşletme hakkının bulucudan başka talibe verilmesi :

Madde 54. — Bulucusunun işletme talebi 53 ncü madde gereğince reddolunan madenin işletilmesi için istekli aranmak üzere, madenin mevki, sınırları, cinsi, tabii olacağı işletme rejimi ve süresi, işletme şartnamesi esasları ve bulucusuna verilecek tazminat miktarı gösterilmek suretiyle keyfiyet Resmî Gazetede, vilâyette çıkan bir gazete ile, yoksa mütat vasıtalarla, Ankara'da ve İstanbul'da günlük birer gazetede birer ay fasıla ile üç defa ilân olunur.

Bu ilânlarda müracaatların kabul edileceği son tarih belli edilir. Bu tarihten sonra yapılan müracaatlar nazara alınmaz.

İşletme hakkının, çıkan istekliye verilmesi yoluna gidilir.

İsteklinin birden fazla olması halinde, bunlardan Devlet hakkına ek olarak, ton başına en çok Devlet hakkı yüzdesi teklif eden istekli tercih olunur.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

Arama ruhsatnamesi hukukununun devri :

Madde 39. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 39 Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Arama ruhsatnamesi hükmününün sükutu :

MADDE 42. — Arama ruhsatnamesi, yürürlük müddetinin sona ermesi veya bulunan madenin işletme hakkının talebedilmesi veya ruhsatnamenin sahibinin hukukundan feragat eylemesi veya ruhsatnamenin iptal olunması ile hükmünden sâkıt olur.

Bu kanunda yazılı iptal sebeplerinden birinin mevcudiyeti takdirinde arama ruhsatnamesi Ekonomi ve Ticaret Vekâleti tarafından iptal edilir. İptal sebepleri ruhsatname sahibine tebliğ olunur. Vekâletin kararına karşı kanunî müddet içinde idarî dâva açılmaması veya dâvanın Şûrayı Devletçe reddi takdirinde iptal muamelesi tekemmül eder.

Ruhsatnamenin yürürlük müddetinin sona ermesi veya feragat sebebiyle hükmünden sâkıt olması veya 2 nci fıkra mucibince iptal olunması üzerine saha, Vekâletçe tespit ve vilâyete bildirecek tarihten itibaren aramalara serbest hale getirilir.

İşletme hakkının bulucudan başka talibe verilmesi :

Madde 54. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 54 Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Teklif edilecek Devlet hakkı yüzdesi, bu kanunla Devlet hakkı için kabul edilen azami nispeti geçemez.

Teklifte eşitlik görüldüğü takdirde, eşit teklifi yapan istekliler arasında kur'a çekilir. Kur'a isabet eden istekliye işletme hakkının verilmesi yoluna gidilir.

Yapılan ilânlara rağmen istekli çıkmadığı takdirde, şartnamenin iktisadî ve malî esasları değişik tirilir. 53 ncü madde ile bu madde hükümlerine göre işlem bir kere daha tekrarlanır.

Bu ilân masraflarını işletme hakkını alan öder.

Bu işlemlerin uygulanma şekli, yönetmeliğinde gösterilir.

İşletme hakkı isteğinden doğan hakların devri :

Madde 58. — Maden işletme hakkının kendisine verilmesini isteyen arayıcının, bu istekten doğan hakları Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının izni ile devir olunabilir. Şu kadar ki; her işletme isteği hakkının ancak bir defa devri caizdir. Şu kadar ki, bu sahanın 39 ncü madde gereğince bir devir işlemi görmemiş olması şarttır.

Maden Kanununun 7, 53 ve 59 ncü maddeleri hükümleri saklıdır.

Bu hakları devralacak kişinin, işletme hakkının kendisine verilmesini isteyenin Devlete karşı haiz olduğu haklar ve tabii bulunduğu vecibe, taahhüt ve mükellefiyetleri aynen ve tamamen kabul ettiğini, devir etmek isteyenin de devre muvafakat eylediğini dilekçe ile beyan ve talebetmeleri şarttır.

Bakanlıkça devre izin verilmesi halinde, gerektirirse masraf avansı ve teminatın alınmasından sonra, tarafların 3 ncü fıkrada yazılı hususları Bakanlığın yetkili memuru önünde beyan ve tutulacak tutanağı imza etmeleri ile, devir işlemi tamamlanır.

İşletme ruhsatnamesi yenileme, süre uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme isteklerinden doğan hukukun devri de yukarıdaki hükümlere tabidir.

İşletme ruhsatnamesi :

Madde 62. — Maden işletme ruhsatnamesi durumları aşağıda gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve malî yönden yeterli olanakları bulunan gerçek ve tüzel kişilere verilir.

- A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,
- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş Kamu İktisadî Teşekkül ve teşebbüsleri,
- C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,
- D) Ortakları arasında gerçek veya tüzel yabancı kişi bulunmayan, statüsünde taşıyana yazılı hisse senedi çıkarılacağı kaydı bulunmayan ve madencilik yapabileceği yazılı olan limited veya anonim şirketler,

Yabancı gerçek veya tüzel kişilerle, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları kısmen veya tamamen yabancı gerçek ve tüzel kişi olan şirketler maden işletme ruhsatnamesi hakkı iktisabedemezler.

Maden işletme ruhsatnamesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kararıyla verilir.

İşletme ruhsatnamesi verilmesinin Bakanlıkça kararlaştırılması üzerine, kanunî harcın ödendiğine dair makbuz, damga pulu ve madenin işletme ruhsatnamesinin bulucusundan başkasına ve

(Geçici Komisyonun değişikliği)

İşletme hakkı isteğinden doğan hakların devri :

Madde 58. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 58 Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşletme talebinin reddi usulü ve sahanın aramalara açılması :

Madde 61. — İşletme hakkı talebinin reddine dair karar Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca verilir ve keyfiyet sebepleriyle birlikte alâkalıya tebliğ olunur.

Maddenin bulunmuş maden sayılması kabil olmaması ve sahanın aramalara serbest bırakılmasında kanunî mâni bulunmaması halinde saha, Bakanlıkça tespit ve vilâyete bildirilecek tarihten itibaren aramalara serbest hale gelir.

İşletme ruhsatnamesi :

Madde 62. — Maden işletme ruhsatnamesi durumları aşağıda gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve malî yönden yeterli olanakları bulunan gerçek ve tüzel kişilere verilir.

- A) Medenî haklarını kullanmaya ehil Türk vatandaşları,
- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş Kamu İktisadî Teşekkül ve teşebbüsleri,
- C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,
- D) Madencilik yapmak üzere Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş limited ve anonim ortaklıklar.

Maden işletme ruhsatnamesi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı kararıyle verilir.

İşletme ruhsatnamesi verilmesinin Bakanlıkça kararlaştırılması üzerine, kanunî harcın ödendiğine dair makbuz, damga pulu ve madenin işletme ruhsatnamesinin bulucusundan başkasına verilmesi halinde arama devresindeki masraflardan cevher satışı ile karşılanamayan kısmına ait tazminatı bulucuya ödediğine ait belge ile birlikte sözleşme ve şartnamenin imza ve teatisi için, isteklinin Bakanlığa bir ay içinde müracaat etmesi gereklidir. Aksi halde işletme hakkı talebinden vazgeçmiş sayılır.

(Hükümetin teklifi)

rılması halinde arama devresindeki masraflardan cevher satışı ile karşılanamayan kısmına ait tazminatı bulucuya ödediğine ait belge ile birlikte sözleşme ve şartnamenin imza ve teatisi için, isteklinin Bakanlığa bir ay içinde müracaat etmesi gereklidir. Aksi halde işletme hakkı talebinden vazgeçmiş sayılır.

Buna uyan istekli ile Bakanlık arasında sözleşme ve şartname imza ve teati edilir. İşletme ruhsatnamesi maden siciline kaydolunarak sahibine verilir. Bu ruhsatname maden siciline kaydedildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

İşletme ruhsatnamesinin süresi 10 yıldan az ve 15 yıldan fazla olamaz. Müddeti biten işletme ruhsatnameleri yalnız bir kez olmak üzere ve Bakanlıkça tayin edilecek süre ve şartlarla yenilenebilir. Yenileme için maden sahasında işlenecek cevher rezervinin mevcudolması, talebin işletme ruhsatnamesi yürürlük süresi içinde yapılması şarttır. 68 nci madde hükümleri saklıdır. Yenileme muamelesi, işletme hakkı talebinin tabii olduğu usul dairesinde yürütülür. Yenileme süresinin bitiminde maden 100 nci madde gereğince sabit tesisleriyle bedelsiz olarak Devlete geçer.

Bakanlıkça işletme ruhsatnamesinin yenilenmesine karar verirken, şartname hükümlerinde yeni duruma uymasını sağlamak üzere değişiklik yapılabilir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklıdır.

İşletme imtiyazı :

Madde 63. — Maden işletme imtiyazı verilebilmesi için Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca hazırlanan sözleşme ve şartname metinleri, bu hususta cereyan eden muameleyi gösteren mazbatasıyla birlikte Danıştayca tetkik edilmek üzere Başbakanlığa gönderilir. Danıştay yaptığı tetkik neticesini Başbakanlığa bildirir.

Maden işletme imtiyazı Bakanlar Kurulu kararıyla verilir.

Maden işletme imtiyazı süresi 25 yıldır. Şu kadar ki; imtiyaz süresinin bitmesinden iki yıl önce talebedilmesi, maden sahasında işlenecek miktarda rezervin bulunması veya yeni gelişmeler sağlanması gibi sebeplerin varlığı halinde imtiyaz süresi, bu kanunda yazılı usuller dairesinde en çok 15 yıl daha uzatılabilir.

İmtiyaz süresinin uzatılması sırasında şartname hükümlerinde değişiklik yapılması caizdir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklıdır.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce daha uzun sürelerle verilmiş bulunan maden imtiyazlarına ait haklar süre bakımından saklıdır.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce verilmiş olan işletme imtiyazları için yapılacak süre uzatılması istekleri hakkında da yukarıdaki hükümler uygulanır. (Ancak, toplam süre 40 yılı aşamaz.) Bu kanunun yürürlüğe konulması tarihinden önce işlemleri tamamlanarak, dosyaları Başbakanlığa sunulmuş bulunan işletme imtiyazlarına ait uzatma işlemlerinin süre bakımından, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifine göre yürütülmesine devam olunur.

İşletme imtiyazı maden sahalarının birleştirilmesi istekleri yürütülürken süre konusunda, havzaya dâhil edilecek işletme imtiyazlarının tabii buldukları sürelerle bakılmaz, şu kadar ki; tayin olunacak yeni süre 25 yılı aşamaz.

İşletme imtiyazı alabilecek kişiler :

Madde 64. — Maden işletme imtiyazı, durumları aşağıdaki bentlerde gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve malî yönden yeterli olanakları bulunan tüzel kişilere verilir;

A) Ortakları arasında gerçek veya tüzel yabancı kişi bulunmayan, statüsünde taşıyana yazılı hisse senedi çıkarılacağı kaydı bulunmayan ve madencilik yapabileceği yazılı olan limited veya anonim şirketler,

(Geçici Komisyonun değişikliği)

Buna uyan istekli ile Bakanlık arasında sözleşme ve şartname imza ve teati edilir. İşletme ruhsatnamesi maden siciline kaydolunarak sahibine verilir. Bu ruhsatname maden siciline kaydedildiği tarihten itibaren yürürlüğe girer.

İşletme ruhsatnamesinin süresi 10 yıldan az ve 15 yıldan fazla olamaz. Müddeti biten işletme ruhsatnameleri Bakanlıkça tâyin edilecek süre ve şartlarla yenilenebilir. Yenileme için maden sahasında işlenecek cevher rezervinin mevcut olması, talebin işletme ruhsatnamesi yürürlük süresi içinde yapılması şarttır. 68 nci madde hükümleri saklıdır. Yenileme muamelesi, işletme hakkı talebinin tabi olduğu usul dairesinde yürütülür. Yenileme süresinin bitiminde maden 100 nci madde gereğince sabit tesisleriyle bedelsiz olarak Devlete geçer.

Bakanlıkça işletme ruhsatnamesinin yenilenmesine karar verilirken, şartname hükümlerinde yeni duruma uymasını sağlamak üzere değişiklik yapılabilir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükümleri saklıdır.

İşletme imtiyazı :

Madde 63. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 63 Komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşletme imtiyazı alabilecek kişiler :

Madde 64. — Maden işletme imtiyazı, durumları aşağıdaki bentlerde gösterilen ve madencilik yapmaya teknik ve mali yönden yeterli olanakları bulunan tüzel kişilere verilir.

A) Madencilik yapmak üzere Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş limited veya anonim ortaklıkları

B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş kamu iktisadi teşekkül ve teşebbüsleri,

C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,

(Hükümetin teklifi)

- B) Madencilik yapmak üzere kurulmuş kamu iktisadi teşekkül ve teşebbüsleri,
C) Kendi kanunlarına göre madencilik yapmaya yetkili kamu idareleri,
Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş olsa bile, ortakları kısmen veya tamamen gerçek ve tüzel yabancı kişi olan şirketler maden işletme imtiyazı hakkı iktisabedemezler.

Devlete geçmiş bulunmuş madenler :

Madde 67. — İşletme hakkının sona ermesi, MTA Enstitüsü tarafından bulunması, bulucusunun işletme isteğinin reddedilmesi, re'sen bulunmuş sayılması gibi diğer yollarla Devlete geçmiş olan bulunmuş madenler için işletme hakkı verilmesinde aşağıdaki hükümler uygulanır.

I. - Bu kabül bulunmuş madenlerin işletilmesi görevi, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca 62 ve 64 ncü maddelerinin (B) ve (C) bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişilerine öncelikle verilir.

II. - Haklarında I bent hükmü tatbik edilmeyen bulunmuş madenlerin işletme hakkı, istenilmesi halinde de aynı kamu tüzel kişilerine verilir. Böyle bir bulunmuş maden hakkında bu kamu tüzel kişilerinin gerekli istekte bulunabilmesi için durum Resmî Gazetede birer hafta ara ile üç defa ilân olunur. Bu ilânlarda gösterilecek tarihten sonra yapılan istekler dikkate alınmaz. Birden fazla istekli çıkması halinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca bunlardan birisi seçilir.

III - Arama ve işletme yalnızca kamu tüzel kişilerine ayrılan madenlerden bulunmuş sayılan madenler de yukardaki hükümlere tabidir.

IV - Haklarında I, II, III ncü bentler hükümleri uygulanan bulunmuş madenlerin işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazına bağlanması işlemleri Maden Kanununda gösterilen usule göre yürütülür.

V - Haklarında I, II, ve IV ncü bent hükümleri uygulanmayan bulunmuş madenler için, Maden Kanununun 54 ncü maddesinde gösterilen usul ve esaslar dairesinde çıkacak isteklisine işletme hakkı verilmesi yoluna gidilir. Ancak, işlem yapılabilmesi madenlerle ilgili B - Ç bentlerinde anılan kuruluşların bu madenlerle ilgilenmediklerini açıkça beyan etmelerine bağlıdır. Tebliğ veya ilân yoluyla yapılacak duyuru tarihinden başlayarak 6 ay içinde istekli çıkmadığı takdirde, ilgisizlik kesinleşmiş olur. Bu tarihten sonra yapılacak uygulamada mezkûr bentlerde yazılı kamu tüzel kişilerine ayrıca tercih tanınmaz.

İşletme faaliyetine başlanması :

Madde 74. — Maden işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazı sahibinin, işletme hakkının tescili tarihinden başlayarak; şartnamesinde, yapılabilirlik raporu, işletme projesi veya fen raporunda (avan projesi) gösterilen süreler içinde gerekli tesisat ve teşkilâtı kurması, her türlü hazırlıkları yapması, taahhüdedilen miktardaki cevheri istihsal ve imrar etmesi şarttır.

Maden işletme ruhsatnamesi veya işletme imtiyazı sahibi aynı zamanda işletmede ekonomik ve teknik gereklere uymak, maden yatağının bozulmasına ve cevherlerin israfına yol açmamak, yatağı iyi kullanmak, üretilen cevherleri en iyi şekilde değerlendirmek suretiyle normal işletme faaliyetini düzenlemek ve devam ettirmek zorundadır.

İşletme faaliyetinin yukardaki 1 ve 2 nci fıkralarda gösterilen esaslar dairesinde tanzim ve idamesi için gerekli süre, şartnamesinde açık hüküm bulunmayan madenlerde bir yıldır.

İşletme faaliyetine başlanmaması veya inkıtaa uğramaması :

Madde 75. — Madende 74 ncü maddenin ilk veya son fıkralarındaki hükümler dairesinde işletme ve üretim faaliyetine başlanmaması veya başlanmış iken inkıtaa uğratılması veya aynı maddenin 2 nci fıkrasındaki esaslara uyulmaması takdirinde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca 2 ay süre verilerek sebepleri işletme hakkı sahibinden sorulur.

(Gegici Komisyonun değiştirilmesi)

İşletme faaliyetine başlanması :

Madde 74. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 74 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

İşletme faaliyetine başlanması veya inkılaa uğması :

Madde 75. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 75 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Bu süre içinde cevap verilmemesi veya ileri sürülen hususların mücbir sayılmaması hallerinde, mevcutsa teminatın tamamı irad kaydolunur, altı ay zarfında 74 ncü madde hükümlerinin yerine getirilmesi lüzumu işletme hakkı sahibine ihtar olunur.

Bu ihtarla uyulmaması halinde de işletme ruhsatnamesi veya işletme itmiyazı fesih olunur.

Madenler için verilmiş olan aylık ve yıllık cetvellerle imalât haritalarındaki beyan ve bilgiler, normal işletme faaliyetine başlanmaması veya faaliyetin inkıtaa uğratılması hususlarının tespit ve tayininde kârine teşkil eder.

Maden zabıtası ve yeni teminat istenmesine ait hükümler saklıdır.

Madende normal işletme ve üretim faaliyetine başlanamaması veya faaliyetin inkıtaa uğratılmasının mücbir veya beklenmeyen hallerde ileri geldiğinin anlaşılması takdirinde, bakanlıkça durumun icabına göre re'sen Maden Kanununun 79 ncü maddesi hükümleri dairesinde işlem yapılması yoluna gidilebilir.

Şartname esaslarının değiştirilmesi :

Madde 77. — Maddenin işletilmesi sırasında şartnamede değişiklik yapılması gereken hallerde, durum gerekçesiyle birlikte Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bildirilir. Bakanlıkça gerekirse tamamlayıcı bilgi alındıktan ve yerinde gerekli tetkikler yapıldıktan sonra gerekli görülürse Maden Kanunu hükümleri çerçevesinde şartnamenin değiştirilmesi yoluna gidilir.

Şu kadar ki, bulucusundan başkasına verilen madenlerde, işletme hakkının verilmesi sırasında isteklinin tercihini icabettiren hususlarla ilgili şartname hükümleri değiştirilemez.

Sahadaki cevher rezervinin nicelik ve nitelik yönlerinden önemli gelişmeler göstermesi, maddencilik ekonomi ve teknolojisinde yeni durum ve ilerlemelerin ortaya çıkması hallerinde, yurt yararına olmak kaydıyla bakanlık, şartnamesi yukardaki esaslar dairesinde re'sen de değiştirebilir.

Fennî nezaret :

Madde 82. — İşletme ruhsatnameli veya imtiyazlı sahalardaki teknik faaliyetin düzenlenmesi ve yürütülmesi işlerinin en az bir maden mühendisinin fennî nezareti altında yapılması şarttır.

Görev hacmi ve emniyet icapları gerektirdiği takdirde aynı sahada yeterli sayıda mühendis çalıştırılması istenir.

Maden sayılan maddeleri ihtiva eden sulardan çeşitli usullerle bu maddelerin üretimi maksadıyla yapılan işletmelerde fennî nezaret vazifesi kimya mühendislerine de verilebilir. Maden mühendisliği formasyonu olan jeoloji mühendislerinin de görev ve yetkileri yönetmeliklerinde gösterilir.

Birinci ve üçüncü fıkralarda sözü geçen mühendisler fennî nezaret görevini aksatmamak şartıyla en çok 10 ruhsat sahasında görev alabilirler. Şu kadar ki;

- a) Yangın ve zehirli gaz gibi önemli ve insan hayatı ile ilgili tehlikeleri bulunan,
 - b) 300'den çok işçi çalıştıran,
 - c) Yılda 50 bin tondan çok ham cevher üretimi yapan,
 - d) Bir veya birden fazla mühendisin aralıksız istihdamı zorunlu olan,
- İşletmelerde görev almış bulunan mühendisler bu hükümlerden yararlanamazlar.

Her işletme sahasında, ayrıca fennî nezareti kabul eden mühendis tarafından maden tekniği ve mevzuatı esaslarına göre verilecek emir ve talimatı yürütmek maksadıyla işbaşında daimi olarak en az bir maden teknisyen veya tekniker veya maden meslek mektebi mezunu bir eleman veya maden başaçuşu okulunu bitirmiş veya ehliyeti evvelce yetkili makamlarca tasdik edilmiş bir maden başaçuşu veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının izniyle Bakanlığa bağlı kamu iktisadi teşebbüslerinde açılacak maden başaçuşu kurslarından mezun olan bir maden baş-

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

şartname esaslarının değiştirilmesi :

Madde 77. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 77 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Fennî nezaret :

Madde 82. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 82 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

çavuşunun bulundurulması lâzımdır. Daimî nezaretçilere ait olan bu fıkra hükmü, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten itibaren iki yıl sonra tatbik olunur.

İşletme ruhsatnamesi veya imtiyaz sahibi, işletme faaliyetine başlamadan önce fennî nezareti kabul eden mühendis veya mühendislerle daimî olarak işbaşında bulunacak teknik elemanın, ihlâl halinde yerlerine getirilenlerin isim ve ikametgâhlarını en geç bir ay içinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bildirmeye, bu kimselerin sözü edilen görevleri kabul ettiklerini gösterir noterlikten tasdikli bir beyanname ile fennî nezaretçinin Maden Mühendisleri Odasına kayıtlı olduğunu ve görev almasında başkaca sakınca bulunmadığını gösterir odaca onaylanmış bir belgeyi vermeye mecburdur.

Yukarıdaki hükümlerin uygulama usulü yönetmelikle düzenlenir.

İşletme ruhsatnamesi veya imtiyaz sahibi yukarıdaki şartları yerine getirmeksizin sahada işletme faaliyetinde bulunmaz. Aksine hareketin tespiti halinde, faaliyet durdurulur ve 121 nci madde hükümleri tatbik edilir.

İşletme imtiyazının feshi :

Madde 99. — Maden işletme imtiyazının, bu kanunda yazılı sebeplerle feshine Bakanlar Kurulunca karar verilir. Feshi gerektiren hallerde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca düzenlenen mazbata Başbakanlığa gönderilmekle beraber işletmedeki durumun değiştirilmemesi için gerekli tedbirler alınır ve bir diyeceği varsa 60 gün içinde Danıştaya bildirilmesi lüzumu imtiyaz sahibine tebliğ olunur.

Danıştayca ilgilinin itirazları da gözönünde tutularak gerekli inceleme yapılır ve hazırlanan Danıştay görüşü Başbakanlığa sunulur.

Devlet hakkı nispeti :

Madde 115. — (Muaddel; Kanun : 271-11/7/1963) maden sahalarından çıkarılan cevherlerin imrarı devlet hakkının ödenmesine bağlıdır.

Devlet hakkı, yabancı memleketlere imrar edilecek maden cevherlerinin ihraç iskelesindeki FOB bedelleri ortalaması, yurt içine imrar olunacak maden cevherlerinin çeşitli bölgelerdeki maden işletmelerinin Bakanlıkça takdir edilecek satış bedelleri ortalaması üzerinden % 1-5 nispetinde alınır.

Devlet hakkı, maden cevherlerinin imrarı sırasında yürürlükte olan tarifeye göre hesaplanır.

Bu konunun yürürlüğe konulmasından önce verilmiş olan maden imtiyazları da (nispi resim esasına bağlanmış olanlar dahil) yukarıdaki hükümlere tabidir. 149 ve 150 nci maddelerin Devlet hakkı ile ilgili hükümleri saklıdır.

(Geçici Komisyonun değişikliği)

İşletme imtiyazının feshi :

Madde 99. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 99 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Devlet hakkı nispeti :

Madde 115. — Maden sahalarında çıkarılan cevherlerin saha dışına imrar edilebilmesi Devlet hakkının ödenmesine ve imrariye tezkeresi alınmasına bağlıdır.

Devlet hakkı :

a) Yurt içinde tüketilen cevherler için, muhtelif bölgelerdeki maden işletmeleri satış bedelleri vasatısı,

b) Yabancı memleketlere imrar edilecek maden cevherleri için, ihraç iskelelerindeki FOB bedelleri vasatısı,

c) Hem yabancı memleketlere ve hem de yurt içine imrar edilecek cevherler için, yukarıdaki (a) ve (b) bentlerine göre hesaplanacak vasati bedellerden yüksek olanı,

Üzerinden, ham cevher esasına göre % 1'den az % 5'den çok olmamak üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca takdir ve tayin olunur.

Mahlut madenlerden alınacak Devlet hakkı; mahluliyete dahil maden cevherleri için yukarıdaki usule göre tespit edilen Devlet hakları toplanmasından ibarettir.

Devlet hakkının hesaplanmasında cevherlerin saha dışına imrarı zamanında carî tarife esas alınır.

Yukarıdaki esaslara göre ham cevherleri için verilen imrariye tezkereleri, tezkere muhteviyatı cevherlerin zenginleştirilmesi ve sahibinin istenesi halinde, yarı mamul veya mamul cevher için değiştirilebilir.

Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce verilmiş olan maden imtiyazları da (nispi resim esasına bağlanmış olanlar dahil) yukarıdaki hükümlere tabidir. 149 ve 150 nci maddelerin Devlet hakkı ile ilgili hükümleri mahfuzdur.

(Hükümetin teklifi)

Maden arama ve işletme talepleri ile ilgili tetkik ve tahkik masrafları :

Madde 144. — A) Maden arama ve işletme hakkı yenileme, uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme istenilen maden sahaları ile ilgili işlemlerin yürütülebilmesi için kanun gereğince yapılması gerekli keşif, tetkik, tatbik ve tahkikin gerektirdiği her türlü masraflar istek sahibine aittir.

Bu masrafları karşılamak üzere, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca tayin edilecek miktarda bir para, aşağıdaki hükümler dairesinde avans olarak yatırılır.

Bu işler için görevlendirileceklerin yollukları ile hizmetin gerektirdiği diğer masraflar bu paradan ödenir.

1. Maden arama ruhsatnamesi istenilmesi sırasında masraf karşılığı avansın, mahallî mal sandığına yatırılması ve makbuzunun müracaat dilekçesine bağlanması lâzımdır.

Bu yapılmadığı takdirde, dilekçe, sahibine tekaddüm hakkı sağlanmaz, istek 20 nci maddeye göre işleme tabi tutulur.

2. İşletme hakkı, yenileme, uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme istenmesi sırasında, masraf karşılığı avansın, T. C. Ziraat Bankasındaki Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı hesabına yatırılması ve makbuzunun dilekçeye bağlanması şarttır. Aksi takdirde istek reddolunur.

B) Maden sahaları ile ilgili sınır ihtilâfları ve şikâyetler dolayısıyla yerinde yapılacak tetkik ve tahkiklerin gerektirdiği masraflar, işin özelliğine göre şikâyette bulunan tarafa yükletilebilir.

Bu takdirde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca tayin edilecek miktarda bir paranın, verilecek süre zarfında (A - 2) ilgiliye tebliğ olunur. Bu yapıldığı takdirde gereği yerine getirilir.

C) Maden sahalarında yapıldığı iddia edilen her türlü yolsuzluklara ait ihbar dolayısıyla yaptırılacak tetkik ve tahkiklerin masrafı, ihbarın mahiyetine göre ya Devlet tarafından veya ihbarı yapan tarafından ödenir.

Masrafın ihbarı yapan tarafından ödenmesi icabeden hallerde (B) bendinin 2 nci paragrafına göre işlem yapılır. Masraf avansının ödenmemesi takdirinde ihbar nazara alınmaz.

Yukarıdaki hükümlerin uygulanması, avansın ilgililerden tahsili, avanstan harcama yapılması, masraf tahakkuku, mahsubu ve bâkıyenin reddi ve iadesi usulü ve esasları bir yönetmelikle düzenlenir.

BÖLÜM : II

Maden İşleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri

Amacı :

MADDE 2. — Madencilüğimizin düzenlenmesi, yürütümü ve denetimi amacıyla, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı ve Genel Bütçeye tabi olmak üzere Maden İşleri Genel Müdürlüğü kurulmuştur.

Görev ve yetkileri :

MADDE 3. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

a) Madenler, taşocakları, içme ve yıkanmaya mahsus şifalı sıcak ve soğuk maden suları ile ilgili mevzuatın, diğer kanunların bu kanunlarla ilgili hükümlerinin ve Bakanlık Kuruluş Kanununun, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca verildiği görev ve yetkileri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına yerine getirmek ve kullanmak.

b) Arama ve işletmeleri Devlete ayrılan madenlere ait işlemleri yürütmek.

(Geçici Komisyonun değiştirilmesi)

Maden arama ve işletme talepleri ile ilgili tetkik ve tahkikat masrafları :

Madde 144. — Tasarının 1 nci maddesiyle değiştirilen madde 144 komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

BÖLÜM : II

Maden İşleri Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri

Amaç :

MADDE 2. — Tasarının 2 nci maddesi komisyonumuzca aynen kabul edilmiştir.

Görev ve yetkileri :

MADDE 3. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir.

a) Madenler, taşocakları, içme ve yıkanmaya mahsus şifalı sıcak ve soğuk maden suları ile ilgili mevzuatın diğer kanunların bu kanunlarla ilgili hükümlerinin ve

Bakanlık Kuruluş Kanununun, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına verildiğini görev ve yetkileri, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı adına yerine getirmek ve kullanmak.

b) Arama ve işletmeleri Devlete ayrılan madenlere ait işlemleri yürütmek.

(Hükümetin teklifi)

c) Madenlerin kamu yararlarına ve mevzuat hükümlerine uygun olarak aranıp aranmadığını, işletilip işletilmediğini kontrol, denetleme ve teftiş etmek, bu alanda mevzuatın gerektirdiği her türlü tedbirleri almak ve aldırarak.

ç) Madencilik politikasının esaslarını hazırlamak.

d) Görevi dolayısıyla doğacak uyuşmazlıklarda açılacak idari dâvaları Danıştayda takibetmek ve savunmak.

e) Maden işletmelerinde emniyetin sağlanması, işletmede çalışanların hayat ve sağlıklarının korunması, kazaların önlenmesi, amacıyla madenlerde kullanılan her türlü araç ve gerecin tekniğine ve gereğine uygun olup olmadığını kontrol etmek, ettirmek ve testlerini yaptırmak ve yapmak. Bu hizmetler karşılığında alınacak masraf karşılığının şekil ve şartları Maliye Bakanlığı ile müştereken hazırlanacak bir yönetmelikle tespit olunur. Vukubulan kazalarda can ve malların kurtarılması ile ilgili çeşitli mevzuatın verdiği görevleri yerine getirmek ve bu konularda ilgili diğer idarelerle işbirliği yapmak, aynı konularda gelişmiş yöntem ve kuralları araştırmak yurdumuzda uygulanma olanaklarını tespit ve uygulanmaları için gerekli tedbirleri almak.

f) Genel Müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşlarının araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılamak, ayniyat hesaplarını ayniyat yönetmeliğine göre tutmak, bütçe ve kadrolara ait teklifleri hazırlamak.

g) Genel Müdürlüğün personel, sosyal işler, insangücü, eğitim ve yetiştirme alanındaki politikasını bu konularla ilgili mevzuata göre tespit etmek, programlamak, uygulamak.

h) Maden arama ve işletme faaliyetlerini, üretim ve imraratı takibetmek, hizmet için lüzumlu istatistikleri tutmak, madencilik için faydalı yayım yapmak.

i) Maden cevherlerimizin kıymetlendirilmesi satış ve sürümünün sağlanması ve zararlı rekabetin önlenmesi ile ilgili hususları araştırmak ve gerekli tedbirleri almak.

j) Madencilik alanımızdaki teknik ve ekonomik zorluklarına giderilmesi için çalışmalar yapmak, yaptırmak ve gerekli girişimlerde bulunmak.

k) Diğer madenci ülkelerdeki gelişme ve ilerlemeleri ve Dünya madencilik hareketlerini takibetmek ve bunların yurdumuz madenciliğine uygulanması imkânlarını araştırmak.

Merkez kuruluşu :

MADDE 4. — Maden işleri Genel Müdürlüğü merkez kuruluşu bir genel müdürün yönetimi altında genel müdür yardımcıları ve müsavirler ile aşağıda gösterilen ünitelerden kurulmuştur :

Teftiş Kurulu,

Hukuk Müşavirliği,

Birinci Daire Başkanlığı,

İkinci Daire Başkanlığı,

Üçüncü Daire Başkanlığı,

Dördüncü Daire Başkanlığı,

Beşinci Daire Başkanlığı,

Altıncı Daire Başkanlığı.

Taşra kuruluşları :

MADDE 5. — Maden işleri Genel Müdürlüğü taşra kuruluşu aşağıda gösterilmiştir.

Bölge Başmühendislikleri,

il Maden Müdürlükleri,

il Maden Memurlukları.

(Geçici Komisyonun değişikliği)

c) Madenlerin kamu yararlarına ve mevzuat hükümlerine uygun olarak aranıp aranmadığını, işletilip işletilmediğini kontrol, denetleme ve teftiş etmek, bu alanda mevzuatın gerektirdiği her türlü tedbirleri almak ve aldırarak.

ç) Madencilik politikasının esaslarını hazırlamak.

d) Görevi dolayısıyla doğacak uyuşmazlıklarda açılacak idari davaları Danıştay'da takibetmek ve savunmak.

e) Maden işletmelerinde emniyetin sağlanması, işletmede çalışanların hayat ve sağlıklarının korunması, kazaların önlenmesi amaçlarıyla; madenlerde kullanılan her türlü araç ve gerecin tekniğine ve işin gereğine uygun olup olmadığını kontrol etmek, testlerini yapmak veya Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bağlı ve ilgili kuruluşlara yaptırmak, bu hizmetler için alınacak masraf karşılığını tespit etmek, vukubulan kazalarda can ve malların kurtarılması ile ilgili idarelerle işbirliği yapmak, gelişen yöntem ve kuralları araştırmak, yurdumuzda uygulanma olanaklarını tespit etmek ve uygulamaları için gerekli tedbirleri almak.

f) Genel Müdürlüğün Merkez ve Taşra kuruluşlarının araç ve gereç ihtiyaçlarını karşılamak, ayniyat hesaplarını ayniyat yönetmeliğine göre tutmak, Bütçe ve kadrolara ait teklifleri hazırlamak.

g) Genel Müdürlüğün personel, sosyal işler, insangücü eğitim ve yetiştirme alanındaki politikasını bu konularla ilgili mevzuata göre tespit etmek, programlamak, uygulamak.

h) Maden arama ve işletme faaliyetlerini, üretimi ve imraratı takibetmek, hizmet için lüzumlu istatistikleri tutmak, madencilik için faydalı yayın yapmak.

ı) Maden cevherlerimizin kıymetlendirilmesi satış ve sürümünün sağlanması ve zararlı rekabetin önlenmesi ile ilgili hususları araştırmak ve gerekli tedbirleri almak.

j) Madencilik alanımızdaki teknik ve ekonomik zorlukların giderilmesi için çalışmalar yapmak, yaptırmak ve gerekli girişimlerde bulunmak.

k) Diğer madenci ülkelerdeki gelişme ve ilerlemeleri ve Dünya Madencilik hareketlerini takip etmek ve bunların yurdumuz madenciliğine uygulanması imkânlarını araştırmak.

Merkez kuruluşu :

MADDE 4. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü Merkez Kuruluşu ve Genel Müdürün yönetimi altında Genel Müdür yardımcıları ve müşavirler ile aşağıda gösterilen ünitelerden kurulmuştur.

Teftiş Kurulu,

Hukuk Müşavirliği,

Aramalar Dairesi Başkanlığı,

Ruhsat İmtiyazlar Dairesi Başkanlığı,

İşletmeler Dairesi Başkanlığı,

Tetkik ve Kontrol Dairesi Başkanlığı,

Etüt ve Araştırma Dairesi Başkanlığı,

İdari İşler Dairesi Başkanlığı.

Taşra Teşkilatları :

MADDE 5. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü Taşra Kuruluşu aşağıda gösterilmiştir.

Bölge Maden Müdürlükleri,

İl Maden Müdürlükleri,

İl Maden Memurlukları.

(Hükümetin teklifi)

Merkez kuruluşunun görevleri :

MADDE 6. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün merkez kuruluşunun görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir :

A) Maden İşleri Genel Müdürü; bu kanunun (3/a) maddesinde gösterilen mevzuat hükümlerini ve işleri yürütür. Bu kanunla kendisine yüklenmiş olan görevleri yapar.

Merkez ve taşra kuruluşlarının işlerini ve çalışmalarını düzenler, denetler ve bu işlerin yürütülmesini temin eder.

B) Genel müdür yardımcıları; genel müdür tarafından kendilerine ayrılan işleri yapar ve bu işlerde ona yardım ederler.

C) Müşavirler; genel müdür tarafından verilen işlerle uğraşır, ayrıca madenlerle ilgili mevzuattaki aksaklıkların giderilmesi, daha iyi işler hale getirilmesi, teknik, idarî, hukuk ve ekonomi yönlerinden düzeltilmesi için gerekli çalışmaları yapar, elde ettikleri neticeleri genel müdüre bildirirler.

D) Teftiş Kurulu; genel müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşlarınca yürütülen maden işlemlerinin, maden arama ve işletmelerinin teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini, genel müdür adına yapar.

Teftiş kurulunun çalışma esasları, kurul başkanı ile müfettişlerin görev ve yetkileri müfettişlerde aranacak nitelik ve yeterlikler bir tüzükle düzenlenir.

E) Hukuk müşavirliği; genel müdürlükten verilecek işler hakkında hukukî mütalâasını bildirir.

Madenlerle ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hazırlar.

Gerek merkez ve taşra teşkilâtı personeli ve gerekse maden işleri dolayısıyla açılacak idarî dâvaları 4353 ve 5797 sayılı Kanun hükümlerine göre genel müdür adına takip ve intaceder.

F) Birinci Daire Başkanlığı; madenlerle ilgili mevzuatın maden arama ruhsatnameleri hakkındaki hükümlerinin uygulanmasına ait işlemleri yapar.

G) İkinci Daire Başkanlığı, madenlerle ilgili mevzuatın maden işletme hakkı talebi ve işletme hakkının verilmesi hakkındaki hükümlerinin uygulanmasına ait işlemleri yapar.

İşletme hakkının yenilenmesi, süre uzatılması, imtiyaza çevrilmesi, sahaların birleştirilmesi taleplerine ait işlemleri yapar.

Taş ocağı sahalarının maden kanunu şümülüne alınması, taş ocakları ihtilâflarının çözümlenmesi, içmeye ve yıkanmaya mahsus şifali sıcak ve soğuk maden suları ile ilgili işlemleri yürütür.

H) Üçüncü Daire Başkanlığı; madenlerle ilgili mevzuatın, maden sahalarındaki arama ve işletme faaliyetlerinin takibi ve yürütülmesi, fennî nezaret, arama ve işletme hakkı sahiplerine ait yükümlülüklerin uygulanması, kaçakçılık, usulsüz imrarat, Devlet hakkı, tahakkuku, asgarî imrar taahhüdü, Devlet temettü hissesi, muvakkat işgal, istimlâk, tahsis, yabancı mütehasıs kullanılması işlerine ait işlemleri yürütür.

Ayrıca, maden sicilini tutar, maden mevzuatının maden sicili ile ilgili hükümlerinin tatbiki, maden işletme haklarının ipotek edilmesi ve cevher terhini işlemlerini yürütür.

Kamu tüzel kişilerinin arama ve işletmelerine ayrılan madenlere ait işlemleri yapar.

I) Dördüncü Daire Başkanlığı; Maden İşleri Genel Müdürlüğünün teknik, tetkik ve kontrol işleri bu daire tarafından yürütülür.

Maden arama ve işletme hakkı talepleri ile ilgili müracaatları fennî bakımdan tetkik eder.

Maden işletme taleplerine ait kroki, harita, fennî rapor, işletme projesi gibi belgeleri tetkik, tatbik ve kontrol işlerini yapar.

Maden işletme sahalarına ait yıllık rapor, imalât haritası ve raporlarını tetkik eder.

Maden arama ve işletme sahalarını gösterir paftaları tutar.

Maden arama ve işletme sahalarının teftişinde teftiş kuruluna yardım eder.

(Geçici Komisyonun değişikliği)

Merkez kuruluşunun görevleri :

MADDE 6. — Maden İşleri Genel Müdürlüğünün Merkez Kuruluşunun görev ve yetkileri aşağıda gösterilmiştir.

A) Maden İşleri Genel Müdürü; bu kanunun 3 - a maddesinde gösterilen mevzuat hükümlerini ve işleri yürütür. Bu kanunla kendisine yüklenmiş olan görevleri yapar.

Merkez ve taşra kuruluşlarının işlerini ve çalışmalarını düzenler, denetler ve bu işlerin yürütülmesini temin eder.

Genel Müdür gerektirdiği takdirde yetkilerinin bir kısmını Merkezde Genel Müdür yardımcıları veya daire başkanlarına, taşrada bölge maden müdürleri veya il maden müdürlerine devredebilir.

B) Genel Müdür Yardımcıları; müdür tarafından kendilerine ayrılan işleri yapar ve bu işlerde ona yardım ederler.

C) Müşavirler; Genel Müdür tarafından verilen işlerle uğraşır, ayrıca madenlerle ilgili mevzuattaki aksaklıkların giderilmesi, daha iyi işler hale getirilmesi teknik, idari, hukuk ve ekonomi yönlerinden düzeltilmesi için gerekli çalışmaları yapar, elde ettikleri neticeleri Genel Müdüre bildirirler.

D) Teftiş Kurulu; Genel Müdürlüğün merkez ve taşra kuruluşlarınca yürütülen maden işlemlerinin, maden arama ve işletmelerinin teftiş, inceleme ve soruşturma işlerini, Genel Müdür adına yapar.

Teftiş Kurulumun çalışma esasları, kurul başkanı ile müfettişlerin görev ve yetkileri müfettişlerde aranacak nitelik ve yeterlikler bir tüzükle düzenlenir.

E) Hukuk Müşavirliği; Genel Müdürlükten verilecek işler hakkında hukuki mütalâasını bildirir.

Madenlerle ilgili kanun, tüzük ve yönetmelik tasarılarını hazırlar.

Gerek merkez ve taşra teşkilâtı personeli ve gerekse maden işleri dolayısıyla açılacak idarî davaları 4353 ve 5797 sayılı Kanun hükümlerine göre Genel Müdür adına takip ve intaç eder.

F) Birinci Daire Başkanlığı; madenlerle ilgili mevzuatın maden arama ruhsatnameleri hakkındaki hükümlerinin uygulanmasına ait işlemleri yapar.

G) İkinci Daire Başkanlığı; Madenlerle ilgili mevzuatın maden işletme hakkı talebi ve işletme hakkının verilmesi hakkındaki hükümlerinin uygulanmasına ait işlemleri yapar.

İşletme hakkının yenilenmesi, süre uzatılması, intiyaza çevrilmesi, sahaların birleştirilmesi taleplerine ait işlemleri yapar.

Taş ocağı sahalarının Maden Kanunu şümülüne alınması, taş ocakları ihtilâflarının çözümlenmesi, içmeye ve yıkamaya mahsus şifalı sıcak ve soğuk maden suları ile ilgili işlemleri yürütür.

H) Üçüncü Daire Başkanlığı; Madenlerle ilgili mevzuatın, maden sahalarındaki arama ve işletme faaliyetlerinin takibi ve yürütülmesi, fennî nezaret, arama ve işletme hakkı sahiplerine ait yükümlülüklerin uygulanması, kaçakçılık, usulsüz imrarat, Devlet hakkı tahakkuku, asgarî imrarat taahhüdü, Devlet temettü hissesi, muvakkat işgal, istimlak, tahsis, yabancı mütehasıs kullanılması işlerine ait işlemleri yürütür.

Ayrıca, maden sicilini tutar, maden mevzuatının maden sicili ile ilgili hükümlerinin tatbiki, maden işletme haklarının ipotek edilmesi ve cevher terhini işlemlerini yürütür.

Kamu tüzel kişilerinin arama ve işletmelerine ayrılan madenlere ait işlemleri yapar.

İ) Dördüncü Daire Başkanlığı; Maden İşleri Genel Müdürlüğünün teknik, tetkik ve kontrol işleri bu daire tarafından yürütülür.

Maden arama ve işletme hakkı talepleri ile ilgili müracaatları fennî bakımdan tetkik eder.

Maden işletme taleplerine ait kroki, harita, fennî rapor, işletme projesi gibi belgeleri tetkik, tatbik ve kontrol işlerini yapar.

(Hükümetin teklifi)

Maden işletmelerinin emniyeti ile burada çalışanların hayatının ve sağlıklarının korunması, kazaların önlenmesi ve kazalarda kurtarma işleri ile ilgili işlemleri yapar. Madenlerde kullanılan araç ve gereçlerin test listelerini yürütür.

Bu teknik işlerin görülmesinde taşra kuruluşundan, kuruluşun bulunmadığı yerlerde ise merkezden veya diğer taşra kuruluşlarından görevlendirilecek kişilerden faydalanır ve bunlar eliyle yaptırılacak hizmetleri düzenler.

Her yıl sonunda, o yıla ait faaliyet durumunu, alınan noticeleri, ilerdeki yıllarda madenlerimizin aranması, işletilmesi, kıymetlendirilmesi, emniyeti ve iyi değerlendirilmesi konularında alınması gerekli tedbirleri gösterir genel bir rapor hazırlar ve genel müdüre sunar.

J) Beşinci Daire Başkanlığı; Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün teknik ve ekonomik etüt ve araştırma görevleri bu daire tarafından yürütülür.

Madencilik alanımızdaki teknik ve ekonomik güçlüklerin giderilmesi, diğer madenci ülkelerin madencilik sahasında kaydettikleri gelişme ve ilerlemelerin ve dünya madencilik hareketlerinin izlenimi, bunların yurdumuz madenciliğine uygulanması imkânlarının araştırılması, maden cevherlerimizin kıymetlendirilmesi, satış ve sürümünün temini, zararlı rekabetin önlenmesi ile ilgili hususları araştırır.

Madencilik politikasının esaslarını hazırlar.

Madencilik konusunda yabancı ülkeler madencilik kuruluşları ve üniversitelerimizle ilişkiler kurulması ve yürütülmesini düzenler.

Teknik ve idarî işlerle uğraşan personelin madencilik sahasında çalışan ve çalışacak olan diğer teknik personelin eğitimi ve yetiştirilmesi işlerini düzenler.

Maden arama ve işletme faaliyetlerini, üretim ve imraratı takibeder, maden cevherlerimizin tahlili ve değerlendirilmesi için gerekli etüt ve incelemeleri yapar veya yaptırır. Hizmet için lüzumlu istatistikleri tutar.

Genel müdürlüğün yayın işlerini yönetir.

K) Altıncı Daire Başkanlığı; Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün personel, levazım, ayniyat, bütçe, tahakkuk, masraf, evrak, dosya, arşiv ve sair idarî işlerini yürütür.

L) Daire başkanlıkları, genel müdür tarafından verilecek diğer işleri de yapar.

Taşra kuruluşunun görevi :

MADDE 7. — Bu kanunun ikinci maddesinde gösterilen hizmetlerden hangilerinin taşra kuruluşlarınca yapılacağı bir yönetmelikle düzenlenir.

Taşra kuruluşları, ayrıca ilgili mevzuatta gösterilen görevlerle genel müdürlük tarafından verilecek işleri görür.

Atamalar :

MADDE 8. — Maden İşleri Genel Müdürlüğü'nün merkez ve taşra kuruluşlarındaki görevlilerin atanmalarına ait usul ve şartlar aşağıda gösterilmiştir :

A) Genel Müdür, Bakanın teklifi üzerine ortak kararname ile,

B) Genel Müdür yardımcıları, müşavirler ve daire başkanları, genel müdürün teklifi üzerine Bakan,

C) Diğer memur ve müstahdemler genel müdür tarafından atanırlar.

(Geçici Komisyonun değişikliği)

Maden işletme sahalarına ait yıllık rapor, imalat haritası ve raporlarını tetkik eder.

Maden arama ve işletme sahalarını gösterir paftaları tutar.

Maden arama ve işletme sahalarının teftişinde teftiş kuruluna yardım eder.

Maden işletmelerinin emniyeti ile burada çalışanların hayatının ve sağlıklarının korunması, kazaların önlenmesi ve kazalarda kurtarma işleri ile ilgili işlemleri yapar. Madenlerde kullanılan araç ve gereçlerin test listelerini yürütür.

Bu teknik işlerin görülmesinde taşra kuruluşundan, kuruluşun bulunmadığı yerlerde ise merkezden veya diğer taşra kuruluşlarından görevlendirilecek kişilerden faydalanır ve bunlar eliyle yaptırılacak hizmetleri düzenler.

Her yıl sonunda o yıla ait faaliyet durumunu, alınan neticeleri, ilerdeki yıllarda madenlerimizin aranması, işletilmesi, kıymetlendirilmesi, emniyeti ve iyi değerlendirilmesi konularında alınması gerekli tedbirleri gösterir genel bir rapor hazırlar ve Genel Müdüre sunar.

J) Beşinci Daire Başkanlığı; Maden İşleri Genel Müdürlüğünün teknik ve ekonomik etüt ve araştırma görevleri bu daire tarafından yürütülür.

Madencilik alanımızdaki teknik ve ekonomik güçlüklerin giderilmesi, diğer madenci ülkelerin madencilik sahasında kaydettikleri gelişme ve ilerlemelerin ve dünya madencilik hareketlerinin izlenimi, bunların yurdumuz madenciliğine uygulanması imkânlarının araştırılması, maden cevherlerimizin kıymetlendirilmesi, satış ve sürümünün temini, zararlı rekabetin önlenmesi ile ilgili hususları araştırır.

Madencilik politikasının esaslarını hazırlar.

Madencilik konusunda yabancı ülkeler madencilik kuruluşları ve üniversitelerimizle ilişkiler kurulması ve yürütülmesini düzenler.

Teknik ve idarî işlerle uğraşan personelin ve madencilik sahasında çalışan ve çalışacak olan diğer teknik personelin eğitimi ve yetiştirilmesi işlerini düzenler.

Maden arama ve işletme faaliyetlerini, üretim ve imraratı takibeder. Maden cevherlerimizin tahlili ve değerlendirilmesi için gerekli etüt ve incelemeleri yapar veya yaptırır. Hizmet için lüzumlu istatistikleri tutar.

Genel Müdürlüğün yayın işlerini yönetir.

K) Altıncı Daire Başkanlığı; Maden İşleri Genel Müdürlüğünün personel, levazım, ayniyat, bütçe, tahakkuk, masraf, evrak, dosya, arşiv ve sair idarî işlerini yürütür.

L) Daire başkanlıkları, Genel Müdür tarafından verilecek diğer işleri de yapar.

Taşra kuruluşunun görevi :

MADDE 7. — Tasarımın 7 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

Atamalar :

MADDE 8. — Tasarımın 8 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

(Hükümet'in teklifi)

D) Bölge başmühendislikleri; adedi, çevresi ve merkezleri, kadroları, genel müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından tespit olunur.

Bölge başmühendislikleri genel müdürün teklifi üzerine Bakan, diğer personel genel müdür tarafından atanır.

E) Maden müdürlüğü ve maden memurluğu kurulacak iller ve kadroları, genel müdürün teklifi üzerine Bakan tarafından tespit edilir.

İl maden müdürleri ve il maden memurları ile mühendislerin atanmaları genel müdüre, bunlar dışında kalan diğer personelin atanmaları da il idaresi kanununa göre valilere aittir.

BÖLÜM : III

Maden Kanununa ve bu kanuna bâzı ek ve geçici maddeler eklenmesi :

MADDE 9. — 6309 sayılı Maden Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

Aramalara açılması lâzımgelen sahalar ve kamu tüzel kişilerine ait müracaatlar :

EK MADDE 1. — Bu kanunun 13 nci maddesinin (B) ve (C) bentlerinde gösterilen kamu tüzel kişileri tarafından yapılp, Maden Kanununa göre aramalara açılması lâzımgelen sahalar kısmen veya tamamen tedahül eden arama müracaatları ile tedahül eden sahalar hakkında aşağıdaki hükümler uygulanır.

a) Kamu tüzel kişilerine ait müracaatların, aramalara açılması gereken sahalar tedahül sebebiyle taksiri veya reddi söz konusu olmaz, aramalara açılması lâzımgelen sahalar tedahülleri nispetinde bu müracaatların şumulüne dahil olup, buna göre işlemleri yürütülür.

b) Tedahül eden sahaların, kamu tüzel kişilerine ait müracaat sahası dışında kalan kısımları, Maden Kanununun ilgili hükümlerine göre aramalara açılır.

Kamu tüzel kişilerine ait maden arama ve işletme sahalarının genişliği :

EK MADDE 2. — Kamu tüzel kişileri tarafından arama ruhsatnamesi istenilen sahaların 20 000 hektara kadar genişlikte alınması caizdir. Maden Kanununun 20, 25 nci maddelerinde gösterilen arama sahaları genişliği ile ilgili hükümleri, kamu tüzel kişilerine ait müracaatlar için bu esasa göre uygulanır.

Kamu tüzel kişilerine ait işletme hakkı talepli sahalar genişlik bakımından, Maden Kanununun 46 nci maddesinde bu konuda gösterilen azamî genişlik kaydından istisna edilmiştir.

Maden sahalarında Bakanlıkça re'sen yaptırılacak istikşaf, tetkik ve aramalar :

EK MADDE 3. — Tekaddüm hakkı, arama ve işletme ruhsatnameli, imtiyazlı ve işletme hakkı talepli sahalarla bulunmuş maden sahalarında lüzum görülen hallerde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı tarafından, istikşaf, tetkik ve arama ameliyeleri re'sen yaptırılabilir.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

MADDE 9. — Maden işleri Genel M¼d¼rl¼ę¼nde s¼zleřmeli, personel istihdamı caizdir. Ancak hangi hizmetlerin s¼zleřme ile y¼r¼t¼leceęi Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının teklifi ¼zerine Maliye Bakanlığı ile Devlet Personel Dairesinin m¼talâası alınmak suretiyle Bakanlar Kurulunca tespit olunur.

BÖL¼M : III

Maden Kanununa ve bu kanuna bâzı ek ve geçici maddeler eklenmesi

MADDE 10. — 6309 sayılı Maden Kanununa aşağıdaki maddeler eklenmiştir.

Maden sahalarında Bakanlıkça re'sen yaptırılacak istikşaf, tetkik ve aramalar :

EK MADDE 1. — Tasarının ek 3 nci maddesi 1 nci madde olarak kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

Bakanlıkça yaptırılacak bu ameliyelere saha ve hak sahibi engel olmaz. Ancak, bu hususta girişilecek faaliyetin sahadaki işletme faaliyeti ne zarar vermemesi şarttır.

İşletme hakkı talepli, işletme ruhsatnameli veya işletme imtiyazlı maden sahalarında Bakanlıkça re'sen yaptırılacak tetkik ve aramalar sonunda elde edilecek sonuçlara göre işletme şartnamesi hükümlerinde gerekli değişiklikler yapılabilir. Bu takdirde 52 nci maddenin 2 nci fıkrası hükmü saklıdır.

Kanunda süre tayin edilmemiş haller :

EK MADDE 4. — Maden Kanununun veya diğer kanunların maden arama ve işletme hakkı sahiplerine yüklediği bir yüküm, görev veya mükellefiyetin yerine getirilmesi için, Kanunun süre tayin etmemiş olduğu hallerde, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca işin icabına göre bir aydan az bir yıldan çok olmamak üzere bir süre tayin edilmek suretiyle gerekenin yerine getirilmesi lüzumu, aksi takdirde uygulanacak müeyyide ilgiliye tebliğ olunur.

Süresi içinde gereğinin yerine getirilmemesi halinde, tebliğde gösterilen müeyyidenin uygulanması yoluna gidilir.

Devletçe işletilecek madenler :

EK MADDE 5. — Maden Kanunu kapsamına giren maddelerden ve maden kömürü ve Bor tuzu madenlerinin aranması, işletilmesi ve üzerlerinde hak iktisabı hususlarında aşağıdaki hükümler uygulanır.

I - Türkiye Cumhuriyeti sınırları içinde bulunan bütün maden kömürü ve Bor tuzları (Bor'un her türlü alkali ve toprak alkali birleşikleri) madenlerinin aranması ve işletilmesi, sermayelerinin tamamı Devlete ait Kamu İktisadi Kuruluşları ile gelirleri genel bütçeden karşılanan ve kanunla kurulmuş bulunan kuruluşlara ayrılmıştır.

II - Ancak, bu kuruluşlar nicelik ve nitelikleri bakımından kendileri tarafından işletilmelerinde lüzum ve zaruret bulunmayan önemsiz maden kömürü yataklarını, belli plân ve projelere bağlamak ve bu hususta Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığından izin almak şartı ile, Maden Kanununun (13, 62, 64) maddelerinin yetkili kıldığı diğer gerçek veya tüzel kişilere de işlettirebilirler.

III. - Bu kanunun yürürlüğe konulduğu tarihten itibaren gerçek veya özel hukuk tüzel kişileri, ile (I) nci bent hükmü dışında kalan kamu tüzel kişileri, maden kömürü ve Bor tuzu madenleri üzerinde tekaddüm, arama, işletme talebi veya işletme hakkı elde edemezler.

IV. - Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce maden kömürü üzerinde elde edilmiş bulunan haklar saklı olup, Maden Kanunu hükümlerine tabidir. Şu kadar ki; bu kayıt bunlar hakkında Ek 6 ncı madde hükümlerinin uygulanmasına engel teşkil edemez.

Devletçe işletilebilecek madenler üzerindeki hakların geri alınması :

EK MADDE 6. — Yukarıdaki Ek Madde 5'te aranması ve işletilmesi Devlete ayrılan maden kömürü ve Bor tuzu madenleri üzerinde bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce elde edilmiş bulunan tekaddüm arama, işletme talebi ve işletme hakkı için aşağıdaki hükümler uygulanır.

I. - Bu gibi maden kömürü haklarını geri almaya ve bunları ek 5 nci maddenin 1 nci bendinde gösterilen nitelikteki kuruluşlara devir ve intikal ettirmeye Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı yetkilidir. Alınış sırası ve şartları Bakanlıkça tespit edilir.

II. - Bundan önce Bor tuzu madenleri üzerinde elde edilmiş bulunan hakların tamamı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığınca bu kanun yürürlüğe konulduğu tarihte geri alınır. Keyfiyet madenlerin kayıt ve sicillerine işlettirilir. Ek 5 nci maddenin 1 nci bendinde gösterilen nitelikteki kuruluşlara 2 ay içinde devir ve intikal ettirilir.

(Geçici Komisyonun değiştirisi)

Kanunda süre tâyin edilmemiş haller :

EK MADDE 2. — Tasarımın ek 4 ncü maddesi ek ikinci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

III. - Yukarıdaki hükümlere göre geri alınan maden haklarının sahiplerine yapılacak ödemelerin tespiti ve ödeme şartları, sahaların devir ve intikali ile ilgili işlemler özel kanunda gösterilen usul ve esaslara göre yürütülür.

Devletçe geri alınan maden haklarına ait süreler :

EK MADDE 7. — Bu kanunun Ek 6 ncı maddesine göre geri alınan maden kömürü ve Bor tuzu madenleri ile ilgili tekaddüm, arama, işletme talebi ve işletme hakları için gerek kanun gerekse idarece verilmiş olan süreler, geri alınma işlemlerinin tamamlanmasına kadar işlemez.

Bu kanunun Ek 5, 6 ve 7 nci maddeleri hükümlerinin uygulanması şekli ve usulü yönetmelikle düzenlenir.

Geçici maddeler :

MADDE 10. — 6309 sayılı Maden Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

Mevcut hakların 18. nci maddeye uydurulması :

GEÇİCİ MADDE 1. — Bu kanunun yürürlüğe girmesinden önce yapılmış olan müraعاتlarla verilmiş olan arama, işletme ruhsatnameleri ve işletme imtiyazlarının sahipleri, sahalarını belirleyen sınır noktalarının 1/25 000 ölçekli haritalarda gösterilmesini sağlayacak ölçü, hesabat ve tersimati, bu konuda çıkarılacak olan yönetmelikte belirtilecek esas ve usule göre yaptırmak ve 1 yıl içinde Bakanlığa tevdi etmek zorundadırlar.

Bir yıl içinde bir kaç defa evrak verilmesi mümkündür. Ancak bu süre hiçbir şekilde uzatılamaz ve yenilenemez.

Bu hükme uymayanlar maden arama müraعاتı, arama ruhsatnamesi veya işletme hakkı taleplerinden (57. nci maddeden yararlananlar dahil) vazgeçmiş sayılırlar.

İşletme ruhsatı ve imtiyazlı saha sahiplerinden bu zorunluğu yerine getirmeyenlerin veya yetersiz evrak verenlerin haritaları Bakanlıkça yaptırılarak masrafları teminatlarından karşılanır yetmediği takdirde 52. nci madde hükümlerine göre tamamlatılır. Bu haritaların tasdikli birer örnekleri sicildeki dosyasına konulur.

Bu işlemlerin yerine getirilmesinde 657 sayılı Devlet Memurları ve Harcırah kanunları hükümleri uygulanmaz.

13, 62 ve 64 ncü maddelere intibak :

GEÇİCİ MADDE 2. — Bu kanunun yürürlüğe konulmasından önce, Türk Ticaret Kanununa göre kurulmuş şirketler tarafından kazanılmış bulunan maden hakları saklıdır. Bunlardan Maden Kanununun, bu kanunla değişik 13, 62 ve 64 ncü maddelerine intibak etmeleri şartı istenmez. Şu kadar ki, bu istisna hükmü, bu kabil şirketler uhdesindeki maden haklarının gerek Maden Kanununun 39, 53, 58, 87, 148, 149 ve 150 ncü maddelerine göre ve gerekse diğer yollarla yapılacak devir ve intikallerde bahis konusu şartın aranmasına mani teşkil edemez.

İşletme faaliyetine başlanmayan maden sahaları :

GEÇİCİ MADDE 3. — Bu kanunun yürürlüğe konulduğu tarihten önce, 75 ncı madde hükümlerine uyularak normal işletme faaliyetine başlanması için sahiplerine son ihtar yapılmış bulunan işletme ruhsatnameli veya işletme imtiyazlı maden sahalarından

(Geçici Komisyonun değiştirilmesi)

Geçici maddeler :

MADDE 11. — 6309 sayılı Maden Kanununa aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

Mevcut hakların 18 nci maddeye uydurulması :

GEÇİCİ MADDE 1. — Tasarının geçici 1 nci maddesi aynen kabul edilmiştir.

İşletme faaliyetine başlanmayan maden sahaları :

GEÇİCİ MADDE 2. — Tasarının geçici 3 ncü maddesi geçici 2 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

(Hükümetin teklifi)

a) Normal işletme faaliyetine başlamayanlar hakkında girişilmiş olan işletme hakkı fesih işlemleri yürütülür.

b) Mahallinde gerekli tetkikler yaptırılarak müddetinde faaliyete geçmemiş olanlar hakkında da işletme hakkının feshi yoluna gidilir.

Eski taleplere ait masraf avansı :

GEÇİCİ MADDE 4. — Bu Kanunun yürürlüğe konulmasından önce yapılmış olan arama ve işletme hakkı yenileme, uzatma, imtiyaza çevrilme ve birleştirme taleplerinin 144 ncü madde hükümlerine intibakı usul ve esasları aşağıda gösterilmiştir :

1. Maden Kanununun, bu kanunla değiştirilen 144 ncü maddesine göre bir aylık son ihtar da yapıldığı halde masraf avansını ödemeyen talepler reddolunur.

2. Müddetleri içinde masraf avansını yatırmış olan talepler 144 ncü maddeye intibak etmiş sayılır.

3. Kendilerine bu konuda hiç tebligat yapılmamış veya yapılan ilk tebliğ hükümleri yerine getirilmemiş talep sahiplerine talebin mahiyeti ve safhası itibarıyla 144 ncü maddenin ilgili hükümlerine göre iki ay zarfında gerekli masraf avansını tevdi etmeleri lüzumu ihtar olunur.

Gereği yerine getirilen taleplere ait işlemler yürütülür. Aksi takdirde reddolunur.

GEÇİCİ MADDE 5. — Arama hakkı talebi, arama ruhsatı, işletme hakkı talebi, işletme ruhsat ve imtiyazı safhalarında bulunan maden haklarının sahipleri, bu Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak 1 yıl içerisinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bir dilekçe ile başvurarak işlemlerinin durumu hakkında bilgi istemek zorundadırlar.

Hak sahibi bu dilekçede kimliğini, en son kanunî ikametgâh adresini, ruhsatname numarasını, maden hakkına ait işlem dosyasındaki referans işaret ve sayılarının tümünü bildirmekle yükümlüdür.

Bu dilekçenin iadeli taahhütlü olarak postayla veya noter aracılığıyla tevdi gereklidir.

Süresi içinde yukarıdaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen maden hakkı sahipleri haklarından vazgeçmiş sayılırlar.

MADDE 11. — Bu kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

Devrolunan İş - Kayıt ve Demirbaşlar :

GEÇİCİ MADDE 6. — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığında bulunan iş, dosya, evrak ve kayıtlar her türlü kırtaziye, malzeme ve demirbaşlar bu kanunun yürürlüğe konulması tarihinden itibaren Maden İşleri Genel Müdürlüğüne devrolunur.

Personel :

GEÇİCİ MADDE 7. — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığında çalışan personel hiç bir atama ve işe başlama işlemlerine lüzum kalmadan, mevcut statüleriyle Maden İşleri Genel Müdürlüğündeki görevlerine devam ederler.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu gereğince Genel Müdürlüğe tahsis olunacak kadrolara, sözü geçen personelin atanmaları, bu kanun hükümlerine göre Genel Müdürlükçe yapılır. Bu işlemler bir ay içinde bitirilir.

(Geçici Komisyonun değiştirilişi)

Eski taleplere ait masraf avansı :

GEÇİCİ MADDE 3. — Tasarının geçici 4 ncü maddesi geçici 3 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

GEÇİCİ MADDE 4. — Arama hakkı talebi, sahipleri, bu kanunun yürürlüğe girdiği tarihten başlayarak 1 yıl içerisinde Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına bir dilekçe ile başvurarak işlemlerinin durumu hakkında bilgi istemek zorundadırlar.

Hak sahibi bu dilekçede kimliğini, en son kanunî ikâmetgâh adresini, ruhsatname numarasını, maden hakkına ait işlem dosyasındaki referans işaret ve sayılarının tümünü bildirmekle yükümlüdürler.

Bu dilekçenin iadeli taahhütlü olarak postayla veya noter aracılığıyla tevdi gereklidir.

Süresi içinde yukardaki yükümlülüklerini yerine getirmeyen maden hakkı sahipleri haklarından vazgeçmiş sayılırlar.

MADDE 12. — Bu kanuna aşağıdaki geçici maddeler eklenmiştir.

Devrolunan iş - kayıt ve demirbaşlar :

GEÇİCİ MADDE 5. — Tasarının geçici 6 ncı maddesi geçici 5 nci madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Personel :

GEÇİCİ MADDE 6. — Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı Maden Dairesi Başkanlığında çalışan personel müktesep hakları saklı kalmak üzere Maden İşleri Genel Müdürlüğündeki görevlerine devam ederler.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu gereğince Genel Müdürlüğe tahsis olunacak kadrolara, sözü geçen personelin atanmaları, bu kanun hükümlerine göre Genel Müdürlükçe yapılır.

Bu işlemler bir ay içinde bitirilir.

(Hükümetin teklifi)

Yürürlük ve yürütme :

MADDE 12. — Bu kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 13. — Bu kanunu Bakanlar Kurulu yürütür.

31 . 1 . 1972

Başbakan <i>N. Erim</i>	Devlet Bakanı <i>D. Kıtıplı</i>	Devlet Bakanı <i>A. İ. Göğüş</i>	Devlet Bakanı <i>İ. Karaoz</i>
Devlet Bakanı <i>İ. Öztürk</i>	Adalet Bakanı <i>S. Bilge</i>	Millî Savunma Bakanı <i>F. Melen</i>	İçişleri Bakanı <i>F. Kubat</i>
Dışişleri Bakanı <i>H. Bayülken</i>	Maliye Bakanı <i>S. N. Ergin</i>	Millî Eğitim Bakanı <i>İ. Arar</i>	Bayındırlık Bakanı <i>M. Öztekin</i>
Ticaret Bakanı <i>N. Talû</i>	Sağ. ve Sos. Y. Bakanı <i>C. Aykan</i>	Güm. ve Tekel Bakanı <i>H. Özalp</i>	Tarım Bakanı V. <i>S. İnal</i>
Ulaştırma Bakanı <i>R. Danışman</i>	Çalışma Bakanı <i>A. R. Uzunur</i>	Sanayi ve Tek. Bakanı <i>M. Erez</i>	En. ve Tab. Kay. Bakanı <i>N. Devres</i>
Turizm ve Ta. Bakanı <i>E. Y. Akçal</i>	İmar ve İskân Bakanı <i>S. Bingöl</i>	Köy İşleri Bakanı <i>N. Sönmez</i>	Orman Bakanı <i>S. İnal</i>
Gençlik ve Spor Bakanı <i>A. Karaküçük</i>			

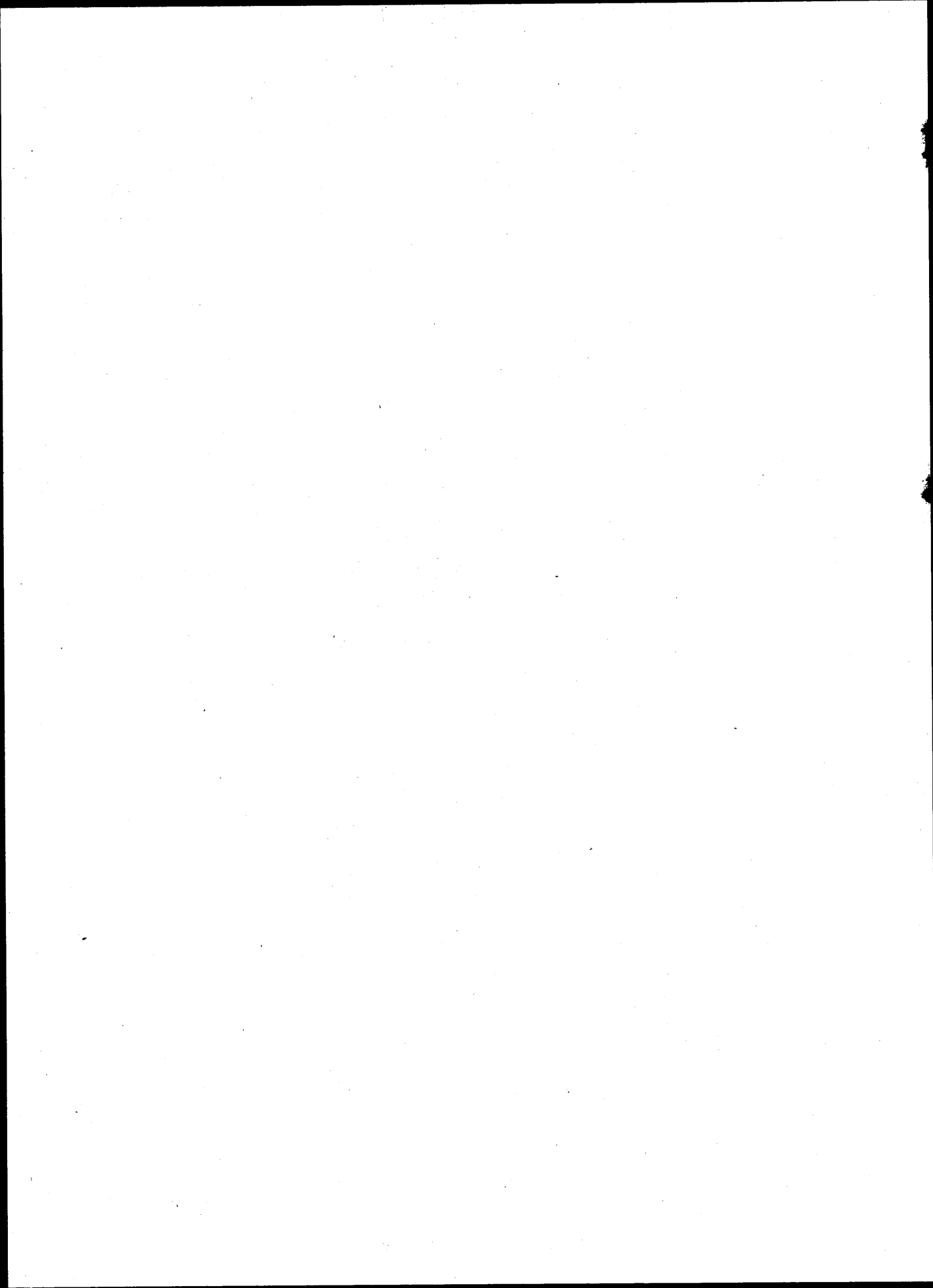
(Geçici Komisyonun değiştirisi)

Yürürlük ve yürütme :

MADDE 13. — Tasarının 12 nci maddesi 13 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

MADDE 14. — Tasarının 13 ncü maddesi 14 ncü madde olarak aynen kabul edilmiştir.

Muhalefet Notu :

1. — İşbu tasarıda yapılan değişiklikler yurt çıkarları ile bağdaşmamaktadır.
2. — İşbu tasarı, yapılan değişikliklerle reform niteliğini kaybetmiştir.
3. — Hükümet, tasarısının reform niteliğine komisyonda sahip çıkmamıştır.

İzmir
Kemal Önder

Geçici Komisyondan çıkan Maden Reformu kanun tasarısına muhalefet şerhi :

Doğal kaynaklarımızdan olan ve memleketimiz için büyük önemi bulunan madenlerimizin daha verimli, daha süratli arama ve işletilmesini mümkün kılmak, bu çalışmalarda Devlete daha geniş ağırlık vererek Hazine gelirlerini artırmak dolayısıyla memleket kalkınmasını hızlandırmak maksadıyla hazırlanarak Meclise sunulan Maden Reformu kanun tasarısının Geçici Komisyonda görüşülmesi sırasında kamu sektörüne arama ve işletmede öncelik ve ağırlık tanıyan 23 ncü maddenin ilgili fıkrası ise, ek 1, 2, 5 ve 6 ncü maddelerinin tasarıdan çıkarılması; yabancılara arama ruhsatı ve işletme imtiyazlarını meneden 13, 62 ve 64 ncü maddeler değiştirilmiş ve yabancı sermayeye yurdumuzda maden arama ve işletme hakkı tanınmış olduğundan ve bu hususları da memleketimiz için sakıncalı bulduğumdan kanun tasarısına muhalifim.

17 . 12 . 1972

Geçici Komisyon Üyesi
Kayseri Milletvekili
Mehmet Yüceler

Maden Kanununa eklenecek muhalefet şerhim :

Hükümetin getirdiği Madencilik Kanunu Reform tasarısının üç önemli yönü vardı.

1. Madencilikte Devlete öncelik tanınacaktı,
 2. Yabancılara arama ve işletme hakkı tanınmayacaktı,
 3. Eski kanundaki idare ve muameledeki eksik olan boşluklar doldurulacaktı,
- Fakat bunlardan;

1. Kamu sektörüne aramada öncelik taşıyan 23 ncü maddenin bununla ilgili fıkrası ile çalışmada ağırlık tanıyan ek 1, 2, 5 ve 6 ncı maddeler tasarıdan tamamen çıkarılmıştır.

2. Yabancıların arama ruhsatı ve işletme imtiyazlarını meneden 13, 62 ve 64 ncü maddeler değiştirilmiş ve yabancı sermayeye yurdumuzda maden arama ve işletme hakları tanınmıştır.

Kanun tasarısı Geçici Komisyonunda bu iki önemli noktada Atatürkçü görüşten tamamen saptırıldığı gibi reform niteliğini de kaybetmiş olduğundan muhalifim.

Ayrıntılı açıklamalarımı Meclis müzakereleri sırasında yapacağım.

Zonguldak Milletvekili
Hüseyin Baytürk

